

NOVA BANKA A.D. BANJA LUKA

**Finansijski izvještaji
za godinu koja se završila
31. decembra 2019. godine i
Izvještaj nezavisnog revizora**

Sadržaj:

Izvještaj nezavisnog revizora	1 - 3
Finansijski izvještaji:	
Bilans uspjeha	4
Bilans stanja	5
Izvještaj o promjenama na kapitalu	6
Bilans tokova gotovine	7
Napomene uz finansijske izvještaje	8 - 85

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA

Nadzornom odboru i akcionarima Nove banke a.d. Banja Luka

Mišljenje

Obavili smo reviziju finansijskih izvještaja (strana 4 do 85) Nove banke a.d. Banja Luka (u daljem tekstu: "Banka"), koji obuhvataju bilans stanja na dan 31. decembra 2019. godine, odgovarajući bilans uspjeha, izvještaj o promjenama na kapitalu, i bilans tokova gotovine za godinu koja se završava na taj dan, i napomene uz finansijske izvještaje.

Po našem mišljenju, priloženi finansijski izvještaji istinito i objektivno, po svim materijalno značajnim aspektima, prikazuju finansijsku poziciju Nove banke a.d. Banja Luka na dan 31. decembra 2019. godine, njenu finansijsku uspješnost i novčane tokove za godinu koja se završava na taj dan, u skladu sa računovodstvenim propisima Republike Srpske i propisima Agencije za bankarstvo Republike Srpske, koji regulišu finansijsko izvještavanje banaka.

Osnova za mišljenje

Obavili smo našu reviziju u skladu sa Međunarodnim standardima revizije (ISA) i Zakonom o računovodstvu i reviziji Republike Srpske. Naše odgovornosti prema tim standardima su dalje opisane u našem izvještaju u dijelu *Odgovornost revizora za reviziju finansijskih izvještaja*. Nezavisni smo od Banke u skladu sa etičkim zahtjevima koji su relevantni za našu reviziju finansijskih izvještaja u Republici Srpskoj, i ispunili smo naše druge etičke odgovornosti u skladu sa ovim zahtjevima.

Smatramo da su revizijski dokazi koje smo pribavili dovoljni i odgovarajući i da obezbjeđuju solidnu osnovu za izražavanje našeg mišljenja.

Ključna revizijska pitanja

Ključna revizijska pitanja su ona pitanja koja su bila, po našem profesionalnom rasuđivanju, od najveće važnosti za reviziju finansijskih izvještaja tekućeg perioda. Tim pitanjima smo se bavili u kontekstu naše revizije finansijskih izvještaja kao cjeline i pri formiranju našeg mišljenja o njima, i mi ne dajemo zasebno mišljenje o tim pitanjima.

(nastavlja se)

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA

Nadzornom odboru i akcionarima Nove banke a.d. Banja Luka (nastavak)

Ključna revizijska pitanja (nastavak)

Ključno revizijsko pitanje	Odgovarajuća revizijska procedura
Očekivani kreditni gubici za kredite i rezervisanja po garancijama	
Potraživanja po kreditima i plasmanima komitentima su iznosila 1.482.857 hiljada BAM na dan 31. decembra 2019. godine (1.299.474 hiljada BAM, na dan 31. decembra 2018. godine), dok je ukupan iznos ispravke vrijednosti Banke iznosio 110.107 hiljada BAM na dan 31. decembra 2019. godine (111.921 hiljada BAM, na dan 31. decembra 2018. godine). Odmjeravanje troškova umanjenja vrijednosti kredita i rezervisanja za garancije smatra se ključnim revizijskim pitanjem, jer je određivanje pretpostavki za očekivane kreditne gubitke subjektivno zbog nivoa rasuđivanja koje primjenjuje Uprava. Najznačajnija rasuđivanja se odnose na: * Pretpostavke koje se koriste u modelima očekivanog kreditnog gubitka za procjenu kreditnog rizika vezanog za izloženost i očekivane buduće novčane tokove klijenta. * Pravovremenu identifikaciju izloženosti sa značajnim povećanjem izloženosti kreditnom riziku i kreditnom obezvrjeđenju. * Vrednovanje kolaterala i pretpostavke budućih novčanih tokova na pojedinačno procijenjene izloženosti po kreditima. Rukovodstvo je objelodanilo dodatne informacije o troškovima umanjenja vrijednosti kredita i rezervisanjima za garancije u notama 2, 13, 18, 21 i 35.2 uz finansijske izvještaje.	Na osnovu naše procjene rizika i poznavanja industrije, ispitali smo troškove obezvrjeđenja kredita i rezervisanja za garancije, i procijenili primijenjenu metodologiju, kao i korišćene pretpostavke, a u skladu sa opisom ključnog revizijskog pitanja. Naše testiranje je obuhvatilo sljedeće elemente: * Procjena ključnih kontrola nad pretpostavkama koje se koriste u modelima očekivanog kreditnog gubitka (ECL) za procjenu kreditnog rizika vezanog za izloženost i očekivane buduće novčane tokove klijenta. * Prikupljanje i detaljno testiranje dokaza koji potkrepljuju pretpostavke korišćene u modelima očekivanog kreditnog gubitka koji su primijenjeni u alokaciji faza (eng. <i>stage</i>), pretpostavke koje se primjenjuju da bi se dobila dvanaestomjesečna i cjeloživotna vjerovatnoća neispunjavanja obaveza (PD) i metode primjenjene za dobijanje vjerovatnoće gubitaka po osnovu nemogućnosti naplate potraživanja (LGD). * Prikupljanje i detaljno testiranje dokaza koji podržavaju odgovarajuće određivanje pretpostavki za troškove obezvrjeđenja kredita i rezervisanja za garancije, uključujući vrednovanje kolaterala i pretpostavke budućih novčanih tokova na pojedinačno procijenjene izloženosti umanjene vrijednosti kredita. * Procjena ključnih kretanja portfolia visokog rizika iz prethodnog perioda u odnosu na industrijske standarde i istorijske podatke. * Evaluacija primijenjenih metodologija korišćenjem našeg znanja i iskustva u industriji. * Uključili smo naše IT stručnjake i stručnjake za kreditni rizik u oblastima koje su zahtijevale specifičnu ekspertizu. * Procjenu tačnosti i potpunosti objelodanjivanja u finansijskim izvještajima. Na bazi sprovedenih revizijskih procedura, nismo identifikovali značajne nalaze u odnosu na tačnost evidentiranih gubitaka od umanjenja vrijednosti za kreditne rizike, kao i rezervisanja za garancije, u poslovnoj 2019. godini.

Odgovornost Uprave i Nadzornog odbora za finansijske izvještaje

Uprava je odgovorna za sastavljanje i objektivnu prezentaciju ovih finansijskih izvještaja u skladu sa računovodstvenim propisima Republike Srpske i propisima Agencije za bankarstvo Republike Srpske koji regulišu finansijsko izvještavanje banaka, kao i za one interne kontrole koje Uprava odredi kao neophodne u pripremi finansijskih izvještaja koji ne sadrže pogrešne informacije od materijalnog značaja, nastale usljed kriminalne radnje ili greške.

Prilikom sastavljanja finansijskih izvještaja, Uprava je odgovorna za procjenu sposobnosti Banke da nastavi da posluje u skladu sa načelom stalnosti, objelodanjujući, ukoliko je potrebno, pitanja koja se odnose na stalnost poslovanja i primjenu načela stalnosti poslovanja kao računovodstvene osnove, osim ako Uprava ili namjerava da likvidira Banku ili da obustavi poslovanje, ili nema drugu realnu mogućnost osim navedene. Nadzorni odbor odgovoran je za nadzor procesa finansijskog izvještavanja kojeg je ustanovila Banka.

(nastavlja se)

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA

Nadzornom odboru i akcionarima Nove banke a.d. Banja Luka (nastavak)

Odgovornost revizora za reviziju finansijskih izvještaja

Naš cilj je sticanje uvjerenja u razumnoj mjeri o tome da finansijski izvještaji, uzeti u cjelini, ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze, nastale usljed kriminalne radnje ili greške; i izdavanje izvještaja revizora koji sadrži naše mišljenje. Uvjeravanje u razumnoj mjeri označava visok nivo uvjerenja, ali ne predstavlja garanciju da će revizija sprovedena u skladu sa Međunarodnim standardima revizije, uvijek otkriti materijalno pogrešne iskaze ako takvi iskazi postoje. Pogrešni iskazi mogu da nastanu usljed kriminalne radnje ili greške i smatraju se materijalno značajnim ako je razumno očekivati da će oni, pojedinačno ili zbirno, uticati na ekonomske odluke korisnika donijete na osnovu ovih finansijskih izvještaja.

Tokom obavljanja revizije u skladu sa Međunarodnim standardima revizije, mi primjenjujemo profesionalno prosuđivanje i održavamo profesionalni skepticizam tokom revizije. Takođe:

- Vršimo identifikaciju i procjenu rizika od materijalno značajnih pogrešnih iskaza u finansijskim izvještajima, nastalih usljed kriminalne radnje ili greške; osmišljavanje i obavljanje revizijskih postupaka koji su prikladni za te rizike; i pribavljanje dovoljno adekvatnih revizijskih dokaza da obezbijede osnovu za mišljenje revizora. Rizik da neće biti identifikovani materijalno značajni pogrešni iskazi koji su rezultat kriminalne radnje je veći nego za pogrešne iskaze nastale usljed greške, zato što kriminalna radnja može da uključi udruživanje, falsifikovanje, namjerne propuste, lažno predstavljanje ili zaoblazanje internih kontrola.
- Stičemo razumijevanje o internim kontrolama koje su relevantne za reviziju radi osmišljavanja revizijskih postupaka koji su prikladni u datim okolnostima, ali ne u cilju izražavanja mišljenja o efikasnosti sistema internih kontrola Banke.
- Vršimo ocjenu primjenjenih računovodstvenih politika i u kojoj mjeri su razumne računovodstvene procjene i povezana objelodanjivanja koje je izvršila Uprava.
- Donosimo zaključak o prikladnosti primjene načela stalnosti poslovanja kao računovodstvene osnove od strane Uprave i, na osnovu prikupljenih revizijskih dokaza, da li postoji materijalna neizvjesnost u vezi sa događajima ili uslovima koji mogu da izazovu značajnu sumnju u pogledu sposobnosti Banke da nastavi sa poslovanjem u skladu sa načelom stalnosti. Ako zaključimo da postoji materijalna neizvjesnost, dužni smo da u svom izvještaju skrenemo pažnju na povezanu objelodanjivanja u finansijskim izvještajima ili, ako takva objelodanjivanja nisu adekvatna, da modifikujemo svoje mišljenje. Naši zaključci se zasnivaju na revizijskim dokazima prikupljenim do datuma izvještaja revizora. Međutim, budući događaji ili uslovi mogu za posljedicu da imaju da Banka prestane da posluje u skladu sa načelom stalnosti.
- Vršimo procjenu ukupne prezentacije, strukture i sadržaja finansijskih izvještaja, uključujući objelodanjivanja, i da li su u finansijskim izvještajima prikazane osnovne transakcije i događaji na takav način da se postigne fer prezentacija.

Mi komuniciramo sa onima koji su zaduženi za upravljanje u vezi sa, između ostalih pitanja, planiranim djelokrugom i vremenskim rasporedom revizije i važnim revizijskim nalazima, uključujući i onima u vezi sa značajnim nedostacima u internim kontrolama koji su otkriveni tokom naše revizije.

Mi takođe dajemo izjavu onima koji su zaduženi za upravljanje da smo postupili u skladu s relevantnim etičkim zahtjevima u vezi sa nezavisnošću i da ćemo komunicirati sa njima o svim odnosima i drugim pitanjima za koja se može razumno smatrati da utiču na našu nezavisnost, kao i, gdje je primjenjivo, o povezanim mjerama zaštite.

Između pitanja o kojima se komunicira s onima koji su zaduženi za upravljanje, mi određujemo ona pitanja koja su od najveće važnosti u reviziji finansijskih izvještaja tekućeg perioda i stoga su ključna revizijska pitanja. Mi opisujemo ta pitanja u našem izvještaju nezavisnog revizora, osim ako zakon ili regulativa sprečava javno objavljivanje pitanja ili kada odlučimo, u izuzetno rijetkim okolnostima, da pitanje ne treba saopštiti u našem izvještaju nezavisnog revizora jer se razumno može očekivati da bi negativne posljedice saopštenja nadmašile dobrobiti javnog interesa od takvog izvještavanja.

Partner na revizijskom angažmanu čiji je rezultat ovaj izvještaj nezavisnog revizora je gospodin Mirko Ilić, Ovlašćeni revizor.

Banja Luka, 27. februar 2020. godine

Mirko Ilić
Ovlašćeni revizor

BILANS USPJEHA

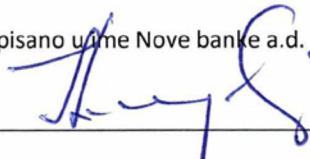
Za godinu koja se završila 31. decembra
(U hiljadama BAM)

	<i>Napomena</i>	2019. 000 BAM	2018. 000 BAM
Prihodi od kamata	6	76.413	82.818
Rashodi kamata	7	(20.640)	(25.843)
Neto prihodi od kamata		55.773	56.975
Prihodi od naknada i provizija	8	31.506	28.919
Rashodi od naknada i provizija	9	(13.020)	(11.167)
Neto prihodi po osnovu naknada i provizija		18.486	17.752
Neto prihod od kursnih razlika	10	4.406	4.415
Ostali operativni prihodi	11	10.446	8.626
Operativni i ostali rashodi	12	(55.105)	(55.591)
Dobit prije umanjjenja ispravki vrijednosti i rezervisanja		34.006	32.177
Neto rashodi ispravki vrijednosti i rezervisanja	13	(19.924)	(19.654)
Dobit prije oporezivanja		14.082	12.523
Porez na dobit	14	(1.904)	(1.824)
Dobit tekuće godine		12.178	10.699
Ostali dobiti i gubici u periodu, neto od poreza			
<i>Stavke koje mogu biti naknadno reklasifikovane u dobitke ili gubitke:</i>			
- Dobitak/(Gubitak) po osnovu promjene finansijske imovine po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat (MSFI 9)			
		2.118	(603)
Ukupan rezultat za obračunski period		14.296	10.096
Zarada po akciji	28	0,09	0,08

Napomene na narednim stranicama čine sastavni
dio ovih finansijskih izvještaja

Ovi finansijski izvještaji su usvojeni od strane Uprave Banke, dana 18. februara 2020. godine.

Potpisano u ime Nove banke a.d. Banja Luka:

Mr Srđan Kondić
Predsjednik Uprave Banke

Jasna Zrilić
Član Uprave Banke

BILANS STANJA
Na dan 31. decembra
(U hiljadama BAM)

	<i>Napomena</i>	2019. 000 BAM	2018. 000 BAM
AKTIVA			
Novčana sredstva i računi depozita kod depozitnih institucija	15	260.978	226.883
Obavezna rezerva kod Centralne Banke	16	185.194	174.141
Finansijska imovina koja se vrednuje po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha	17	10.688	6.753
Finansijska imovina koja se vrednuje po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	17	234.980	247.721
Plasmani drugim bankama		1.979	2.005
Kredit i dospjela potraživanja po kreditima	18	1.372.750	1.187.553
Osnovna sredstva i ulaganja u nekretnine	19	56.039	55.332
Nematerijalna ulaganja	20	2.547	3.198
Ostala potraživanja i AVR	21	53.620	48.430
Poslovna aktiva		2.178.775	1.952.016
Vanbilansna aktiva	29	309.591	241.610
UKUPNA AKTIVA		2.488.366	2.193.626
PASIVA			
Obaveze			
Depoziti komitenata	22	1.678.913	1.520.333
Obaveze po uzetim kreditima	23	247.070	207.800
Rezervisanja na stavke vanbilansa	24	1.049	2.177
Ostale obaveze i PVR	25	45.226	29.447
Odložene poreske obaveze	14	9	47
Subordinirani dug (dopunski kapital)	26	37.600	37.600
Ukupno obaveze		2.009.867	1.797.404
Kapital			
Akcijski kapital	27	134.638	134.638
Emisiona premija		8.070	8.070
Rezerve iz dobiti		8.727	8.562
Revalorizacije rezerve		2.158	40
Regulatorne rezerve za kreditne gubitke		-	(7.398)
Neraspoređena dobit		15.315	10.700
Ukupan kapital		168.908	154.612
Poslovna pasiva		2.178.775	1.952.016
Vanbilansna pasiva	29	309.591	241.610
UKUPNA PASIVA		2.488.366	2.193.626

Napomene na narednim stranicama čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja

IZVJEŠTAJ O PROMJENAMA NA KAPITALU

Za godinu koja se završila 31. decembra

(U hiljadama BAM)

u 000 BAM

	Akcijski kapital - obične akcije	Emisiona premija	Rezerve iz dobiti	Neraspoređena dobit	Regulatorne rezerve za kreditne gubitke	Revalorizacije rezerve	Ukupno
Stanje na dan 01.01.2018. godine	126.274	8.070	8.073	9.783	4.274	643	157.117
Prva primjena MSFI 9 - početno stanje na dan 01. januara 2018.	-	-	-	-	(11.672)	-	(11.672)
Raspored dobiti:							
- Emisija akcija (XXII) po osnovu raspodjele dobiti	8.364	-	-	(8.364)	-	-	-
- Prenos na zakonske rezerve	-	-	489	(489)	-	-	-
- Isplata akcionarima (u svrhu plaćanja poreskih obaveza)	-	-	-	(929)	-	-	(929)
Dobit tekuće godine	-	-	-	10.699	-	-	10.699
Ostali dobici i gubici u periodu, neto od poreza:							
Gubitak po osnovu promjene fer vrijednosti finansijske imovine po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat (MSFI 9)	-	-	-	-	-	(603)	(603)
Stanje na dan 31.12.2018. godine	134.638	8.070	8.562	10.700	(7.398)	40	154.612
Stanje na dan 01.01.2019. godine	134.638	8.070	8.562	10.700	(7.398)	40	154.612
Raspored dobiti (napomena 27):							
- Regulatorne rezerve za kreditne gubitke	-	-	-	(7.398)	7.398	-	-
- Prenos na zakonske rezerve	-	-	165	(165)	-	-	-
Dobit tekuće godine	-	-	-	12.178	-	-	12.178
Ostali dobici i gubici u periodu, neto od poreza:							
Dobitak po osnovu promjene fer vrijednosti finansijske imovine po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat (MSFI 9)	-	-	-	-	-	2.118	2.118
Stanje na dan 31.12.2019. godine	134.638	8.070	8.727	15.315	-	2.158	168.908

Napomene na narednim stranicama čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja

BILANS TOKOVA GOTOVINE
Za godinu koja se završila 31. decembra
(U hiljadama BAM)

	<u>2019.</u> <u>000 BAM</u>	<u>2018.</u> <u>000 BAM</u>
Novčani tokovi iz poslovnih aktivnosti		
Prilivi kamata, naknada i provizija po kreditima i poslovima lizinga	110.791	110.275
Isplate kamata	(16.693)	(22.692)
Naplate po kreditima koji su ranije bili otpisani (glavnica i kamata)	1.436	4.836
Novčane isplate zaposlenima i dobavljačima	(50.247)	(52.604)
Novčane pozajmice i krediti dati klijentima i naplate istih	(206.374)	31.819
Depoziti klijenata	158.580	42.994
Plaćeni porez na dobit	(2.033)	(2.071)
Neto novčana sredstva iz poslovnih aktivnosti	<u>(4.540)</u>	<u>112.557</u>
Novčani tokovi iz aktivnosti investiranja		
Kratkoročni plasmani finansijskim institucijama	25	50
Prilivi dividendi	201	52
Kupovina nematerijalne aktive	(351)	(218)
Kupovina materijalne aktive	(4.298)	(5.607)
Prodaja/kupovina drugih ulaganja	14.145	(68.993)
Neto novčana sredstva iz aktivnosti investiranja	<u>9.722</u>	<u>(74.716)</u>
Novčani tokovi iz aktivnosti finansiranja		
Uzete pozajmice, neto (kreditne linije i subordinirani dug)	35.473	28.997
Isplata dividendi	(1)	(791)
Neto novčana sredstva iz aktivnosti finansiranja	<u>35.472</u>	<u>28.206</u>
Neto porast novčanih sredstava i novčanih ekvivalenata	<u>40.654</u>	<u>66.047</u>
Novčana sredstva i novčani ekvivalenti na početku perioda	<u>401.195</u>	<u>330.733</u>
Efekti promjene deviznih kurseva novčanih sredstava i novčanih ekvivalenata	4.406	4.415
Novčana sredstva i novčani ekvivalenti na kraju perioda	<u>446.255</u>	<u>401.195</u>

Napomene na narednim stranicama čine sastavni
dio ovih finansijskih izvještaja

1. OSNOVNE INFORMACIJE

Nova Banka a.d. Banja Luka (u daljem tekstu: „Banka“) je osnovana u oktobru 1992. godine i upisana u sudski registar rješenjem Osnovnog suda u Bijeljini br. Fi-292/92, pod nazivom Eksim banka a.d. Bijeljina. Rješenjem Osnovnog suda u Bijeljini br. Fi-352/94 iz jula 1994. godine izvršena je promjena naziva Banke u Eksport-import Banka a.d. Bijeljina, dok je Rješenjem Osnovnog suda u Bijeljini br. Fi-598/99 od 17. juna 1999. godine izvršen upis promjene naziva Banke u Nova banka a.d. Bijeljina. Banka je u 2007. godini Rješenjem Osnovnog suda u Banjoj Luci promijenila sjedište i posluje pod nazivom Nova banka a.d. Banja Luka.

U decembru 2002. godine, Skupština Banke je donijela odluku o statusnoj promjeni pripajanja Agroprom Banke a.d. Banja Luka, a od 01. januara 2003. godine Agroprom Banka a.d. Banja Luka posluje u sastavu Banke.

U strukturi kapitala Banke u 2019. godini nije bilo značajnijih promjena. Na dan 31. decembra 2019. godine Banka je u vlasništvu većeg broja manjih akcionara i najveće učešće u akcionarskom kapitalu pojedinačno ima akcionar MG MIND d.o.o. Mrkonjić Grad sa 28,92% učešća.

Banka je registrovana u Republici Srpskoj za obavljanje svih bankarskih poslova: depozitne poslove, kreditne poslove, garancijske poslove, poslove sa efektivom, devizne i mjenjačke poslove, emisione i depo-poslove, poslove platnog prometa, poslove posredovanja u trgovini hartijama od vrijednosti, kupovinu i naplatu potraživanja i druge bankarske i finansijske poslove u skladu sa Zakonom o bankama Republike Srpske.

Sjedište Banke je u ulici Kralja Alfonsa XIII broj 37 A, Banja Luka.

Banka posluje preko Centrale sa sjedištem u Banjoj Luci i trinaest filijala koje su locirane u Bijeljini, Banjoj Luci, Istočnom Sarajevu, Zvorniku, Brčkom, Trebinju, Doboju, Sarajevu, Tuzli, Mostaru, Foči, Prijedoru i Mrkonjić Gradu i posebnog organizacionog dijela za trgovanje hartijama od vrijednosti – Broker Nova.

Poslovi Banke podijeljeni su po sektorima i samostalnim odjeljenjima.

Na dan 31. decembra 2019. godine Banka je imala 718 radnika (31. decembra 2018. godine: 703 radnika).

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PRIKAZIVANJE FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA I RAČUNOVODSTVENI METOD

2.1. Izjava o usaglašenosti

Priloženi finansijski izvještaji predstavljaju finansijske izvještaje Banke na dan i za godinu koja se završila na dan 31. decembra 2019. godine, i sastavljeni su u skladu sa važećim propisima Republike Srpske (RS) zasnovanim na Zakonu o računovodstvu i reviziji Republike Srpske („Službeni Glasnik Republike Srpske“ br. 94/2015), Zakonu o bankama Republike Srpske („Službeni Glasnik Republike Srpske“ br. 4/2017, 19/2018, 54/2019), regulativi Agencije za bankarstvo Republike Srpske, propisima Centralne banke Bosne i Hercegovine i ostalim propisima u Republici Srpskoj, koji regulišu poslovanje banaka i finansijsko izvještavanje.

2.2. Osnove vrednovanja i sastavljanja finansijskih izvještaja

Finansijski izvještaji Banke su pripremljeni po načelu nabavne vrijednosti (istorijskog troška), izuzev ako nije drugačije naznačeno u računovodstvenim politikama u nastavku.

Istorijski trošak je generalno zasnovan na fer vrijednosti naknade plaćene u zamjenu za robu i usluge.

Fer vrijednost je cijena koju bi primili od prodaje imovine ili platili za prenos obaveza u uobičajenoj transakciji između tržišnih učesnika na dan vrednovanja, bez obzira da li je ta cijena direktno provjerljiva ili procijenjena korišćenjem drugih tehnika vrednovanja. Prilikom procjenjivanja fer vrijednosti imovine ili obaveza, Banka uzima u obzir one karakteristike imovine ili obaveza koje bi uzeli u obzir i drugi učesnici na tržištu prilikom određivanja cijene imovine ili obaveza na datum vrednovanja.

Banka je prilikom sastavljanja bilansa tokova gotovine koristila direktni metod izvještavanja o tokovima gotovine.

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PRIKAZIVANJE FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA I RAČUNOVODSTVENI METOD (nastavak)**2.3. Funkcionalna valuta i valuta prezentacija**

Iznosi u priloženim finansijskim izvještajima su izraženi u hiljadama Konvertibilnih maraka (BAM), ako nije drugačije navedeno. Konvertibilna marka predstavlja funkcionalnu i zvaničnu izvještajnu valutu u Republici Srpskoj i Bosni i Hercegovini.

2.4. Uticaj i primjena novih i revidiranih Međunarodnih standarda za finansijsko izvještavanje ("MSFI") i Međunarodnih računovodstvenih standarda ("MRS")

Priloženi finansijski izvještaji sastavljeni su uz primjenu Međunarodnih računovodstvenih standarda (MRS), odnosno Međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja (MSFI), koji su bili u primjeni na dan 31. decembra 2014. godine i na njima zasnovanim propisima o računovodstvu Republike Srpske i propisima Agencije za bankarstvo Republike Srpske koji regulišu finansijsko izvještavanje banaka i davalaca lizinga.

Naime, na osnovu odredbi Zakona o računovodstvu i reviziji Republike Srpske ("Službeni glasnik RS", broj 94/15), sva pravna lica sa sjedištem u Republici Srpskoj su u obavezi da u potpunosti primjenjuju MRS, odnosno MSFI, kao i Međunarodni standard finansijskog izvještavanja za male i srednje entitete ("MSFI for SMEs"), Međunarodne računovodstvene standarde za javni sektor ("IPSAS"), Međunarodne standarde vrednovanja ("IVS"), Međunarodne standarde za profesionalnu praksu interne revizije, Konceptualni okvir za finansijsko izvještavanje, Kodeks etike za profesionalne računovođe i prateća uputstva, objašnjenja i smjernice koje donosi Odbor za međunarodne računovodstvene standarde ("MRSB") i sva prateća uputstva, objašnjenja i smjernice koje donosi Međunarodna federacija računovođa ("IFAC").

U skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji Republike Srpske, dana 4. oktobra 2017. godine Upravni odbor Saveza računovođa i revizora Republike Srpske („Savez RR RS”) je donio “Odluku o utvrđivanju i objavljivanju Konceptualnog okvira za finansijsko izvještavanje i osnovnih tekstova Međunarodnih računovodstvenih standarda (MRS), odnosno Međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja (MSFI).

Navedenom Odlukom utvrđuju se i objavljuju prevodi Standarda i tumačenja izdati od strane Odbora za međunarodne računovodstvene standarde do 31. decembra 2014. godine, koji su objavljeni na web stranici Saveza RR RS, a koji se počinju primjenjivati u Republici Srpskoj za finansijske izvještaje koji se sastavljaju na dan 31. decembra 2018. godine.

Dodatno, Agencija za bankarstvo Republike Srpske (“ABRS”), kao regulator bankarskog tržišta Republike Srpske, je svojim dopisom prema Udruženju banaka Bosne i Hercegovine br 05-500-1572-3/17 od 16. oktobra 2017. godine, naložila primjenu od 1. januara 2018. godine dodatna tri Standarda koji još nisu prevedeni u Republici Srpskoj, niti objavljeni na web stranici Saveza RR RS:

- MSFI 9 “Finansijski instrumenti” (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2018. godine),
- MSFI 15 “Prihodi od ugovora sa kupcima” (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2018. godine),
- MSFI 16 “Lizing” (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2019. godine).

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PRIKAZIVANJE FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA I RAČUNOVODSTVENI METOD (nastavak)

2.4. Uticaj i primjena novih i revidiranih Međunarodnih standarda za finansijsko izvještavanje ("MSFI") i Međunarodnih računovodstvenih standarda ("MRS") (nastavak)

Novi standardi, nove izmjene i nova tumačenja postojećih Standarda koji su u primjeni za izvještajni period, ali nisu zvanično prevedeni i objavljeni u Republici Srpskoj

Na dan odobravanja ovih finansijskih izvještaja, sljedeći standardi i izmjene postojećih standarda, nova tumačenja i amandmani, bili su u primjeni:

- Izmjene IAS 40 "Investicione nekretnine" – Prenos investicionih nekretnina (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januar 2018. godine),
- Izmjene IFRS 2 „Plaćanja akcijama“ – Klasifikacija i mjerenje transakcija plaćanja akcijama (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2018. godine),
- Izmjene IFRS 4 „Ugovori o osiguranju“ – Primjenom IFRS 9 "Finansijski instrumenti" sa IFRS 4 „Ugovori o osiguranju“ (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2018. godine ili gdje se vrši prva primjena IFRS 9 "Finansijski instrumenti"),
- Izmjene IFRS 9 „Finansijski instrumenti“ – Karakteristike plaćanja unaprijed sa negativnim kompenzacijama (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2019. godine),
- Izmjene raznih Standarda "Unapređenja IFRS (period 2015 - 2017)" koja su rezultat godišnjeg unapređenja IFRS (IFRS 3, IFRS 11, IAS 12 i IAS 23) sa ciljem otklanjanja neusaglašenosti i usaglašavanja teksta (izmjene bi trebalo da se primjene za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2019. godine),
- Izmjene IAS 19 „Primanja zaposlenih“ – izmjene, smanjenje ili izmirenje planova naknada (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2019. godine),
- Izmjene IAS 28 „Investicije u pridružene entitete i zajedničke poduhvate“ – Dugoročni interesi u pridruženim entitetima i zajedničkim poduhvatima (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2019. godine),
- IFRIC 23 „Neizvjesnost u tretmanu poreza na dobit“ (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2019. godine),
- IFRIC 22 "Transakcije u stranim valutama i razmatranja pretplata" (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2018. godine),
- Izmjene raznih Standarda "Unaprijeđenja IFRS (period 2014. - 2016.)" koja su rezultat godišnjeg unaprijeđenja IFRS (IFRS 1, IFRS 12 i IFRS 28) sa ciljem otklanjanja neusaglašenosti i usaglašavanja teksta (izmjene IFRS 1 i IAS 28 bi trebalo da se primjene za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2018. godine).

Rukovodstvo Banke je izabralo da ne usvoji nove standarde i nove izmjene postojećih standarda koji su u primjeni za izvještajni period, prije nego budu zvanično prevedeni i objavljeni u Republici Srpskoj.

Početna primjena novih i izmjena postojećih Standarda koji su u primjeni za tekući izvještajni period

MSFI 16 Leasing

Banka je u tekućoj godini primjenila MSFI 16, koji je na snazi od 1. januara 2019. godine. MSFI 16 zamjenjuje postojeći set međunarodnih računovodstvenih načela i tumačenja o lizingu, a posebno MRS 17.

MSFI 16 uvodi novu definiciju lizinga. Računovodstveni tretman lizing ugovora kod davaoca lizinga ostaje različit kod operativnog i finansijskog lizinga. Računovodstveni tretman lizinga kod korisnika lizinga je novim računovodstvenim standardom promijenjen i predviđa priznavanje sredstva za sve tipove lizinga. Sredstvo predstavlja pravo na korišćenje imovine koja je predmet lizinga dok se u isto vrijeme priznaje i obaveza za buduća plaćanja predviđena ugovorom o lizingu (lizing obaveza). Prilikom početnog priznavanja sredstvo (pravo na korišćenje) se mjeri na osnovu ugovorenih novčanih tokova iz ugovora o lizingu.

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PRIKAZIVANJE FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA I RAČUNOVODSTVENI METOD (nastavak)

2.4. Uticaj i primjena novih i revidiranih Međunarodnih standarda za finansijsko izvještavanje ("MSFI") i Međunarodnih računovodstvenih standarda ("MRS") (nastavak)

Početna primjena novih i izmjena postojećih Standarda koji su u primjeni za tekući izvještajni period (nastavak)

MSFI 16 Leasing (nastavak)

Nakon početnog priznavanja, pravo na korišćenje se odmjerava na osnovu pravila postavljenih za sredstva definisanih prema MRS 16, MRS 38 ili MRS 40 i biće primjenjen model nabavne vrijednosti, umanjeno za akumuliranu amortizaciju i akumulirane gubitke od umanjenja vrijednosti, ili revalorizacioni model ili model fer vrijednosti, gdje je primjenjivo.

Banka je odlučila, kao što je dopušteno standardom, da ne primijeni odredbe MSFI 16 na kratkoročne zakupe (zakupi sa kraćim trajanjem od 12 mjeseci) i zakupe sredstava male vrijednosti.

U obračunu lizing obaveze i prava na korišćenje, Banka koristi diskontovanje budućih lizing plaćanja koristeći adekvatnu diskontnu stopu. S tim u vezi, buduću novčani tokovi se utvrđuju na osnovu ugovornih odredbi bez PDV-a budući da obaveza za plaćanje takvog poreza počinje u trenutku izdavanja fakture, a ne na dan početka ugovora o lizingu. Buduća lizing plaćanja se diskontuju po inkrementalnoj stopi pozajmljivanja.

Inkrementalna stopa zaduživanja je kamatna stopa koju bi najompramac dobio kada bi se zadužio da u sličnom roku, uz slične garantne uslove, pozajmi sredstva neophodna za nabavku sredstva slične vrijednosti kao sredstvo sa pravom korišćenja, u sličnom ekonomskom okruženju.

Za utvrđivanje metodologije diskontne stope (za potrebe standarda MSFI 16 – „inkrementalne stope“), Banka je koristila metodologiju za formiranje, računanje i objavljivanje krive prinosa Republike Srpske.

Prilikom određivanja lizing perioda, neophodno je uzeti u obzir period bez mogućnosti otkaza u toku koga korisnik lizinga ima pravo na imovinu iz lizing ugovora, a potrebno je uzeti u obzir i potencijalne opcije za produženje ukoliko su one razumno sigurne. Konkretno, ukoliko je ugovorom definisano pravo korisnika lizinga da produži lizing ugovor nakon određenog broja godina, lizing period će biti definisan uzimajući u obzir faktore kao što su dužina prvog perioda, postojanje planova za prestanak korišćenja lizing imovine i drugih okolnosti koje ukazuju na razumnu sigurnost produženja ugovora.

Novi Standardi i izmjene postojećih Standarda koji su izdati, a nisu još uvijek u primjeni

Na dan odobravanja ovih finansijskih izvještaja, sljedeći Standardi i izmjene postojećih Standarda i nova tumačenja su bili izdati, ali nisu postali efektivni:

- IFRS 17 „Ugovori o osiguranju“ (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2021. godine),
- Izmjene IFRS 10 „Konsolidovani finansijski izvještaji“ i IAS 28 „Investicije u pridružene entitete i zajedničke poduhvate“ - Prodaja ili učešće u imovini između investitora i pridruženog entiteta ili zajedničkog poduhvata (datum stupanja na snagu odgođen na neodređeno vrijeme, dok istraživački projekat metoda kapitala bude ustanovljen),
- Izmjene IFRS 3 „Poslovne kombinacije“ – Definicija poslovanja (na snazi za poslovne kombinacije gde datum sticanja pada na dan ili nakon početka prvog godišnjeg perioda izvještavanja, koji počinje na dan ili nakon 1. januara 2020. godine, kao i za sticanje imovine na dan ili nakon dana početka tog perioda),
- Izmjene IAS 1 „Prezentacija finansijskih izvještaja“ i IAS 8 „Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procena i greške“ – Definicija materijalnog značaja (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2020. godine),
- Izmjene Upućivanja na Konceptualni okvir u Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2020. godine).

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PRIKAZIVANJE FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA I RAČUNOVODSTVENI METOD (nastavak)

2.4. Uticaj i primjena novih i revidiranih Međunarodnih standarda za finansijsko izvještavanje ("MSFI") i Međunarodnih računovodstvenih standarda ("MRS") (nastavak)

Novi Standardi i izmjene postojećih Standarda koji su izdati, a nisu još uvijek u primjeni (nastavak)

Politika rukovodstva Banke je da nove Standarde i izmjene postojećih Standarda usvoji i primjenjuje od momenta kada oni stupe na snagu i budu u primjeni. Rukovodstvo predviđa da usvajanje ovih novih Standarda i izmjena postojećih Standarda neće imati materijalan uticaj na finansijske izvještaje Banke u periodu inicijalne primjene.

2.5. Uporedne finansijske informacije

Zbog postizanja konzistentnosti prezentacije u tekućem izvještajnom periodu izvršene su određene reklasifikacije uporednih finansijskih informacija za 2018. godinu. Navedene reklasifikacije nemaju uticaja na neto rezultat, ukupnu aktivu i ukupni kapital Banke.

Uporedne podatke čine finansijski izvještaji Banke na dan 31. decembar 2018. godine i za godinu koja se završila na taj dan.

2.6. Stalnost poslovanja

Uprava Banke je procijenila sposobnost Banke da nastavi poslovanje u skladu sa "going concern" principom i zadovoljni su što Banka raspolaže sa resursima da nastavi poslovanja u doglednoj budućnosti. U toku 2019. godine Banka nije imala problema sa likvidnošću i sve svoje obaveze je izvršavala u predviđenim rokovima. Osim toga, rukovodstvo nije svjesno bilo kakve materijalne neizvjesnosti koje bi mogle da dovedu do značajne sumnje na sposobnost Banke da nastavi poslovanje. Zbog toga, finansijski izvještaji su izrađeni u skladu sa "going concern" principom.

Na dan 31. decembra 2019. godine Banka je imala koeficijent adekvatnosti kapitala od 15,16% i isti je obračunat bez uključene neto dobiti tekuće godine. Koeficijent adekvatnosti kapitala sa uključenom revidiranom neto dobiti tekuće godine će iznositi 16,15%.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA

3.1 Prihodi i rashodi od kamata

Prihodi i rashodi od kamata priznaju se u bilansu uspjeha primjenom metode efektivne kamatne stope. Efektivna kamatna stopa je stopa koja diskontuje buduće gotovinske isplate, ili primanja tokom očekivanog perioda trajanja finansijskog sredstva, ili obaveze, ili prema potrebi u kraćem vremenskom periodu na neto knjigovodstvenu vrijednost finansijskog sredstva, ili finansijske obaveze. Prilikom obračuna efektivne kamatne stope, Banka procjenjuje buduće novčane tokove uzimajući u obzir sve ugovorene uslove finansijskih instrumenata, ali ne uzimajući u obzir buduće kreditne gubitke koji mogu nastati.

Prihodi i rashodi od kamata, uključujući i zateznu kamatu i ostale prihode i ostale rashode vezane za kamatonosnu aktivu i kamatonosnu pasivu, evidentiraju se u bilansu uspjeha u periodu na koji se odnose u skladu sa načelom uzročnosti prihoda i rashoda i uslovima iz obligacionih odnosa koji su definisani ugovorom Banke i komitenta.

Obračun efektivne kamatne stope uključuje sve naknade i provizije koje su plaćene ili primljene, a koje su sastavni dio efektivne kamatne stope, transakcione troškove i sve druge premije ili diskonte.

Naknada za odobravanje kredita, koja čini dio efektivne kamatne stope, evidentira se u okviru prihoda od kamate, obračunava se i naplaćuje jednokratno unaprijed, razgraničava se i diskontuje tokom perioda trajanja kredita.

Priznavanje prihoda od kamata koje se odnose na neobezvrijeđene plasmane i čija je naplata izvjesna vrši se u potpunosti. Priznavanje prihoda od kamata na plasmane koji su klasifikovani kao sporni ili nenaplativi ili za koje je pokrenut postupak naplate kod suda, vrši se primjenom efektivne kamatne stope na neto vrijednost ovih plasmana. Banka nastavlja obračun kamate u cilju evidencije ukupnog potraživanja po osnovu kamata, ali ovako obračunata kamata ne utiče na prihode od kamata već se samo evidentira u vanbilansnoj evidenciji Banke.

3.2 Prihodi i rashodi od naknada i provizija

Prihodi i rashodi naknada i provizija, izuzev onih koje predstavljaju sastavni dio efektivne kamatne stope, nastali pružanjem, odnosno korišćenjem bankarskih usluga, priznaju se po načelu uzročnosti prihoda i rashoda, odnosno na obračunskoj osnovi i utvrđuju se za period kada su ostvareni, odnosno kada je usluga pružena.

Naknade i provizije uglavnom obuhvataju naknade od poslova unutrašnjeg i ino platnog prometa, kartičnog poslovanja, izdavanja garancija i akreditiva, davanja kredita (prijevremena otplata, monitoring), mjenjačkih poslova, usluga brokerskih i depozitnih poslova i drugih usluga koje Banka pruža.

Prihodi od naknada za odobravanje garancija i drugih potencijalnih obaveza razgraničavaju se saglasno periodu trajanja i priznaju u bilansu uspjeha srazmjerno vremenu trajanja.

3.3 Preračunavanje stranih valuta

Stavke uključene u finansijske izvještaje Banke evidentirane su u valuti primarnog ekonomskog okruženja (funkcionalnoj valuti). Finansijski izvještaji prikazani su u hiljadama BAM, koja je izvještajna i funkcionalna valuta Banke.

Transakcije u stranoj valuti preračunavaju se u BAM po zvaničnom srednjem kursu Centralne banke Bosne i Hercegovine koji je važio na dan poslovne promjene. Sredstva i obaveze iskazane u stranoj valuti na dan bilansa stanja, preračunati su u BAM po srednjem kursu Centralne banke Bosne i Hercegovine koji je važio na taj dan.

Positivne ili negativne kursne razlike nastale prilikom preračuna pozicija bilansa stanja koje su iskazane u stranoj valuti i prilikom poslovnih transakcija u stranoj valuti, evidentirane su u korist ili na teret bilansa uspjeha kao prihodi i rashodi po osnovu kursnih razlika i objelodanjeni su u okviru pozicije neto prihoda/rashoda od kursnih razlika (Napomena 10).

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.3 Preračunavanje stranih valuta (nastavak)

Plasmani u BAM sa ugovorenim valutnom klauzulom u EUR-ima, nisu izloženi deviznom riziku, jer je vrijednost te valute fiksna u odnosu na domaću valutu, te shodno tome Banka nema prihode i rashode koji bi nastali prilikom preračunavanja sredstava korišćenjem ugovorene klauzule. Na dan 31. decembra 2019. godine, Banka nema plasmane u BAM sa valutnom klauzulom u drugoj valuti izuzev EUR-a.

3.4 Prihod od dividendi

Prihodi od dividendi po osnovu ulaganja u akcije drugih pravnih lica i po osnovu učešća u kapitalu drugih pravnih lica, priznaju se u prihod od dividendi u momentu priliva ekonomske koristi od dividendi. Dividende su prikazane u okviru pozicije „ostali operativni prihodi“.

3.5 Prihodi i rashodi po osnovu hartija od vrijednosti

Neto prihodi od trgovanja obuhvataju dobitke umanjene za gubitke proistekle iz trgovanja sredstvima i obavezama uključujući i sve promjene po „fer vrijednosti“ i kursne razlike.

Dobici i gubici po osnovu promjene amortizovane vrijednosti hartija od vrijednosti koje se drže radi trgovanja priznaju se u korist prihoda, odnosno na teret rashoda.

Nerealizovani dobici i gubici po osnovu hartija od vrijednosti po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat se knjiže na teret kapitala u okviru revalorizacionih rezervi, umanjenih za odgovarajući porez na dobit, dok se investicija ne proda, naplati ili na drugi način realizuje, ili dok ta investicija nije obezvrijeđena prilikom realizovanja hartija od vrijednosti raspoloživih za prodaju, akumulirani nerealizovani dobitak ili gubitak se transferiše na „neto dobitak ili gubitak perioda“.

3.6 Porez na dobit

3.6.1 Tekući porez na dobit

Oporezivanje dobiti se vrši u skladu sa poreskim propisima Republike Srpske, propisima Federacije Bosne i Hercegovine i propisima Brčko Distrikta, obzirom da Banka ostvaruje dobit iz poslovanja u Republici Srpskoj, Federaciji Bosne i Hercegovine i Brčko Distriktu. Banka tokom godine porez na dobit plaća u vidu mjesečnih akontacija, čiju visinu utvrđuje na osnovu poreske prijave za prethodnu godinu. Konačna poreska osnovica, na koju se primjenjuje propisana stopa poreza na dobit od 10% utvrđuje se poreskim bilansom Banke. Poreska osnovica obuhvata dobitak iz bilansa uspjeha usklađen za određene rashode i prihode, saglasno poreskim propisima i može biti umanjena za određene poreske olakšice. Poreski propisi Republike Srpske ne predviđaju mogućnost da se poreski gubici iz tekućeg perioda mogu koristiti kao osnova za povrat poreza plaćenog u prethodnim periodima. Međutim, gubici iz tekućeg perioda iskazani u poreskom bilansu mogu se koristiti za umanjenje poreske osnovice budućih obračunskih perioda, ali ne duže od pet godina.

3.6.2 Odloženi porezi

Odloženi porezi na dobit se obračunavaju po metodi obaveza prema bilansu stanja na sve privremene razlike na dan bilansa stanja između sadašnje vrijednosti sredstava i obaveza u finansijskim izvještajima i njihove vrijednosti za svrhe oporezivanja. Trenutno važeća poreska stopa na dan bilansa stanja je korišćena za obračun iznosa odloženih poreza.

Odložene poreske obaveze priznaju se na sve oporezive privremene razlike, izuzev ukoliko odložene poreske obaveze proističu iz inicijalnog priznavanja „goodwill-a“ ili sredstava i obaveza u transakciji koja nije poslovna kombinacija i u trenutku nastanka nema uticaja na računovodstvenu dobit niti na oporezivu dobit ili gubitak, kao i ukoliko se odnose na oporezive privremene razlike u vezi sa učešćem u zavisnim preduzećima, pridruženim preduzećima i zajedničkim ulaganjima, gdje se trenutak ukidanja privremene razlike može kontrolisati i izvjesno je da privremena razlika neće biti ukinuta u doglednom vremenskom periodu.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.6 Porez na dobit (nastavak)

3.6.3 Odloženi porezi (nastavak)

Odložena poreska sredstva priznaju se na sve oporezive privremene razlike i neiskorišćene iznose prenosivih poreskih kredita i poreskih gubitaka, do mjere do koje je izvjesno da je nivo očekivanih budućih oporezivih dobitaka dovoljan da se sve oporezive privremene razlike, prenešeni neiskorišćeni poreski krediti i neiskorišćeni poreski gubici mogu iskoristiti, izuzev ukoliko se odložena poreska sredstva odnose na privremene razlike nastale iz inicijalnog priznavanja sredstava ili obaveza u transakciji koja nije poslovna kombinacija i u trenutku nastanka nema uticaja na računovodstvenu dobit niti na oporezivu dobit ili gubitak ili na odbitne privremene razlike u vezi sa učešćem u zavisnim preduzećima, pridruženim preduzećima i zajedničkim ulaganjima, kada se odložena poreska sredstva priznaju samo do mjere do koje je izvjesno da će privremene razlike biti ukinute u doglednoj budućnosti i da je nivo očekivanih budućih oporezivih dobitaka dovoljan da se sve privremene razlike mogu iskoristiti.

Knjigovodstvena vrijednost odloženih poreskih sredstava preispituje se na svaki izvještajni datum i umanjuje do mjere do koje više nije izvjesno da je nivo očekivanih budućih oporezivih dobitaka dovoljan da se ukupna vrijednost ili dio vrijednosti odloženih poreskih sredstava može iskoristiti. Odložena poreska sredstva koja nisu priznata, procjenjuju se na svaki izvještajni datum i priznaju do mjere do koje je postalo izvjesno da je nivo očekivanih budućih oporezivih dobitaka dovoljan da se odložena poreska sredstva mogu iskoristiti.

Odložena poreska sredstva i obaveze izračunavaju se primjenom zvaničnih poreskih stopa u godini ostvarenja poreskih olakšica, odnosno izmirenja odloženih poreskih obaveza.

Tekući i odloženi porezi priznaju se kao prihodi i rashodi, i uključeni su u neto dobitak/ gubitak perioda.

Odloženi porez na dobit koji se odnosi na stavke koje se direktno evidentiraju u korist ili na teret kapitala se takođe evidentiraju na teret, odnosno u korist kapitala.

3.7 Primanja zaposlenih

3.7.1 Kratkoročne naknade zaposlenima

Kratkoročne naknade zaposlenima obuhvataju zarade i doprinose za socijalno osiguranje i priznaju se kao rashod u periodu u kome su nastali.

U skladu sa propisima koji se primjenjuju u Republici Srpskoj, Federaciji Bosne i Hercegovine i Brčko Distriktu, Banka je u obavezi da plaća doprinose državnim fondovima. Ove obaveze uključuju doprinose za zaposlene na teret poslodavca u iznosima obračunatim po stopama propisanim relevantnim zakonskim propisima. Banka nema drugih obaveza plaćanja nakon uplate doprinosa.

3.7.2 Ostala primanja zaposlenih

U skladu sa Zakonom o radu, Kolektivnim ugovorom, Granskim kolektivnim ugovorom i Pravilnikom o radu Banke, Banka je u obavezi da isplati naknadu zaposlenima prilikom odlaska u penziju. Pravo na ove naknade je uslovljeno ostajanjem zaposlenog lica u službi do starosne granice određene za penzionisanje i do ostvarenja minimalnog radnog staža. Očekivani troškovi se akumuliraju tokom perioda trajanja zaposlenja. Rezervisanja za otpremnine se procjenjuju na godišnjem nivou od strane nezavisnih, kvalifikovanih aktuara i predstavljaju sadašnju vrijednost očekivanih budućih isplata zaposlenima.

Rezervisanja za otpremnine se prikazuju u bilansu stanja u okviru pozicije „Ostalih obaveza" i zasnivaju se na aktuarskim izvještajima koji se koriste samo za tu namjenu.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.8 Gotovina i gotovinski ekvivalenti

Gotovina i gotovinski ekvivalenti iskazani u bilansu stanja i izvještaju o tokovima gotovine obuhvataju gotovinu u blagajni u domaćoj i stranoj valuti, novčana sredstva kod Centralne banke Bosne i Hercegovine iznad iznosa obavezne rezerve, depozite po viđenju kod ostalih banaka i depozite kod banaka oročene na period do 30 dana.

3.9 Obavezna rezerva kod Centralne banke

Obavezna rezerva kod Centralne banke je prikazana posebno i predstavlja iznos sredstava koji Banka mora ostvariti u toku svake dekade kao prosječno dnevno stanje na računu rezerve. Prosječno dnevno stanje se utvrđuje na osnovu propisanih procenata od prosječnog dnevnog stanja odgovarajuće vrste depozita u prethodnoj dekadi.

3.10 Finansijski instrumenti (sredstva i obaveze): priznavanje i odmjeravanje

MSFI 9 od 01.01.2018. godine zamjenjuje MRS 39, koji je do 31. decembra 2017. godine regulisao klasifikaciju i mjerenje finansijskih instrumenata. MSFI 9 je podijeljen u tri različita područja: klasifikacije i mjerenja finansijskih instrumenata, umanjenja vrijednosti i računovodstva zaštite.

U vezi sa prvim područjem, MSFI 9 predviđa da se klasifikacija finansijske imovine određuje, s jedne strane, obilježjima pripadajućih ugovornih novčanih tokova, a s druge strane namjerom upravljanja (poslovni model) finansijskim instrumentom.

Finansijska se imovina, prema MSFI 9, može klasifikovati u tri kategorije:

- a) Finansijska imovina koja se vrednuje po amortizovanom trošku,
- b) Finansijska imovina koja se vrednuje po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat (za dužničke instrumente rezerva se prenosi na bilans uspjeha u slučaju prestanka priznavanja instrumenta), te
- c) Finansijska imovina koja se vrednuje po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha.

Klasifikacija zavisi od namjere zbog koje su finansijski instrumenti stečeni. Banka vrši klasifikaciju finansijskih sredstava prilikom početnog priznavanja i preispituje tu klasifikaciju na svaki datum izvještavanja.

Finansijska imovina se može klasifikovati u prve dvije kategorije i vrednovati po amortizacionom trošku ili po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultatsamo ako se dokaže da ista dovodi do novčanih tokova koji su isključivo otplate glavnice i kamata (tzv. “solely payment of principal and interest” – “SPPI test”). Vlasničke hartije od vrijednosti uvijek se klasifikuju u treću kategoriju i vrednuju se po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, osim u slučaju da subjekt odabere (neopozivo, u trenutku početnog upisa) akcije koje se ne drže u svrhu trgovanja, klasifikovati po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat. Vezano za klasifikaciju i vrednovanje finansijskih obaveza, ne uvode se značajne promjene u odnosu na sadašnji standard.

Finansijska sredstva se inicijalno vrednuju po fer vrijednosti (uglavnom jednakom iznosu koji se plati ili primi) korigovanoj za nastale zavisne troškove kupovine ili njihovog emitovanja, izuzev finansijskih sredstava i obaveza koje su vrednovane po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha.

Finansijska sredstva i finansijske obaveze se evidentiraju u bilansu stanja Banke od momenta kada se Banka ugovornim odredbama vezala za instrument. Kupovina ili prodaja finansijskih sredstava na redovan način priznaje se primjenom obračuna na datum kada je sredstvo isporučeno drugoj ugovorenoj strani.

Finansijska sredstva prestaju da se priznaju kada Banka izgubi kontrolu nad ugovorenim pravima nad tim instrumentima, što se dešava kada su prava korišćenja instrumenata realizovana, istekla, napuštena ili ustupljena. Finansijska obaveza prestaje da se priznaje kada je obaveza predviđena ugovorom ispunjena, otkazana ili istekla.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.10 Finansijski instrumenti (sredstva i obaveze): priznavanje i odmjeravanje (nastavak)

Finansijska sredstva i finansijske obaveze se mogu netirati i prikazati u neto iznosu u bilansu stanja, ako i samo ako Banka ima zakonsko pravo prebijanja priznatih iznosa sredstava i obaveza i ukoliko namjerava da izvrši izmirenje u neto iznosu ili da istovremeno realizuje sredstvo i izmiri obavezu.

U vezi sa umanjnjem vrijednosti, za instrumente koji se vrednuju po amortizacionom trošku i po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat (koji nisu vlasnički instrumenti), uvodi se model zasnovan na konceptu očekivanih gubitaka, sa ciljem da se brže prepoznaju gubici. MSFI 9 zahtijeva da se očekivani gubici knjiže na nivou očekivanih gubitaka u sljedećih 12 mjeseci (Prvi nivo kreditnog rizika – 'Stage 1') od početnog priznavanja finansijskog instrumenta. Vremenski horizont za izračunavanje očekivanog gubitka postaje, umjesto toga, cijeli preostali život imovine koja je predmetom vrednovanja, gdje je kreditni kvalitet finansijskog instrumenta doživio "značajno" pogoršanje kreditnog rizika u odnosu na početna mjerenja (Drugi nivo kreditnog rizika – 'Stage 2') ili u slučaju da je imovina djelimično ili potpuno nenadoknadiva (Treći nivo kreditnog rizika – 'Stage 3'). Detaljnije, uvođenje novih propisa za umanjnjem vrijednosti uključuje:

- Alokaciju prihodujuće finansijske imovine u različite nivoe kreditnog rizika ('staging'), kojima odgovaraju ispravke vrijednosti zasnovane na očekivanim gubicima tokom idućih 12 mjeseci (tzv. Nivo 1 – 'Stage 1') ili na očekivanim gubicima za cjelokupni preostali vijek trajanja instrumenta (tzv. Nivo 2 – 'Stage 2'), u prisutnosti značajnog povećanja kreditnog rizika;
- Alokaciju djelimično ili potpuno nenadoknadle finansijske imovine u tzv. Nivo 3 – 'Stage 3', uvijek s ispravkama vrijednosti baziranim na očekivanim gubicima tokom cijelog vijeka trajanja instrumenta;
- Uključivanje u izračun očekivanih kreditnih gubitaka ('ECL - Expected Credit Losses') procjena povezanih sa očekivanim budućim promjenama makroekonomskog okruženja.

a) Finansijska imovina koja se vrednuje po amortizovanom trošku

Finansijska imovina vrednovana po amortizovanoj vrijednosti je finansijsko sredstvo ili finansijska obaveza koja ispunjava sljedeća dva kriterijuma:

1. cilj poslovnog modela sredstva je držanje finansijskog sredstva radi naplate ugovorenih novčanih tokova,
2. ugovoreni uslovi finansijskog sredstva dovode do novčanih tokova koji predstavljaju samo plaćanje glavnice i kamate na stanje glavnice na određeni datum.

Inicijalno, finansijska imovina se vrednuje po fer vrijednosti uvećanoj za transakcione troškove koji su direktno povezani sa transakcijom sticanja sredstva.

Banka finansijske obaveze klasifikuje kao po amortizovanoj vrijednosti, izuzev za:

1. finansijske obaveze po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, koje se kao takve, uključujući i derivate koji su obaveze, trebaju naknadno mjeriti po fer vrijednosti.
2. finansijske obaveze koje nastaju kada prenos finansijske imovine ne ispunjava uslove za prestanak priznavanja ili kada se primjenjuje pristup neprekidnog učestvovanja.
3. ugovor o finansijskoj garanciji, koje se nakon početnog priznavanja vrednuju u iznosu koji je veći od:
 - iznosa rezervisanja za umanjnjem vrijednosti za očekivane kreditne gubitke i
 - početno priznatog iznosa umanjnjem za kumulativni iznos prihoda
4. obaveze kojima se osiguravaju zajmovi po kamatnim stopama koje su niže od tržišnih, koje se nakon početnog priznavanja vrednuju u iznosu koji je veći od:
 - iznosa rezervisanja za umanjnjem vrijednosti za očekivane kreditne gubitke i
 - početno priznatog iznosa umanjnjem za kumulativni iznos prihoda
5. nepredviđene naknade koje se naknadno mjere po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.10 Finansijski instrumenti (sredstva i obaveze): priznavanje i odmjeravanje (nastavak)

b) Finansijska imovina koja se vrednuje po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat

Finansijska imovina vrednovana po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat, je finansijsko sredstvo ili finansijska obaveza koja ispunjava sljedeća dva kriterijuma:

1. cilj poslovnog modela sredstva je držanje finansijskog sredstva radi naplate ugovorenih novčanih tokova i prodaje finansijske imovine i
2. ugovoreni uslovi finansijskog sredstva dovode do novčanih tokova koji predstavljaju samo plaćanje glavnice i kamate na stanje glavnice na određeni datum.

Inicijalno, finansijska imovina se vrednuje po fer vrijednosti uvećanoj za transakcione troškove koji su direktno povezani sa transakcijom sticanja sredstva.

Kako je definisano MSFI 9 - Finansijski instrumenti, finansijska imovina koja se vrednuje po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat (FVtOCI) je:

- i. Dužnički instrumenti koji se drže u poslovnom modelu radi prikupljanja ugovorenih novčanih tokova ili prodaje (HtCoS) i novčani tokovi predstavljaju plaćanja glavnice i kamate koja predstavlja vremensku vrijednost novca (SPPI), a za koje nije odabrana opcija fer vrednovanja kroz Bilans uspjeha;
- ii. Vlasnički instrumenti za koje je odabrana opcija vrednovanja po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat (FVtOCI).

Ulaganja u vlasničke hartije od vrijednosti

Pri početnom priznavanju može se napraviti neopozivi izbor za priznavanje vlasničkog instrumenta (za svaki pojedini instrument) prema FVtOCI opciji. Ova se opcija odnosi samo na instrumente koji se ne drže radi trgovanja i nisu derivatni instrumenti.

Većina dobitaka i gubitaka od ulaganja u vlasničke instrumente za koje je odabrana FVtOCI opcija biće priznata u ostali ukupni rezultat (OCI). Dividende se priznaju u Bilansu uspjeha, osim ako predstavljaju povrat dijela troška ulaganja u taj instrument.

Dobici i gubici od promjene fer vrijednosti priznati u OCI nikada se neće reklasifikovati, odnosno prebaciti iz Ostalog ukupnog rezultata Bilans uspjeha, pa čak niti nakon prestanka priznavanja instrumenta po kojem su nastale. Rezerve u kapitalu nastale vrednovanjem ovih instrumenata (FVtOCI kapitalne rezerve) mogu se prenijeti na drugu komponentu kapitala.

Ulaganja u dužničke hartije od vrijednosti

U zavisnosti od poslovnog modela, karakteristika ugovorenih novčanih tokova te odabranih opcija dužnički instrumenti se vrednuju po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat. Fer vrijednost kroz Ostalu sveobuhvatnu dobit FVtOCI je klasifikacija za instrumente za koje postoji dvostruki poslovni model, tj. ciljevi poslovnog modela se postižu kako se novčana sredstva prikupljaju naplatom ugovornog novčanog toka, ali i putem prodaje finansijske imovine. Karakteristike ugovornih novčanih tokova instrumenata ove kategorije i dalje moraju biti isključivo naplate glavnice i kamata (SPPI CF).

Promjene fer vrijednosti dužničkih instrumenata klasifikovanih kao FVtOCI priznaju se u Ostali ukupni rezultat (OCI). Svi prihodi od kamata, dobici i gubici od kursnih razlika i umanjenja vrijednosti priznaju se odmah u Bilansu uspjeha.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.10 Finansijski instrumenti (sredstva i obaveze): priznavanje i odmjeravanje (nastavak)

b) Finansijska imovina koja se vrednuje po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat (nastavak)

Svaka promjena fer vrijednosti dužničkog instrumenta uključuje i efekat promjene kreditnog rizika izdavaoca tog finansijskog instrumenta. Za sve dužničke instrumente koji se mjere po FVtOCI potrebno je procijeniti i iskazati ispravke vrijednosti, odnosno rezervisanja za očekivane kreditne gubitke. Sve promjene u iznosu rezervisanja za očekivane kreditne gubitke priznaju se u Bilansu uspjeha, dok je iznos ispravka vrijednosti već uključen u kumulativnom iznosu promjene fer vrijednosti iskazan u ostalom ukupnom rezultatu. Ispravke vrijednosti priznaju se kroz Ostalu sveobuhvatnu dobit, kao dio ukupne promjene fer vrijednosti i njima se ne smije dodatno umanjiti knjigovodstvena vrijednost finansijske imovine u izvještaju o finansijskom položaju. Iznosi koji se priznaju u Bilansu uspjeha na ime promjene rezervisanja za očekivane kreditne gubitke moraju biti jednaki iznosima koji bi bili priznati u Bilansu uspjeha da je imovina mjerena po amortizacionom trošku.

Promjene fer vrijednosti koje su prethodno priznate u OCI-u u punom se iznosu reklasifikuju u Bilans uspjeha nakon prestanka priznavanja dužničkog instrumenta.

c) Finansijska imovina koja se vrednuje po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha

Banka će svu drugu finansijsku imovinu mjeriti po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha osim ako nije vrednovana po amortizovanom trošku ili po fer vrijednosti preko ostalog ukupnog rezultata. Međutim, Banka može napraviti neopozivi izbor pri početnom priznavanju za određena ulaganja u vlasničke hartije od vrijednosti ako na taj način uklanjanje ili značajno smanjuje nedosljednost u mjerenju i priznavanju koja bi inače nastala mjerenjem imovine ili obaveza ili priznavanje dobitaka i gubitaka od imovine i obaveza po različitim osnovama. Inicijalno, finansijska imovina se vrednuje po fer vrijednosti preko bilansa uspjeha kod kojih se transakcioni troškovi priznaju kroz trošak u bilansu uspjeha.

Kako je definisano MSFI 9 - Finansijski instrumenti, finansijska imovina koja se vrednuje po fer vrijednosti kroz Bilans uspjeha (FVtPL) je:

1. Finansijska imovina koja se drži radi trgovanja, odnosno ne drži se u poslovnim modelima prikupljanja ugovorenih novčanih tokova ili prikupljanja ugovorenih novčanih tokova i prodaje (engl. NonHtC, NonHtCoS);
2. Dužnički instrumenti čiji novčani tokovi ne predstavljaju plaćanja glavnice i kamate koja predstavljaju vremensku vrijednost novca (engl NonSPPI CF);
3. Vlasnički instrumenti za koje nije odabrana opcija vrednovanja po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat (FVtOCI);
4. Derivatni instrumenti.

Dobit ili gubitak po finansijskoj imovini ili finansijskoj obavezi mjerenoj po fer vrijednosti priznaje se u Bilansu uspjeha, osim u sljedećim slučajevima:

1. ako je ta dobit ili gubitak dio odnosa zaštite od rizika (engl. Hedge Relationship);
2. ako je riječ o ulaganju u vlasnički instrument i ako je subjekt odlučio prezentovati dobit i gubitke od tog ulaganja u ostali ukupni rezultat (FVtOCI);
3. ako je finansijska obaveza određena po fer vrijednosti kroz Bilans uspjeha i ako se efekti promjena vlastitog kreditnog rizika obaveze moraju prezentovati u ostalom ukupnom rezultatu.

Ulaganja u vlasničke hartije od vrijednosti

Sva ulaganja u vlasničke instrumente i ugovori o tim instrumentima moraju se mjeriti po fer vrijednosti. Međutim, u ograničenim okolnostima trošak sticanja može biti i odgovarajuća procjena fer vrijednosti za potrebe naknadnog mjerenja. To može biti slučaj ako za mjerenje fer vrijednosti nije dostupno dovoljno novijih podataka ili ako je na raspolaganju širok raspon mogućih mjerenja fer vrijednosti i trošak predstavlja najbolju procjenu fer vrijednosti u okviru tog raspona.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.10 Finansijski instrumenti (sredstva i obaveze): priznavanje i odmjeravanje (nastavak)

c) Finansijska imovina koja se vrednuje po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha (nastavak)

Pokazatelji koji ukazuju na to da trošak možda ne odražava fer vrijednost uključuju:

1. znatnu promjenu uspješnosti subjekta u koji se ulaže u poređenju sa proračunima, planovima ili ključnim etapama;
2. promjene očekivanja o ostvarenju ključnih etapa u razvoju tehničkog proizvoda primaoca ulaganja;
3. znatnu promjenu na tržištu u pogledu vlasničkog kapitala subjekta u koji se ulaže, njegovih proizvoda ili mogućih proizvoda;
4. znatnu promjenu u globalnoj privredi ili privrednom okruženju u kojem posluje subjekt u koji se ulaže;
5. znatnu promjenu uspješnosti uporedivih subjekata ili vrednovanja u okviru ukupnog tržišta;
6. unutrašnja pitanja primaoca ulaganja, kao što su prevare, poslovni sporovi, sudski postupak, promjene rukovodstva ili strategije;
7. dokaze iz vanjskih transakcija povezanih s vlasničkim kapitalom primaoca ulaganja, samog primaoca ulaganja (kao što je svježe izdanje vlasničkog kapitala) ili prenosima vlasničkih instrumenata između trećih strana.

Ulaganja u vlasničke hartije od vrijednosti vrednuju su po fer vrijednosti kroz Bilans uspjeha ukoliko za njih nije odabrana opcija vrednovanja FVtOCI. Vlasnički se instrumenti ne mogu mjeriti po trošku sticanja, niti nekoj drugoj troškovnoj metodi.

Ulaganja u dužničke hartije od vrijednosti

U zavisnosti od poslovnog modela, karakteristika ugovorenih novčanih tokova te odabranih opcija dužnički instrumenti se vrednuju po fer vrijednosti kroz Bilans uspjeha u sljedećim situacijama:

	Poslovni model	Karakteristike novčanih tokova	FVtPL Opcija
1.	Ostalo (ili HfT) – odnosno instrument nije klasifikovan u prva dva poslovna modela (NonHtC i NonHtCoS)	N/A	N/A
2.	HtC ili HtCoS	Non SPPI novčani tokovi	N/A
3.	HtC ili HtCoS	SPPI novčani tokovi	DA

Za dužničke instrumente koji se mjere po fer vrijednosti kroz Bilans uspjeha nije potrebno procjenjivati očekivane kreditne gubitke te ih posebno iskazivati.

Depoziti drugih banaka i komitenata

Depoziti banaka i komitenata, kao i ostale kamatonosne finansijske obaveze se incijalno priznaju po fer vrijednosti, umanjenoj za nastale transakcione troškove, izuzev finansijskih obaveza koje se vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha. Nakon početnog priznavanja, kamatonosni depoziti i krediti se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti.

Izdati finansijski instrumenti i finansijske obaveze

Izdati finansijski instrumenti ili njihove komponente se klasifikuju kao obaveze kada suština ugovornog odnosa ukazuje da Banka ima obavezu ili da isporuči gotovinu ili neko drugo finansijsko sredstvo imaocu, ili da ispuni obavezu na drugačiji način. Takvi instrumenti uključuju iznose koji se duguju državi, kreditnim institucijama i klijentima. Nakon početnog priznavanja izdati finansijski instrumenti i ostala pozajmljena sredstva se naknadno vrednuju po amortizovanoj vrijednosti korišćenjem metode efektivne kamatne stope. Prihodi i rashodi se priznaju u bilansu uspjeha kada finansijska obaveza prestane da se priznaje, kao i kroz proces amortizacije.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.11 Prestanak priznavanja finansijskih sredstava i finansijskih obaveza

Finansijska sredstva

Finansijsko sredstvo (ili dio finansijskog sredstva ili grupe finansijskih sredstava) prestaje da se priznaje ukoliko:

- * je došlo do isteka prava na gotovinske prilive po osnovu tog sredstva; ili
- * je Banka prenijela pravo na gotovinske prilive po osnovu sredstva ili je preuzela obavezu da izvrši isplatu primljene gotovine po osnovu tog sredstva u punom iznosu bez materijalno značajnog odlaganja plaćanja trećem licu po osnovu ugovora o prenosu; ili
- * je Banka izvršila prenos svih rizika i koristi u vezi sa sredstvom, ili nije niti prenijela niti zadržala sve rizike i koristi u vezi sa sredstvom, ali je prenijela kontrolu nad njim.

Kada je Banka prenijela prava na gotovinske prilive po osnovu sredstava ili je sklopila ugovor o prenosu, i pri tom nije niti prenijela niti zadržala sve rizike i koristi u vezi sa sredstvom, niti je prenijela kontrolu nad sredstvom, sredstvo se priznaje u onoj mjeri koliko je Banka angažovana u pogledu sredstva. Dalje angažovanje Banke, koje ima formu garancije na preneseno sredstvo, se vrednuje u iznosu knjigovodstvene vrijednosti sredstva ili iznosu maksimalne naknade koju bi Banka morala da isplati.

Finansijske obaveze

Finansijska obaveza prestaje da se priznaje ukoliko je ispunjenje te obaveze izvršeno, ukoliko je obaveza ukinuta ili ukoliko je isteklo važenje obaveze. U slučaju gdje je postojeća finansijska obaveza zamjenjena drugom obavezom prema istom povjeriocu, ali pod značajno promjenjenim uslovima ili ukoliko su uslovi kod postojeće obaveze značajno izmijenjeni, takva zamjena ili promjena uslova tretira se kao prestanak priznavanja prvobitne obaveze sa istovremenim priznavanjem nove obaveze, dok se razlika između prvobitne i nove vrijednosti obaveze priznaje u bilansu uspjeha.

3.12 Obezvrjeđenje kredita i plasmana bankama i komitentima

Uvođenjem MSFI 9 došlo je do širenja koncepta umanjenja vrijednosti finansijskih instrumenata koji se mjere metodom amortizacionog troška tako da on sada, osim identifikacije i procjene visine nastalih kreditnih gubitaka, uključuje i identifikaciju kreditnih gubitaka koji još uvijek nisu nastali, već Banka njihov nastanak očekuje u narednom periodu.

Primjenom novog standarda MSFI 9, kod kojeg iznos umanjenja vrijednosti predstavlja iznos očekivanih kreditnih gubitaka po finansijskoj imovini, Banka svakoj svojoj izloženosti dodjeljuje određenu nenultu vjerovatnoću nastanka gubitaka.

Procentna vrijednost očekivanih kreditnih gubitaka, koja se zavisava na parametrima kreditnog rizika računa se putem formule:

$$ECL = PD \times LGD$$

- * ECL - očekivani kreditni gubici
- * PD - vjerovatnoća defaulta
- * LGD - gubitak po nastupanju statusa neizmirenja finansijskih obaveza

Parametri kreditnog rizika

PD – Vjerovatnoća defaulta. Za potrebe procjene vrijednosti PD parametra Banka je sve segmente kreditnih klijenata rasporedila u rejting klase. Svakoј rejting klasi, koja se smatra PD-homogenom grupom, je na odgovarajući način dodijeljena PiT (eng. "Point-in-Time") vrijednost PD-a. Za one klijente koji posjeduju dodijeljene kreditne rejtinge priznatih vanjskih agencija za procjenu boniteta, Banka koristi eksterne rejtinge i njima pridružene (javno dostupne) jednogodišnje PiT vrijednosti PD-a, kao i višegodišnje ročne strukture PD-a, dok za ostale klijente koristi interne rejtinge. Internim rejtingima su inicijalno dodijeljene odgovarajuće jednogodišnje PiT vrijednosti PD-a, kao i pripadajuća im višegodišnja ročna struktura PD-eva.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.12 Obezvrjeđenje kredita i plasmana bankama i komitentima (nastavak)

LGD – Gubitak po nastanku defaulta. LGD predstavlja bančinu procjenu nivoa gubitka vezanog uz kreditni plasman u slučaju nastupanja statusa neispunjavanja obaveza (defaulta). Cjeloživotni LGD predstavlja skup procjena LGD-a kroz uzastopne različite periode post-defaultne (prisilne) naplate, koje Banka primjenjuje na sve periode unutar cjeloživotnog horizonta kreditnih plasmana, a ne samo na slučaj nastupanja statusa neispunjavanja kreditnih obaveza unutar sljedećih 12 mjeseci. S obzirom da vrijednost LGD-a ne zavisi od kretanja kreditne kvalitete primarnih izvora naplate klijenta, odnosno kretanju nivoa PD-a, može se uniformno primjenjivati u različitim podgrupama kreditnog rizika. Dobijene vrijednosti LGD-a se grupišu po LGD-homogenim grupama te se za svaku od njih procjenjuje reprezentativna vrijednost LGD parametra.

EaD - Izloženost u trenutku defaulta. EaD predstavlja procjenu nivoa do koje Banka može biti izložena dužniku u slučaju i u trenutku njegova defaulta. Procjena EaD se kod svakog kreditnog plasmana zasniva na s njim vezanim ugovornim i očekivanim novčanim tokovima dužnika do isteka ročnosti. Procjena očekivanih novčanih tokova se zasniva na istorijskim prijevremenim uplatama ("prepayment-ima"), kao i na ustanovljenom karakteru i snazi veze istorijskih prijevremenih uplata i promjena u kamatnim stopama, u svrhu određivanja očekivanih prijevremenih uplata u budućim scenarijima.

Vjerovatnoćom ponderisani scenariji. Standard zahtjeva da se očekivani kreditni gubici modeliraju po nekoliko unaprijedno-gledajućih scenarija, koji uzimaju u obzir vjerovatnoću nastupanja "stresnih" i povoljnih ekonomskih uslova, tako da rezultatna vrijednost ECL predstavlja vjerovatnoćom ponderisani broj zasnovan na rezultatima nekoliko analiziranih ekonomskih scenarija unutar kojih parametri kreditnog rizika (PD, LGD i EaD) imaju različite vrijednosti. Uticaj promjene ekonomskih uslova ustanovljava se analizom korelacija i regresijskih veza istorijskih vrijednosti makroekonomskih parametara i svakog od parametara kreditnog rizika.

U ovom trenutku je moguće prikupiti podatke samo za posljednje 4 godine kretanja makroekonomskih pokazatelja i stopa defaulta (posmatrano kao par). Na osnovu četverogodišnje serije parova makroekonomskih parametara i parametara kreditnog rizika (npr. GDP/capita – PD tokom 4 godine) nije moguće dobiti nikakvu statistički reprezentativnu korelaciju tih parametara, niti regresijsku vezu među njima, a budući ECL snažno zavisi (i iznosom i tačnošću) od vrijednosti PD-a i LGD-a, u takvim uslovima gdje nije moguće ekspertnu procjenu zavisnosti barem malo zasnivati na rezultatima kvantitativne analize bismo provođenjem makroekonomske korelacije samo nepotrebno narušili tačnost/adekvatnost iznosa ECL-a. Kada kvaliteta dostupnih podataka bude adekvatna, makroekonomski pokazatelji će biti korišteni u modelu, a kako je predviđeno i bančinom metodologijom.

Kategorizacija kreditnog rizika (Staging)

Banka, u svrhu procjene visine ispravke vrijednosti i rezervisanja za kreditne gubitke na osnovu procjene nivoa kreditnih gubitaka, na izvještajne datume, sva potraživanja razvrstava u jednu od sljedećih kategorija (Stage) kreditnog rizika:

- a) **Stage 1 (nizak nivo kreditnog rizika – „performing loans“)** - Označava kreditne izloženosti kod kojih nije utvrđen značajan porast kreditnog rizika (od trenutka početnog priznavanja). Za njih se ispravke vrijednosti, odnosno rezervisanja za kreditne gubitke, određuju na osnovu očekivanih kreditnih gubitaka u periodu od 12 mjeseci.
- b) **Stage 2 (povećan nivo kreditnog rizika – „underperforming loans“)** - Označava kreditne izloženosti kod kojih je utvrđen značajan porast kreditnog rizika od trenutka početnog priznavanja, međutim ne postoji objektivni dokaz umanjjenja vrijednosti. Za njih se ispravke vrijednosti, odnosno rezervisanja za kreditne gubitke, određuju na osnovu cjeloživotnih očekivanih kreditnih gubitaka.
- c) **Stage 3 (utvrđeno umanjjenje vrijednosti – „non-performing loans“)** - Označava kreditne izloženosti u statusu neispunjavanja finansijskih obaveza.
- d) **POCI imovina** - Finansijska imovina čija je vrijednost u trenutku sticanja, dakle kupovine ili odobravanja bila umanjjenja zbog postojanja značajnog kreditnog rizika.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.12 Obezvrjeđenje kredita i plasmana bankama i komitentima (nastavak)

Banka za potrebe naknadnog mjerenja finansijske imovine koja se mjeri po amortizacionom trošku, na svaki izvještajni datum utvrđuje da li je došlo do značajnog pogoršanja kreditnog rizika dužnika, u odnosu na početno priznavanje.

Za procjenu značajnog kreditnog rizika Banka koristi kvantitativne i kvalitativne inidkatore, koji su definisani standardom i propisani internom metodologijom (SICR Kriterijumi).

Izračun očekivanih gubitaka i troška umanjnja vrijednosti (grupna i pojedinačna osnova)

Banka primjenjuje dvije opšte metodologije izračuna očekivanih kreditnih gubitaka i iznosa ispravki vrijednosti plasmana:

- (1) metodologiju na grupnoj, odnosno portfeljnoj, osnovi i
- (2) metodologiju na individualnoj osnovi.

Metodologiju izračuna očekivanih kreditnih gubitaka i iznosa ispravki vrijednosti na grupnoj, odnosno portfeljnoj, osnovi Banka primjenjuje na izloženosti koje su klasifikovane u kategorije 1 (Stage 1) i 2 kreditnog rizika (Stage 2). Navedena metodologija se primjenjuje i kod onih (neprihodujućih) izloženosti koje su razvrstane u kategoriju 3 (Stage 3) kredinog rizika, međutim nisu identifikovane kao pojedinačno značajne.

Metodologiju izračuna očekivanih kreditnih gubitaka i iznosa ispravki vrijednosti na individualnoj osnovi Banka primjenjuje kod onih (neprihodujućih) izloženosti koje su razvrstane u kategoriju 3 kreditnog rizika (Stage 3) koje su identifikovane kao pojedinačno značajne.

Ukoliko postoje objektivni dokazi da je došlo do gubitka usljed obezvrjeđenja, iznos gubitka se vrednuje kao razlika između knjigovodstvene vrijednosti sredstva i njegove procijenjene nadoknadive vrijednosti. Procijenjena nadoknadiva vrijednost je sadašnja vrijednosti budućih tokova gotovine diskontovana prvobitnom efektivnom kamatnom stopom sredstva. Obračun sadašnje vrijednosti procijenjenih budućih tokova gotovine finansijskog sredstva obezbjeđenog kolateralom, reflektuje tokove gotovine koji mogu nastati iz procesa realizacije kolaterala ili očekivanih tokova gotovine koji mogu nastati od priliva iz obavljanja redovne poslovne djelatnosti klijenta. Knjigovodstvena vrijednost sredstva se smanjuje korišćenjem računa ispravke vrijednosti i iznos gubitka se priznaje na teret bilansa uspjeha.

Gubici usljed obezvrjeđenja kredita i plasmana i ostalih finansijskih sredstava vrednovanih po amortizovanoj vrijednosti se evidentiraju u bilansu uspjeha. Krediti i sa njima povezana ispravka vrijednosti se u potpunosti isknjižavaju kada ne postoje realni izgledi da će sredstva u budućnosti biti nadoknađena, a u skladu sa odlukom Uprave ili Nadzornog odbora Banke.

Kod POCl imovine Banka trenutno primjenjuje identičnu metodlogiju izračuna ispravke vrijednosti kao i za Stage 3, te je interno obilježava kao S3 POCl, s obzirom da je najveći broj klijenata u defaultu razvrstan u POCl imovinu.

Homogene grupe kreditnog rizika. Pri upotrebi metodologije na grupnoj/portfeljnoj osnovi Banka vrši segmentaciju svog portfelja u homogene grupe kreditnog rizika na nivou kojih procjenjuje vrijednosti parametara kreditnog rizika (PD, LGD i CCF), a u konačnici i iznose očekivanih kreditnih gubitaka (ECL) i s njima vezanih umanjnja vrijednosti, po svakoj od definisanih homogenih grupa.

Banka je na osnovu istorijskih podataka, formirala statistički validne i pouzdane PD-homogene grupe, LGD-homogene grupe i EaD/CCF-homogene grupe, te je urađena:

- * **PD segmentacija** izloženosti na osnovu segmenta klijenata i klasa kreditnih rejtinga,
- * **LGD segmentacija** izloženosti na osnovu tipa kreditnog proizvoda u odnosu na prisutnost kolaterala (kolateralizovani / nekolateralizovani plasmani) i tipa post-defaultnog scenarija naplate ("izlječenje"/naplata, restruktuiranje, likvidacija kolaterala),
- * **EaD/CCF segmentacija** izloženosti na osnovu segmenta klijenata i tipa kreditnog proizvoda.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.12 Obezvrjeđenje kredita i plasmana bankama i komitentima (nastavak)

PD – vjerovatnoća default-a Uopšteno govoreći, vrijednost PD parametara se može odrediti statističkim metodama, po osnovu ekspertne procjene ili hibridnom metodom (koja istovremeno uključuje i ekspertno i statističko određivanje pojedinih dijelova potrebnih za procjenu parametra kreditnog rizika).

Kako bi osigurala da procjene (12-mjesečnih i višegodišnjih) vrijednosti PD-a koristi prilikom izračuna očekivanih kreditnih gubitaka budu vjerodostojne i pouzdane mjere procesa „defaultiranja“ tokom životnog vijeka svojih izloženosti, Banka se vodila načelima nepristranosti i svim ostalim smjernicama koje propisuje MSFI 9.

Prednosti rejtinga kao homogenih segmenata rizika neplaćanja su sljedeće:

- Pouzdani indikatori relativnog rizika neplaćanja;
- Brzo se prilagođavaju promjenama ekonomskih uslova;
- Svim se dužnicima može dodijeliti (eksterni ili interni) rejting;
- Mogu se koristiti i pri odobravanju, određivanju cijene i monitoringu kreditnih plasmana;
- Čak se i onim dužnicima kojima se u početku ne može na pouzdan način dodijeliti rejting, tzv. NR-klijentima (na primjer start-up preduzećima) može na konzistentan način (upotrebom statističkog modela) dodijeliti adekvatna vrijednost jednogodišnje stope defaulta i PiT jednogodišnje vrijednosti PD-a.

Struktura kreditnih rejtinga. Klijenti koji ne posjeduju dodijeljene kreditne rejtinge priznatih eksternih agencija za procjenu boniteta, Banka koristi interne rejtinge. Interni rejtingi se sastoje od sljedećih komponenti: (1) interna ponašajna – behavioralni scoring, (2) aplikacijsko-finansijska – aplikacijski scoring kod stanovništva, odnosno finansijski scoring kod pravnih lica ili (3) eksterna ponašanja (vezane uz podatke iz lokalnog kreditnog biroa) – „credit bureau“ korekcija. Te se komponente kombinuju u finalni rejting klijenta na osnovu predefinisane spojne šeme, s tim da interni rejting (čak i u slučaju dijela nedostupnih ili nedovoljno ažurnih podataka) minimalno posjeduje barem jednu od spomenutih komponenti. Internim rejtingima su, putem interno razvijenih regresijskih modela, dodijeljene inicijalne jednogodišnje PiT vrijednosti PD-a.

LGD – gubitak po nastanku default-a Banka procjenjuje vrijednosti LGD-a putem tzv. **"work-out" metode** procjene, koja se zasniva na analizi istorijskih slučajeva procesa post-defaultne (prisilne) naplate. Putem ove metode dobija se procentna stopa post-defaultne (prisilne) naplate (RR-Recovery Rate). LGD predmetnog plasmana se dobije oduzimajući iznos procentne stope post-defaultne naplate od 100%.

EaD – preostala izloženost EaD podrazumijeva bilansne i vanbilansne pozicije (neiskorišćene dijelove kreditne linije, odgođena potraživanja i potencijalnu buduću izloženost Banke), pri čemu se vanbilansne stavke obično ponderišu sa faktorima kreditne konverzije (CCF), a uopšteno se sastoji od trenutne i potencijalne buduće izloženosti, gdje se iznos potencijalne buduće izloženosti obično određuje statistički na osnovu istorijskih podataka.

Računovodstvena osnova za izračun ispravki vrijednosti (koja sadrži bilansne stavke, kao što su iskorišteni iznosi kreditnih linija/limita, te potraživanja po kamatama i naknadama) odvojena je od osnove za izračun rezervisanja (koja sadrži vanbilansne izloženosti, kao što su neiskorišteni dijelovi kreditnih linija/limita i potencijalne obaveze na primjer po garancijama i akreditivima).

Faktori kreditne konverzije (CCF) kao indikatore očekivane iskorištenosti vanbilansnih dijelova izloženosti u trenutku nastupanja defaulta, variraju s prirodom proizvoda, te se u pravilu procjenjuju na osnovu istorijskih podataka o iskorištenosti njihovih vanbilansnih dijelova. Vrijednosti CCF parametra se izražavaju kao prosječne vrijednosti po tipovima proizvoda (koji na taj način postaju CCF-homogeni segmenti).

U slučaju nedovoljne količine i/ili kvalitete relevantnih istorijskih podataka, koriste se **fiksne vrijednosti zasnovane na konzervativnim ekspertskim procjenama**, koje uvažavaju očekivanja regulatora.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.12 Obezvrjeđenje kredita i plasmana bankama i komitentima (nastavak)

Obračun regulatornih rezervisanja

Banka pored obračuna ispravki vrijednosti po MSFI 9 vrši obračun regulatornih rezervisanja za potencijalne kreditne i druge gubitke koje služe za potrebe izvještavanja prema Agenciji za bankarstvo RS, odnosno za potrebe obračuna adekvatnosti kapitala, klasifikacije, izračuna izloženosti prema klijentima banke, kao i za ostale izvještaje koji se dostavljaju Agenciji za bankarstvo RS.

U skladu sa Odlukom i Odlukom o izmjeni i dopuni Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka, donesenim od strane Agencije za bankarstvo Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“ br. 49/13, 1/14 i 117/17) u daljem tekstu - „Odluka“, propisani su standardi i kriterijumi koje je banka dužna da osigura i sprovodi u ocjeni, preuzimanju, praćenju, kontroli, upravljanju kreditnim rizikom i klasifikaciji svoje aktive. Stavke aktive banke koje se klasifikuju u smislu ove Odluke čine: krediti, depoziti kod banaka, kamata i naknada, hartije od vrijednosti koje se drže do dospelja, hartije od vrijednosti koje su raspoložive za prodaju, učešće banke u kapitalu drugih pravnih lica i druga bilansna aktiva, osim, stavki bilansne aktive banke koje se ne klasifikuju i u vanbilansu banke: izdate garancije, avali, akcepti mjenica i drugi oblici jemstva, nepokriveni akreditivi, neopozivi odobreni a neiskorišteni krediti i sve druge stavke koje predstavljaju potencijalne obaveze Banke.

Na osnovu Odluke, krediti, kao i druga bilansna aktiva i sve navedene vanbilansne obaveze klasifikuju se u sljedeće kategorije: A („dobra aktiva“), B („aktiva sa posebnom napomenom“), C („substandardna aktiva“), D („sumnjiva aktiva“) i E („gubitak“). U skladu sa Odlukom, za plasmane klasifikovane u kategoriju A, Banka formira rezervisanja za kreditne rizike po stopi od 2%, a za kategorije B, C, D i E rezervisanja su sljedeća:

Kategorija B: aktiva sa posebnom napomenom	5% - 15%
Kategorija C: substandardna aktiva	16% - 40%
Kategorija D: sumnjiva aktiva	41% - 60%
Kategorija E: gubitak	100%

U skladu sa Odlukom, rezerve za kreditne gubitke predstavljaju rezerve, koje je Banka prilikom procjene kvaliteta aktive, odnosno klasifikacije stavke aktive, dužna da formira najmanje u skladu sa kriterijumima iz pomenute Odluke, uzimajući u obzir već formirane ispravke vrijednosti bilansne aktive i rezervisanja za gubitke po vanbilansnim stavkama u skladu sa internom metodologijom Banke o primjeni Međunarodnog standarda finansijskog izvještavanja 9.

Ako je iznos rezervi za kreditne gubitke veći od zbira iznosa ispravke vrijednosti bilansne aktive i rezervisanja za gubitke po vanbilansnim stavkama i već formiranih rezervi za kreditne gubitke, Banka je u obavezi da utvrđenu razliku tretira kao nedostajuće rezerve za kreditne gubitke i po regulatornom zahtjevu predstavlja odbitnu stavku od kapitala u skladu sa Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kapitalom i kapitalnoj zaštiti, a ukoliko je iznos ispravki vrijednosti i rezervisanja za gubitke po vanbilansnim stavkama veći od obračunatog iznosa rezervi za kreditne gubitke, Banka ne iskazuje nedostajuće rezerve po regulatornom zahtjevu. Počev od 31. decembra 2013. godine, izmjenom i dopunom Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka, Banka nije u obavezi da vrši pokriće nedostajućih rezervi po regulatornom zahtjevu iz tekuće dobiti.

Agencija za bankarstvo RS je u toku 2019. godine donijela *Odluku o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka* (u daljem tekstu: Odluka) kojom je propisala minimalne zahtjeve za upravljanje rizicima. Efekti prve primjene Odluke predstavljaju razliku između očekivanih kreditnih gubitaka utvrđenih u skladu sa odredbama Odluke i onih koje je Banka utvrdila i knjigovodstveno evidentirala u skladu sa svojom internom metodologijom, a u slučaju kada su tako utvrđeni očekivani kreditni gubici manji i evidentiraju se na računima kapitala.

Ukupno usklađivanje knjigovodstvene vrijednosti finansijskih instrumenata zbog primjene Odluke koji će biti priznati u kapitalu Banke sa 1. januarom 2020. godine iznose 14.663 hiljada BAM, pri čemu bi adekvatnost kapitala iznosila oko 14,08% prije pripisa neto dobiti za poslovnu 2019. godinu, odnosno 15,06% nakon pripisa neto dobiti za poslovnu 2019. godinu.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.12 Obezvrjeđenje kredita i plasmana bankama i komitentima (nastavak)

Reprogramirani krediti

Banka radije reprogramira kredite nego što realizuje sredstva obezbjeđenja, ukoliko ponovna ocjena boniteta klijenta to dozvoljava. To može da podrazumijeva produženje roka otplate kao i nove uslove kreditiranja, a izmjenom uslova ne smatra se da je kredit dospio. Banka kontinuirano kontroliše reprogramirane kredite kako bi se osiguralo ispunjenje svih kriterijuma, kao i budućih plaćanja.

Kolaterali i drugi instrumenti, garancije osiguravajućih kuća i kompanija i zaštite od rizika

Politikom kolaterala Banka definiše prihvatljive kolaterale za pojednačne vrste plasmana. Osnovni tipovi kolaterala su sljedeći: novčani depoziti, hartije od vrijednosti osiguravajućih kompanija i banaka, hipoteka na nepokretnu i zaloga na pokretnu imovinu.

Tržišna vrijednost kolaterala se kontinuirano prati te, ukoliko ima potrebe, traže se dodatna sredstva obezbjeđenja u fazi odobravanja, kao i u toku korišćenja kredita. Banka u skladu sa internom metodologijom periodično u toku korišćenja kredita vrši analizu tržišne vrijednosti kolaterala i u skladu sa istom preispituje i usklađuje ispravku vrijednosti.

3.13 Lizing

Lizing je ugovor po kojem zakupodavac prenosi na zakupca, uz jednokratno ili sukcesivno plaćanje, pravo da koristi sredstva na ugovoreno vrijeme.

Postoje dvije vrste lizinga, i to:

(a) **Finansijski lizing** - prenosi suštinski sve rizike i koristi karakteristične za pravo svojine nad sredstvom. Pravo vlasništva može, ali ne mora, biti konačno prenijeto. Na početku lizinga, sadašnja vrijednost minimalnih lizing rata je jednaka najmanje tržišnoj vrijednosti zakupljenog sredstva.

(a) **Operativni lizing** – svaki oblik lizinga koji nije finansijski. Njime se, u suštini, ne prenose svi rizici i koristi svojstveni vlasništvu.

Finansijski lizing - Banka kao korisnik lizinga

Inicijalno vrijednovanje

Na početku lizing ugovora, zakupac priznaje:

(a) Sredstvo pod zakupom, i to po tržišnoj vrijednosti sredstva ili sadašnjoj vrijednosti minimalnih plaćanja po ugovoru o lizingu, ukoliko je ova vrijednost niža,

(b) Inicijalne direktne troškove (transakcioni troškovi), koji se uključuju u vrijednost sredstva,

(c) Obavezu u iznosu zakupnine, po sadašnjoj vrijednosti minimalnih plaćanja u skladu sa ugovorom o lizingu.

Naknadno vrijednovanje

Lizing rate se raspoređuju na finansijski rashod i smanjenje preostale obaveze. Finansijski rashod raspoređuje se na periode tokom trajanja lizinga tako da se ostvaruje konstantna periodična kamatna stopa na preostali iznos obaveza za svaki period.

Politika amortizacije za sredstva uzeta u lizing, a koja podliježu amortizaciji, usklađuje se sa politikom sredstava koja su u vlasništvu, a priznata amortizacija obračunava se na način definisan kroz standarde MRS 16 i MRS 38.

Međutim, ukoliko nije razumno izvjesno da će Banka kao korisnik lizinga do kraja trajanja ugovora steći vlasništvo nad tim sredstvom, to sredstvo se u potpunosti amortizuje u periodu trajanja lizinga ili njegovog korisnog vijeka trajanja, u zavisnosti od toga koji je period kraći.

Finansijski lizing - Banka kao davalac lizinga

Banka nije registrovana za poslove finansijskog lizinga.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.13 Lizing (nastavak)

Operativni lizing - Banka kao korisnik lizinga

Lizing rate po osnovu operativnog lizinga priznaju se u skladu sa MSFI 16:

- * u bilansu stanja od dana kada Banka ima pravo da koristi iznajmljeno sredstvo na period trajanja lizinga plus:
 - period obuhvaćeni eventualnom opcijom produženja lizinga (ako postoji vjerovatnoća da će Banka iskoristiti tu opciju),
 - period obuhvaćen eventualnom opcijom raskida lizinga (ako postoji vjerovatnoća da Banke neće iskoristiti tu opciju)

u iznosu očekivanih plaćanja lizing rata umanjenih za pripadajuće direktne i indirektne poreze, diskontove po inkrementalnoj kamatnoj stopi (stopa zaduživanja koju bi Banka platila za sličan lizing ili ako to ne može odrediti, stopa koju bi na početku lizinga Banka snosila na ime najma, pod sličnim uslovima sa sličnim instrumentima osiguranja izvora sredstava potrebnih za nabavku predmeta lizinga).

- * u bilansu uspjeha u skladu sa MSFI 16, linearno tokom trajanja lizinga kao trošak amortizacije, trošak kamate diskontovan prema inkrementalnoj kamatnoj stopi i trošak direktnih i indirektnih poreza u skladu sa ugovorom o lizingu.

Izuzeto od navednog, u skladu sa MSFI 16, lizing rate za kratkoročne ugovore o lizingu (ugovori do 12 mjeseci) i ugovore male vrijednosti priznaju se kao rashod u bilansu uspjeha linearno tokom trajanja lizinga, izuzev kada drugi sistematski osnov bolje odražava vremenski obrazac za korisnika lizinga.

Operativni lizing - Banka kao davalac lizinga

Banka kao davalac operativnog lizinga prikazuje u svojim bilansima sredstvo koje je dato na operativni lizing, u skladu sa prirodom tog sredstva.

Prihod od operativnog lizinga biće priznat u jednakim iznosima tokom perioda trajanja lizinga, osim ukoliko neki drugi sistematski osnov bolje ne pokazuje vremenski obrazac u kojem se smanjuje korist nastala od upotrebe sredstva datog u lizing.

Politika amortizacije za sredstva data u lizing treba da bude konzistentna sa politikama amortizacije Banke kao davaoca lizinga, za slična sredstva, i takva amortizacija treba da bude izračunata u skladu sa MRS 16 i MRS 38.

Transakcije prodaje i povratnog lizinga

Ove transakcije obuhvataju prodaju sredstva i davanje u lizing istog sredstva nazad prodavcu.

Ukoliko transakcija prodaje i povratnog lizinga rezultuje u finansijskom lizingu, svaki višak prodajne vrijednosti iznad knjigovodstvene vrijednosti zakupljenog sredstva neće biti odmah priznat kao prihod u finansijskim izvještajima prodavca-korisnika lizinga, već se razgraničava i priznaje kao prihod tokom vremena trajanja lizinga.

Ukoliko transakcija prodaje i povratnog lizinga rezultira uspostavljanjem operativnog lizinga i ukoliko je evidentno da je transakcija utvrđena po fer vrijednosti, bilo koji dobitak ili gubitak priznaće se odmah i svaki višak prodajne vrijednosti iznad knjigovodstvene vrijednosti zakupljenog sredstva neće biti odmah priznat, već se razgraničava i priznaje kao prihod tokom vremena trajanja lizinga. Ukoliko je prodajna cijena ispod fer vrijednosti, dobitak ili gubitak priznaju se odmah, osim ukoliko taj gubitak nije kompenzovan budućim lizing ratama po cijeni nižoj od tržišne. Tada će on biti razgraničen i amortizovan srazmjerno lizing ratama tokom perioda u kojem se očekuje korišćenje tog sredstva. Ukoliko je pak prodajna cijena iznad fer vrijednosti, višak iznad fer vrijednosti razgraničava se i amortizuje tokom perioda za koji se očekuje da će se to sredstvo koristiti.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.14 Nekretnine i oprema

3.14.1 Priznavanje i vrednovanje

Prilikom inicijalnog priznavanja, nekretnine i oprema se vrednuju po nabavnoj vrijednosti ili cijeni koštanja, odnosno u ukupnom iznosu svih izdataka koji su neophodni da se sredstva dovedu u stanje raspoloživo za upotrebu. Nakon početnog priznavanja kao sredstva, nekretnine i oprema se knjiže po nabavnoj vrijednosti umanjenoj za ukupnu akumuliranu amortizaciju i ukupne eventualne gubitke zbog umanjenja vrijednosti.

3.14.2 Naknadno vrednovanje

Nekretnine i oprema se vrednuju po nabavnoj vrijednosti, bez uvećanja za izdatke svakodnevnog održavanja, umanjenoj za akumuliranu amortizaciju i gubitke po osnovu obezvrijeđenja. Nabavna vrijednost nekretnine i opreme se uvećava za iznos naknadnih izdataka nastalih prilikom rekonstrukcije i zamjene dijelova opreme, u trenutku u kome je izdatak nastao pod uslovom da ispunjava uslove da se može pripisati nabavnoj vrijednosti sredstava.

3.14.3 Amortizacija

Amortizacija se obračunava primjenom proporcionalne metode na nabavnu vrijednost nekretnina i opreme tokom procijenjenog korisnog vijeka upotrebe. Zemljište ne podliježe amortizaciji.

Stope amortizacije sredstava se kreću u sljedećim rasponima:

	2019. godina	2018. godina
Zgrade	1,3%	1,3%
Računarska oprema i srodna oprema	14,29% - 20,00%	14,29% - 20,00%
Automobili	12,50%	12,50%
Ulaganja u tuđa osnovna sredstva	6,49% - 38,72%	6,49% - 85,71%
Oprema i ostala sredstva	10,00% - 15,50%	10,00% - 15,50%

Sredstva u pripremi se amortizuju nakon stavljanja u upotrebu. Ulaganja u objekte koje Banka koristi u zakupu, amortizuju se na period trajanja zakupa.

Troškovi investicionog i tekućeg održavanja se iskazuju u bilansu uspjeha u trenutku njihovog nastanka.

3.14.4 Prestanak priznavanja

Banka prestaje sa priznavanjem nekretnina i opreme u slučaju njihovog otuđenja ili njihovog povlačenja iz upotrebe, a iz njihovog otuđenja se ne očekuju buduće ekonomske koristi. Dobici i gubici koji se javljaju prilikom rashodovanja ili prodaje nekretnina i opreme, priznaju se u korist ili na teret bilansa uspjeha, kao dio ostalih operativnih prihoda i rashoda.

3.15. Nematerijalna ulaganja

Prilikom inicijalnog priznavanja, nematerijalna sredstva se početno odmjeravaju po nabavnoj vrijednosti, odnosno vrednuju se u ukupnom iznosu svih izdataka koji su neophodni da se sredstvo dovede u stanje neophodno za upotrebu.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.15. Nematerijalna ulaganja (nastavak)

Nakon inicijalnog priznavanja, nematerijalna sredstva se vrednuju po nabavnoj vrijednosti, umanjenoj za akumuliranu amortizaciju i eventualne gubitke po osnovu obezvrijeđenja. Naknadni izdaci se mogu pripisati vrijednosti prethodno priznatog nematerijalnog sredstva, samo ako produžavaju očekivane buduće ekonomske koristi po osnovu takvog sredstva. Troškovi svakodnevnog održavanja se priznaju u bilansu uspjeha kao trošak perioda u kome nastanu.

Amortizacija nematerijalnog sredstva se priznaje u bilansu uspjeha u jednakim godišnjim iznosima tokom procijenjenog vijeka trajanja, budući da se na taj način najbolje odražava očekivana potrošnja upotrebe ekonomske vrijednosti sadržane u nematerijalnom sredstvu. Amortizacione stope nematerijalnih ulaganja kreću se u rasponu od 10% do 16,50%.

3.16. Investicione nekretnine

Investicione nekretnine obuhvataju imovinu koju Banka koristi u cilju ostvarivanja prihoda od zakupnine. Investicione nekretnine se prilikom inicijalnog priznanja vrednuju po nabavnoj vrijednosti uvećane za zavisne troškove. Knjigovodstvena vrijednost se uvećava za izdatke nastale prilikom zamjene dijela postojeće investicione nekretnine od dana kada su izdaci nastali ukoliko su ispunjeni uslovi za njihovo priznavanje, dok se troškovi svakodnevnog održavanja investicione nekretnine ne pripisuje knjigovodstvenoj vrijednosti sredstava.

Banka prestaje sa priznavanjem investicione nekretnine u slučaju njihovog otuđenja ili u slučaju njihovog povlačenja iz upotrebe, a iz njihovog otuđenja se ne očekuju buduće ekonomske koristi. Gubici i dobici nastali usljed otuđenja ili povlačenja investicione nekretnine iz upotrebe se priznaju u bilansu uspjeha perioda u kome su nastali.

3.17. Sredstva stečena naplatom potraživanja

Sredstva stečena naplatom potraživanja se u skladu sa namjerom Banke i odlukom odgovarajućeg nadležnog organa Banke klasifikuju kao:

- sredstva namijenjena prodaji ili
- investicione nekretnine.

Banka na sredstvima stečenim naplatom potraživanja iskazuje materijalna sredstva primljena po osnovu naplate potraživanja. Banka dolazi u vlasništvo materijalnih sredstava realizacijom zaloga nad kreditima i plasmanima. Pokretna i nepokretna sredstva stečena naplatom potraživanja priznaju se u poslovnim knjigama s namjerom prodaje iste.

U skladu sa relevantnim MRS i MSFI ova sredstva se inicijalno priznaju po trošku sticanja. Nakon početnog priznavanja vrši se usklađivanje knjigovodstvene vrijednosti sa fer vrijednošću sredstava stečenih naplatom potraživanja, kao i usklađivanje ukoliko dođe do obezvrijeđenja sredstava u smislu pada nadoknadive vrijednosti. Gubici od umanjenja vrijednosti se priznaju na teret rashoda perioda.

3.18. Obezvrjeđenje nefinansijskih sredstava potraživanja

Banka procjenjuje na dan bilansa stanja, knjigovodstvene vrijednosti nefinansijskih sredstava: nekretnina i opreme, nematerijalnih ulaganja, investicionih ulaganja i materijalne aktive. Ukoliko postoji indikacija da je sredstvo obezvrijeđeno, procjenjuje se nadoknadiva vrijednost kako bi se odredio gubitak po osnovu obezvrijeđenja. Ukoliko se utvrdi da je nadoknadiva vrijednost sredstva manja od knjigovodstvene vrijednosti, knjigovodstvena vrijednost se umanjuje do procijenjenog iznosa nadoknadive vrijednosti. Nadoknadiva vrijednost sredstava utvrđuje se kao vrijednost koja je veća od upotrebne vrijednosti sredstva i njegove fer vrijednosti.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.18. Obezvrjeđenje nefinansijskih sredstava potraživanja (nastavak)

Za sredstva koja podliježu amortizaciji, odnosno za nekretnine i opremu i nematerijalna ulaganja, provjera da li je došlo do umanjenja njihove vrijednosti vrši se kada događaji ili izmjenjene okolnosti ukažu da knjigovodstvena vrijednost možda neće biti nadoknadiva. Gubitak zbog umanjenja vrijednosti se priznaje u visini iznosa za koji je knjigovodstvena vrijednost sredstva veća od njegove nadoknadive vrijednosti.

Za sredstva koja ne podliježu amortizaciji, odnosno za investiciona ulaganja i materijalnu aktivu, procjena da li je došlo do umanjenja njihove vrijednosti vrši se na godišnjem nivou i kada događaji ili izmjenjene okolnosti ukažu da knjigovodstvena vrijednost neće biti nadoknadiva. Gubitak zbog obezvrjeđenja se priznaje u iznosu razlike na teret rashoda.

Nefinansijska imovina za koju je izvršeno umanjenje vrijednosti procjenjuje se na svaki datum izvještavanja radi mogućeg ukidanja umanjenja vrijednosti. Gubitak od umanjenja vrijednosti se ukida ukoliko je došlo do promjene u procjenama koje su bile korištene za određivanje nadoknadivog iznosa. Gubitak od umanjenja vrijednosti smanjuje se najviše do iznosa knjigovodstvene vrijednosti imovine koja ne prelazi knjigovodstvenu vrijednost imovine koja bi bila utvrđena, umanjena za akumuliranu amortizaciju, u slučaju da nije bio priznat gubitak po osnovu obezvrjeđenja.

Banka je na dan 31. decembra 2019. godine sprovela test umanjenja vrijednosti nefinansijskih sredstava na osnovu kojeg nije bilo potrebe za umanjenjem vrijednosti nekretnina.

3.19. Finansijske garancije

U uobičajenom toku poslovanja Banka, odobrava finansijske garancije koje se sastoje od plativih i činidbenih garancija, akreditiva i drugih poslova jemstva. Finansijske garancije se incijalno priznaju u vanbilansnoj aktivu po fer vrijednosti, a nakon inicijalnog priznavanja, obaveze Banke koje proističu iz finansijskih garancija vrednuju se u iznosu amortizovane naknade ili iznosu najbolje procjene troškova neophodnim da bi se izmirila finansijska obaveza koja nastaje kao rezultat garancije, u zavisnosti koji je iznos veći.

Po osnovu finansijske garancije, povećanje obaveza se iskazuje u okviru bilansa stanja, a primljene naknade se priznaju u korist bilansa uspjeha u okviru prihoda od naknada i provizija tokom perioda korišćenja garancije.

3.20. Sredstva u ime i za račun trećih osoba

Banka upravlja sredstvima u ime i za račun pravnih lica. Navedena sredstva ne čine dio imovine Banke i isključena su iz njenog bilansa. Za pružene usluge Banka ostvaruje naknadu.

3.21. Rezervisanja

Rezervisanja se priznaju kada Banka ima sadašnju obavezu (zakonsku ili izvedenu) kao rezultat prethodnog događaja, za koje je vjerovatno da će biti potreban odliv ekonomskih koristi da bi obaveza bila izmirena i za koju je moguće izvršiti pouzdanu procjenu iznosa obaveze. U slučajevima kada je efekat vremenske vrijednosti novca materijalan, iznos rezervisanja predstavlja sadašnju vrijednost izdataka za koje se pretpostavlja da će biti dovoljni da se obaveze izmire.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.22. Kapital

Kapital se sastoji od akcijskog kapitala, emisionog ažia, rezervi kapitala (opštih zakonskih rezervi i ostalih rezervi), neraspoređene dobiti iz ranijih godina, neto dobiti tekućeg perioda, rezervi za kreditne gubitke po regulatornom zahtjevu i revalorizacionih rezervi.

Akcijski kapital

Akcijski kapital predstavlja nominalnu vrijednost uplaćenih običnih akcija klasifikovanih kao kapital i denominovan je u BAM.

Emisiona premija

Emisiona premija predstavlja pozitivnu razliku između uplaćene vrijednosti običnih akcija i njihove nominalne vrijednosti po osnovu emisija akcija.

Rezerve iz dobiti

Rezerve iz dobiti formirane su u skladu sa Zakonom o preduzećima Republike Srpske koji zahtijeva da se 5% dobiti tekuće godine izdvoji u zakonske rezerve sve do iznosa 10% akcijskog kapitala. Zakonske rezerve do 10% akcijskog kapitala mogu se koristiti za pokriće gubitaka tekuće i prošlih godina.

Regulatorne rezerve za procijenjene gubitke iz dobiti

Kao što je već navedeno u napomeni 3.12. regulatorne rezerve za procijenjene gubitke iz dobiti predstavljaju razliku između umanjenja vrijednosti izračunatog u skladu sa zahtjevima MSFI-a i umanjenja vrijednosti izračunatog u skladu sa propisima ABRS-a.

Banka je u toku 2019. godine nadoknadila regulatorne rezerve za procijenjene gubitke iz dobiti, tako da na dan 31. decembar 2019. godine nije imala odbitnu stavku od regulatornog kapitala prilikom obračuna adekvatnosti kapitala.

Revalorizacione rezerve

Revalorizacione rezerve se odnose na nerealizovane neto dobitke i gubitke formirane kao rezultat svođenja na tržišnu vrijednost ulaganja u hartije od vrijednosti po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat.

Dividende

Dividende na akcije evidentiraju se kao obaveza u periodu u kojem je donijeta odluka o njihovoj isplati.

3.23. Zarada po akciji

Zarada po akciji izračunava se dijeljenjem neto dobiti koja pripada akcionarima, vlasnicima običnih akcija Banke, ponderisanim prosječnim brojem izdatih običnih akcija u toku izvještajnog perioda.

4. ZNAČAJNA RAČUNOVODSTVENA RASUĐIVANJA I PROCJENE

Banka vrši procjene i pretpostavke o efektima koje će imati vrijednosti sredstava i obaveza iskazani u finansijskim izvještajima u narednoj finansijskoj godini. Procjene i prosuđivanja se neprekidno evidentiraju i zasnivaju se na istorijskom iskustvu i drugim faktorima, uključujući očekivanja budućih događaja za koje se smatra da će u datim okolnostima biti razumna.

Procjene i prosuđivanja koja bi mogla da izazovu materijalne promjene knjigovodstvenih iznosa sredstava i obaveza u toku sljedeće finansijske godine opisane su u nastavku teksta.

4.1 Gubici zbog obezvrjeđenja potraživanja

Banka vrši analizu kreditnog portfolija u cilju procjene obezvrjeđenja potraživanja najmanje na kvartalnom nivou. U procesu utvrđivanja da li u bilansu uspjeha treba prikazati gubitak zbog obezvrjeđivanja, Banka prosuđuje da li postoje pouzdani dokazi koji pokazuju mjerljivo smanjenje procijenjenih budućih tokova gotovine od kreditnog portfolija, prije nego što se smanjenje može identifikovati na pojedinačnom kreditu u tom portfoliju. Ovi dokazi mogu uključivati raspoložive podatke koji ukazuju na to da je nastala nepovoljna promjena u statusu dužnika u pogledu plaćanja obaveza prema Banci ili na nacionalne ili lokalne okolnosti koji su u korelaciji sa neizvršenjem obaveza.

Procjena postojanja objektivnih dokaza o obezvrjeđenju se sprovodi na individualnom nivou finansijskih sredstava koja su pojedinačno značajna. Procjena na grupnom nivou se radi za potraživanja koja nisu individualno značajna i za obezvrjeđenja koja su sadržana u portfoliju a za koje ne postoji objektivni dokaz o pojedinačnom obezvrjeđenju.

Procjena na grupnom nivou zavisi od vrste dužnika, vrste plasmana i ročnosti, kao i podgrupe sa sličnim karakteristikama.

Banka vrši procjene na bazi iskustva o ostvarenim gubicima po kreditima iz prethodnih perioda za sva sredstva sa karakteristikama kreditnog rizika i objektivnim dokazima o umanjenju vrijednosti koji su slični karakteristikama sredstava u portfoliju.

4.2 Utvrđivanje fer vrijednosti finansijskih instrumenata

Fer vrijednost finansijskih instrumenata kojima se trguje na aktivnom tržištu na dan bilansa stanja se bazira na kotiranim, tržišnim cijenama ponude ili tražnje, bez umanjenja po osnovu transakcionih troškova. Fer vrijednost finansijskih instrumenata koji nisu kotirani na aktivnom tržištu se određuje korišćenjem odgovarajućih tehnika vrednovanja, koje obuhvataju tehnike neto sadašnje vrijednosti, poređenje sa sličnim instrumentima za koje postoje tržišne cijene i ostali relevantni modeli.

Kada tržišni inputi nisu dostupni, oni se određuju procjenjivanjima koja uključuju određeni stepen rasuđivanja u procjeni „fer“ vrijednosti. Modeli procjene oslikavaju trenutno stanje na tržištu na datum mjerenja i ne moraju predstavljati uslove na tržištu prije ili nakon datuma mjerenja. Stoga se tehnike vrednovanja revidiraju periodično, kako bi na odgovarajući način odrazile tekuće tržišne uslove.

4.3 Dugoročne beneficije za zaposlene

Troškovi dugoročnih beneficija za zaposlene se određuju korišćenjem aktuarske procjene. Ona uključuje predviđanje diskontnih stopa, budućih povećanja plata i budućih stopa fluktuacije zaposlenih. S obzirom da je riječ o dugoročnim predviđanjima, ovakve procjene nose viši nivo neizvjesnosti.

5. IZVJEŠTAVANJE PO SEGMENTIMA

Segmenti prepoznati za potrebe izvještavanja po segmentima u skladu sa MSFI 8 uključuju sljedeće:

1. poslovanje sa segmentom privrede
2. poslovanje sa segmentom stanovništva
3. segment finansijsko tržište i
4. segment ostalo.

Budući da Banka posluje samo u Bosni i Hercegovini, ne prikazuju se sekundarni (geografski) segmenti.

Izvještaji po segmentima su usklađeni sa finansijskim izvještajima u ovim napomenama. Metodologija alokacije prihoda i troškova po segmentima je ista za obje prikazane godine.

5.1 Bilans uspjeha po segmentima za poslovnu 2019. godinu

	<i>Privreda</i> <i>000 BAM</i>	<i>Stanovništvo</i> <i>000 BAM</i>	<i>Finansijsko</i> <i>tržište</i> <i>000 BAM</i>	<i>Ostalo</i> <i>000 BAM</i>	<i>UKUPNO</i> <i>000 BAM</i>
Prihodi od kamata	39.852	31.888	4.673	-	76.413
Rashodi od kamata	(6.005)	(12.075)	(2.560)	-	(20.640)
Neto prihodi od kamata	33.847	19.813	2.113	-	55.773
Prihodi od naknada i provizija	18.611	11.566	201	1.128	31.506
Rashodi od naknada i provizija	(6.778)	(6.242)	-	-	(13.020)
Neto prihodi po osnovu naknada i provizija	11.833	5.324	201	1.128	18.486
Neto prihod od kursnih razlika	3.875	531			4.406
Ostali operativni prihodi	2.367	1.793	5.116	1.170	10.446
Operativni rashodi	(30.910)	(21.552)	(1.954)	(689)	(55.105)
Dobit prije umanjenja ispravki vrijednosti i rezervisanja	21.012	5.909	5.476	1.609	34.006
Neto rashodi ispravke vrijednosti	(16.952)	(2.985)	(16)	(29)	(19.924)
Dobit prije oporezivanja	4.060	2.924	5.460	1.638	14.082
Porez na dobit	(1.171)	(644)	(60)	(29)	(1.904)
Dobit tekuće godine	2.889	2.280	5.400	1.609	12.178
Ostali dobici i gubici u periodu <i>Stavke koje mogu biti naknadno reklasifikovane u dobitke ili gubitke:</i>					
Dobitak po osnovu promjene fer vrijednosti hartija od vrijednosti raspoloživih za prodaju	-	-	2.118	-	2.118
Ukupan rezultat za obračunski period	2.889	2.280	7.518	1.609	14.296

5. IZVJEŠTAVANJE PO SEGMENTIMA (nastavak)

5.2 Bilans uspjeha po segmentima za poslovnu 2018. godinu

	<i>Privreda</i>	<i>Stanovništvo</i>	<i>Finansijsko tržište</i>	<i>Ostalo</i>	<i>UKUPNO</i>
	<i>000 BAM</i>	<i>000 BAM</i>	<i>000 BAM</i>	<i>000 BAM</i>	<i>000 BAM</i>
Prihodi od kamata	42.524	32.681	7.613	-	82.818
Rashodi od kamata	(6.385)	(16.449)	(3.009)	-	(25.843)
Neto prihodi od kamata	36.139	16.232	4.604	-	56.975
Prihodi od naknada i provizija	11.154	16.507	156	1.102	28.919
Rashodi od naknada i provizija	(6.388)	(4.779)	-	-	(11.167)
Neto prihodi po osnovu naknada i provizija	4.766	11.728	156	1.102	17.752
Neto prihod od kursnih razlika	4.023	392	-	-	4.415
Ostali operativni prihodi	4.739	2.215	1.381	291	8.626
Operativni rashodi	(27.638)	(23.971)	(3.272)	(710)	(55.591)
Dobit prije umanjenja ispravki vrijednosti i rezervisanja	22.029	6.596	2.869	683	32.177
Neto rashodi ispravke vrijednosti	(15.524)	(4.115)	-	(15)	(19.654)
Dobit prije oporezivanja	6.505	2.481	2.869	668	12.523
Porez na dobit	(947)	(361)	(418)	(98)	(1.824)
Dobit tekuće godine	5.558	2.120	2.451	570	10.699
Ostali dobici i gubici u periodu, neto od poreza					
<i>Stavke koje mogu biti naknadno reklasifikovane u dobitke ili gubitke:</i>					
Dobitak po osnovu promjene fer vrijednosti hartija od vrijednosti raspoloživih za prodaju	-	-	(603)	-	(603)
Ukupan rezultat za obračunski period	5.558	2.120	1.848	570	10.096

5. IZVJEŠTAVANJE PO SEGMENTIMA (nastavak)

5.3 Bilans stanja po segmentima za godinu koja se završila 31. decembra 2019. godine

	<i>Privreda</i>	<i>Stanovništvo</i>	<i>Finansijsko tržište</i>	<i>Ostalo</i>	<i>UKUPNO</i>
	<i>000 BAM</i>	<i>000 BAM</i>	<i>000 BAM</i>	<i>000 BAM</i>	<i>000 BAM</i>
AKTIVA					
Novčana sredstva i računi depozita kod depozitnih institucija	-	-	-	260.978	260.978
Obavezna rezerva kod Centralne Banke	-	-	-	185.194	185.194
Finansijska imovina koja se vrednuje po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha	-	-	10.688	-	10.688
Finansijska imovina koja se vrednuje po fer vrijed. kroz ostali ukupni rezultat	-	-	234.980	-	234.980
Plasmani drugim bankama	1.979	-	-	-	1.979
Kredit i dospjela potraživanja po kreditima	868.905	503.845	-	-	1.372.750
Osnovna sredstva i ulaganja u nekretnine	-	-	-	56.039	56.039
Nematerijalna ulaganja	-	-	-	2.547	2.547
Ostala potraživanja i AVR	3.047	5.053	1.861	43.659	53.620
Poslovna aktiva	873.931	508.898	247.529	548.417	2.178.775
Vanbilansna aktiva	280.783	28.808	-	-	309.591
UKUPNA AKTIVA	1.154.714	537.706	247.529	548.417	2.488.366
PASIVA					
Obaveze					
Depoziti komitenata	732.811	946.102	-	-	1.678.913
Obaveze po uzetim kreditima	247.070	-	-	-	247.070
Rezervisanja na stavke vanbilansa	980	69	-	-	1.049
Ostale obaveze i PVR	11.071	16.805	-	17.350	45.226
Odložene poreske obaveze	-	-	-	9	9
Subordinirani dug (dopunski kapital)	-	-	37.600	-	37.600
Ukupno obaveze	991.932	962.976	37.600	17.359	2.009.867
Kapital					
Kapital i rezerve	-	-	-	153.593	153.593
Neraspoređena dobit	-	-	-	15.315	15.315
Ukupan kapital	-	-	-	168.908	168.908
Poslovna pasiva	991.932	962.976	37.600	186.267	2.178.775
Vanbilansna pasiva	280.783	28.808	-	-	309.591
UKUPNA PASIVA	1.272.715	991.784	37.600	186.267	2.488.366

5. IZVJEŠTAVANJE PO SEGMENTIMA (nastavak)**5.4 Bilans stanja po segmentima za godinu koja se završila 31. decembra 2018. godine**

	<i>Privreda</i>	<i>Stanovništvo</i>	<i>Finansijsko tržište</i>	<i>Ostalo</i>	<i>UKUPNO</i>
	<i>000 BAM</i>	<i>000 BAM</i>	<i>000 BAM</i>	<i>000 BAM</i>	<i>000 BAM</i>
AKTIVA					
Novčana sredstva i računi depozita kod depozitnih institucija	-	-	-	226.883	226.883
Obavezna rezerva kod Centralne Banke	-	-	-	174.141	174.141
Finansijska imovina koja se vrednuje po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha	-	-	6.753	-	6.753
Finansijska imovina koja se vrednuje po fer vrijed. kroz ostali ukupni rezultat	-	-	247.721	-	247.721
Plasmani drugim bankama	2.005	-	-	-	2.005
Kredit i dospjela potraživanja po kreditima	715.091	472.462	-	-	1.187.553
Osnovna sredstva i ulaganja u nekretnine	-	-	-	55.332	55.332
Nematerijalna ulaganja	-	-	-	3.198	3.198
Ostala potraživanja i AVR	3.922	5.694	4.647	34.167	48.430
Poslovna aktiva	721.018	478.156	259.121	493.721	1.952.016
Vanbilansna aktiva	146.482	95.128	-	-	241.610
UKUPNA AKTIVA	867.500	573.284	259.121	493.721	2.193.626
PASIVA					
Obaveze					
Depoziti komitenata	610.099	910.234	-	-	1.520.333
Obaveze po uzetim kreditima	207.800	-	-	-	207.800
Rezervisanja na stavke vanbilansa	2.104	73	-	-	2.177
Ostale obaveze i PVR	6.132	17.091	-	6.224	29.447
Odložene poreske obaveze	-	-	-	47	47
Subordinirani dug (dopunski kapital)	-	-	37.600	-	37.600
Ukupno obaveze	826.135	927.398	37.600	6.271	1.797.404
Kapital					
Kapital i rezerve	-	-	-	143.912	143.912
Neraspoređena dobit	-	-	-	10.700	10.700
Ukupan kapital	-	-	-	154.612	154.612
Poslovna pasiva	826.135	927.398	37.600	160.883	1.952.016
Vanbilansna pasiva	146.482	95.128	-	-	241.610
UKUPNA PASIVA	972.617	1.022.526	37.600	160.883	2.193.626

6. PRIHODI OD KAMATA

a) Prihodi od kamata po osnovu bankarskih poslova dati su u sljedećoj tabeli:

	<i>Godina koja se završila 31. decembra</i>	
	<i>2019.</i>	<i>2018.</i>
	<i>000 BAM</i>	<i>000 BAM</i>
Kredit i potraživanja od klijenata	62.753	71.132
Ulaganje u obveznice	9.768	7.613
Ostali prihodi od kamata i slični prihodi	3.892	4.073
Ukupno prihodi od kamata	76.413	82.818

b) Prihodi od kamata po osnovu izvora dati su u sljedećoj tabeli:

	<i>Godina koja se završila 31. decembra</i>	
	<i>2019.</i>	<i>2018.</i>
	<i>000 BAM</i>	<i>000 BAM</i>
Banke	104	74
Privreda	27.352	31.012
Javni sektor	16.560	18.564
Stanovništvo	31.839	32.625
Ostali komitenti	558	543
Ukupno	76.413	82.818

7. RASHODI KAMATA

a) Rashodi od kamata po osnovu bankarskih poslova dati su u sljedećoj tabeli:

	<i>Godina koja se završila 31. decembra</i>	
	<i>2019.</i>	<i>2018.</i>
	<i>000 BAM</i>	<i>000 BAM</i>
Depoziti komitenata	14.304	19.575
Obaveze po uzetim kreditima i ostalim pozajmicama	3.423	3.258
Subordinirani dugovi i subordinirane obveznice	2.559	3.010
Rashodi po osnovu leasinga (napomena 33)	354	-
Ukupno rashodi kamata	20.640	25.843

b) Rashodi od kamata po osnovu izvora dati su u sljedećoj tabeli:

	<i>Godina koja se završila 31. decembra</i>	
	<i>2019.</i>	<i>2018.</i>
	<i>000 BAM</i>	<i>000 BAM</i>
Banke	219	140
Privreda	924	1.109
Javni sektor	697	906
Stanovništvo	11.846	16.096
Ostali komitenti	6.954	7.592
Ukupno	20.640	25.843

8. PRIHODI OD NAKNADA I PROVIZIJA

	<i>Godina koja se završila 31. decembra</i>	
	2019.	2018.
	000 BAM	000 BAM
Naknade za usluge platnog prometa u zemlji	8.345	7.652
Naknade za usluge platnog prometa u inostranstvu	3.201	3.242
Naknade po osnovu kredita	552	491
Naknade po izdatim garancijama, akreditivima i drugimjemstvima	3.633	3.541
Naknade po kartičnom poslovanju	8.617	7.182
Naknade po mjenjačkim poslovima	3.432	3.172
Ostale naknade i provizije	3.726	3.639
Prihodi od naknada i provizija	31.506	28.919

a) Ostale naknade i provizije

	<i>Godina koja se završila 31. decembra</i>	
	2019.	2018.
	000 BAM	000 BAM
Naknade za bankarske pakete	3.498	3.376
Naknade za vođenje računa	18	14
Naknade za brokerske provizije	201	226
Ostali prihodi od naknada	9	23
Ukupno	3.726	3.639

9. RASHODI OD NAKNADA I PROVIZIJA

	<i>Godina koja se završila 31. decembra</i>	
	2019.	2018.
	000 BAM	000 BAM
Naknade za usluge platnog prometa u zemlji	1.654	1.717
Naknade za usluge platnog prometa u inostranstvu	792	792
Naknada i provizija za konverziju	2.259	2.037
Rashodi naknada po kartičnim poslovima	6.242	4.779
Rashodi naknada i provizija prema Agenciji za bankarstvo RS	1.510	1.467
Rashodi naknada i provizija prema Centralnomregistru i Berzi	355	184
Ostale naknade i provizije	208	191
Ukupno	13.020	11.167

Rashodi naknada po kartičnim poslovima u iznosu od 6.242 hiljada BAM na dan 31. decembar 2019. godine (2018: 4.779 hiljada BAM) se odnose na međubankarske provizije (interchange fee) za rad kartica Visa i MasterCard na bankomatima i POS terminalima drugih banaka, kao i provizije nastale tuđim karticama u trgovačkoj mreži Nove banke. Rast broja kartica i transakcija uticali su na rast rashoda naknada po kartičnim poslovima u 2019. godini.

10. NETO PRIHOD OD KURSNIH RAZLIKA

	<i>Godina koja se završila 31. decembra</i>	
	<i>2019.</i>	<i>2018.</i>
	<i>000 BAM</i>	<i>000 BAM</i>
Prihodi po osnovu pozitivnih kursnih razlika	9.599	11.069
Rashodi po osnovu negativnih kursnih razlika	(5.193)	(6.654)
Neto prihod od kursnih razlika	4.406	4.415

11. OSTALI OPERATIVNI PRIHODI

	<i>Godina koja se završila 31. decembra</i>	
	<i>2019.</i>	<i>2018.</i>
	<i>000 BAM</i>	<i>000 BAM</i>
Prihodi od naplaćenih otpisanih potraživanja	1.436	4.836
Prihodi po osnovu promjene vrijednosti HOV	4.255	1.278
Prihodi od smanjenja obaveza	178	180
Prihodi po osnovu prijevremenog razročenja depozita	503	559
Prihodi po osnovu zakupa poslovnih prostora i sefova	724	672
Prihodi po osnovu otkupljenih potraživanja	1.042	438
Dobici po osnovu prodaje HOV	660	50
Prihodi od prodaje materijalnih vrijednosti	200	210
Prihodi od dividendi	201	52
Dobici od prodaje osnovnih sredstava i nematerijalnih ulaganja	75	18
Ostali operativni prihodi	1.172	333
UKUPNO	10.446	8.626

Prihodi od naplaćenih otpisanih potraživanja za poslovnu 2019. godinu u iznosu od 1.436 hiljada BAM (2018: 4.836 hiljada BAM), najvećim dijelom se odnose na naplaćenu otpisanu kamatu.

12. OPERATIVNI I OSTALI RASHODI

	<i>Godina koja se završila 31. decembra</i>	
	<i>2019.</i>	<i>2018.</i>
	<i>000 BAM</i>	<i>000 BAM</i>
Troškovi zaposlenih	19.760	21.693
Troškovi amortizacije	5.447	5.535
Troškovi amortizacije zakupa za poslovni leasing (napomena 33)	2.392	-
Ostali operativni troškovi	21.779	24.934
Ostali rashodi poslovanja	5.727	3.429
Operativni rashodi	55.105	55.591

12. OPERATIVNI I OSTALI RASHODI (nastavak)**a) Troškovi zaposlenih**

	<i>Godina koja se završila 31. decembra</i>	
	<i>2019.</i>	<i>2018.</i>
	<i>000 BAM</i>	<i>000 BAM</i>
Troškovi neto zarada	12.097	13.031
Troškovi poreza i doprinosa na zarade	7.309	8.301
Troškovi naknada za privremene i povremene poslove	113	150
Ostali troškovi zaposlenih	241	211
Troškovi zaposlenih	19.760	21.693

b) Ostali operativni troškovi

	<i>Godina koja se završila 31. decembra</i>	
	<i>2019.</i>	<i>2018.</i>
	<i>000 BAM</i>	<i>000 BAM</i>
Troškovi zakupa od pravnih i fizičkih lica	753	3.675
Troškovi obezbjeđenja objekata, štampanja i druge neproizvodne usluge	2.918	3.109
Troškovi osiguranja depozita	3.115	3.102
Troškovi kartičnog poslovanja	3.010	2.824
Troškovi materijala, goriva, energije i usluga	1.654	1.738
Troškovi telekomunikacija	1.249	1.347
Troškovi marketinga	1.232	1.541
Troškovi održavanja osnovnih sredstava	1.539	1.297
Troškovi transporta novca	1.268	1.105
Troškovi zakupa licenci	1.162	1.120
Troškovi eksternih usluga	628	856
Troškovi osiguranja radnika i osnovnih sredstava	938	840
Troškovi održavanja prostorija	297	328
Ostali operativni troškovi	2.016	2.052
Ostali operativni troškovi	21.779	24.934

U okviru ostalih operativnih troškova iskazani su troškovi kartičarskog poslovanja u iznosu od 3.010 hiljade BAM (2018: 2.824 hiljade BAM) koji se odnose na nadzor ATM bankomata i POS terminala i održavanje softvera za iste. Troškovi zakupa od pravnih i fizičkih lica u iznosu 753 hiljade BAM za poslovnu 2019. godinu (2018: 3.675 hiljada BAM) su manji zbog primjene Međunarodnog standarda finansijskog izvještavanja 16 – Leasing (napomena 33).

c) Ostali rashodi poslovanja

	<i>Godina koja se završila 31. decembra</i>	
	<i>2019.</i>	<i>2018.</i>
	<i>000 BAM</i>	<i>000 BAM</i>
Rashodi po osnovu direktnog otpisa potraživanja	830	85
Rashodi od prodaje i obezvrijeđenja osnovnih sredstava	150	233
Rashodi od prodaje i obezvrijeđenja materijalne aktive	2.205	1.216
Rashodi po osnovu promjene vrijednosti HOV	539	204
Troškovi po osnovu poreza i doprinosa	976	692
Troškovi za sudske i administrativne takse	173	201
Ostali rashodi	854	798
Ostali poslovni rashodi	5.727	3.429

13. NETO RASHODI ISPRAVKI VRIJEDNOSTI I REZERVISANJA

	<i>Godina koja se završila 31. decembra</i>	
	<i>2019.</i>	<i>2018.</i>
	<i>000 BAM</i>	<i>000 BAM</i>
Neto rashodi indirektnog otpisa plasmana	1.911	22.578
Rashod /(Prihod) indirektnog otpisa ostalih potraživanja	393	(483)
Rashodi indirektnog otpisa materijalne aktive	18.794	4.650
(Prihod) rezervisanja za vanbilansne stavke	(1.128)	(7.106)
(Prihod)/Rashodi po osnovu rezervisanja za sudske sporove	(56)	13
Rashodi po osnovu rezervisanja za otpremnine	10	2
Ostali poslovni rashodi	19.924	19.654

14. POREZ NA DOBIT

Tekući porez na dobit za 2019. godinu obračunat je primjenom poreske stope od 10% na oporezivu dobit prikazanu u poreskom bilansu za poreske obveznike u Republici Srpskoj, Federaciji Bosne i Hercegovine, i Brčko Distriktu.

Komponente poreza na dobit za 2019. godinu su:

	<i>Godina koja se završila 31. decembra</i>	
	<i>2019.</i>	<i>2018.</i>
	<i>000 BAM</i>	<i>000 BAM</i>
Tekući porez na dobit	1941	1.835
Promjena u odloženim porezima:		
- Odložene poreske obaveze	(37)	(71)
- Odložena poreska sredstva	-	60
Porez na dobit	1.904	1.824

Usaglašavanjem pozicija iz poreskog bilansa (prihoda, troškova i osnovice za oporezivanje) sa poreskom stopom važećom u Republici Srpskoj za 2019. i 2018. godinu porez na dobit može se dalje analizirati na sljedeći način:

	<i>Godina koja se završila 31. decembra</i>	
	<i>2019.</i>	<i>2018.</i>
	<i>000 BAM</i>	<i>000 BAM</i>
Dobit prije oporezivanja	14.082	12.523
Računovodstveni rezultat pomnožen propisanom poreskom stopom od 10%	1.408	1.252
Poreski efekti troškova i prihoda koji se ne priznaju za svrhe poreza na dobit	533	583
Porez na dobit	1.941	1.835
<i>Efektivna poreska stopa za period</i>	13,78%	14,66%

14. POREZ NA DOBIT (nastavak)

Promjene na odloženim porezima bile su sljedeće:

	Odložena poreska sredstva 000 BAM	Odložena poreska obaveza 000 BAM	Neto odložena poreska obaveza 000 BAM
Stanje na dan 1. januara 2018.	60	(118)	(58)
(Smanjenje)/povećanje odloženih poreskih sredstava/obaveza	(60)	71	11
Stanje na dan 31. decembra 2018.	-	(47)	(47)
Stanje na dan 1. januara 2019.	-	(47)	(47)
(Smanjenje)/povećanje odloženih poreskih sredstava/obaveza	-	38	38
Stanje na dan 31. decembra 2019.	-	(9)	(9)

15. NOVČANA SREDSTVA I RAČUNI DEPOZITA KOD DEPOZITNIH INSTITUCIJA

	31. decembar 2019. 000 BAM	31. decembar 2018. 000 BAM
Blagajna u domaćoj valuti	24.283	19.342
Blagajna u stranoj valuti	50.346	39.675
Žiro račun poslovne jedinice	1.913	1.790
Sredstva kod Centralne banke	172.085	143.529
Devizni računi kod ino banaka	9.813	22.718
Dati depoziti bankama	2.621	-
Ispravka vrijednosti novčanih sredstava	(83)	(171)
Ukupno	260.978	226.883

Promjene na ispravkama vrijednosti bile su sljedeće:

	31. decembar 2019. 000 BAM	31. decembar 2018. 000 BAM
Stanje na početku godine	171	-
Prva primjena MSFI 9	-	1.525
Ispravke vrijednosti u tekućoj godini	34	3
Ukidanja ispravke vrijednosti	(122)	(1.357)
Stanje na dan 31. decembra	83	171

16. OBAVEZNA REZERVA KOD CENTRALNE BANKE

	31. decembar 2019. 000 BAM	31. decembar 2018. 000 BAM
Obavezna rezerva kod Centralne banke	185.194	174.141
Ukupno	185.194	174.141

U okviru sredstava rezervi kod Centralne banke Bosne i Hercegovine sadržana je obračunata obavezna rezerva za period održavanja od 21. do 31. decembra 2019. godine. Prosječno stanje računa rezervi za navedeni period iznosi 271.831 hiljade BAM i uključuje prosječnu obaveznu rezervu u iznosu od 185.194 hiljada BAM i iznos veći od obavezne rezerve u iznosu od 86.637 hiljada BAM.

Obavezna rezerva je izdvojena u skladu sa Odlukama Centralne banke Bosne i Hercegovine o utvrđivanju i održavanju obaveznih rezervi i utvrđivanju naknade na iznos rezervi, koja propisuje osnovicu za obračun obavezne rezerve, obračunski period, stopu obavezne rezerve, kao i obračun naknade banci za iznos sredstava na računu rezervi kod Centralne banke Bosne i Hercegovine.

Osnovicu za obračun obavezne rezerve čine depoziti i pozajmljena sredstva, bez obzira u kojoj su valuti sredstva izražena. Obavezna rezerva se obračunava prema stanju tih sredstava na kraju svakog radnog dana u toku obračunskog perioda, koji prethodi periodu obračuna. Obračunski period (period obračuna obaveznih rezervi) počinje svakog mjeseca prvog, jedanaestog i dvadesetprvog dana, a završava se desetog, dvadesetog i posljednjeg dana u mjesecu. Banka je obavezna da nakon svakog obračunskog perioda, a najkasnije u roku od tri dana po isteku perioda obračuna dostavi Centralnoj banci Bosne i Hercegovine izvještaj o stanju svojih depozita i pozajmljenih sredstava izraženih u konvertibilnim markama.

Odlukom o utvrđivanju i održavanju obaveznih rezervi i utvrđivanju naknade na iznos rezervi („Službeni glasnik RS” br. 33/16) te Odlukama o dopuni Odluke o utvrđivanju i održavanju obaveznih rezervi i utvrđivanju naknade na iznos rezervi („Službeni glasnik RS” br. 55/16, 28/19), definisano je da stopa obavezne rezerve koju primjenjuje Centralna banka BiH iznosi 10% na depozite i pozajmljena sredstva.

U skladu sa navedenim Odlukama, Centralna banka obračunava naknadu na iznos sredstava iznad obavezne rezerve po stopi koju primjenjuje Evropska Centralna banka na depozite komercijalnih banaka (Deposit Facility Rate).

17. FINANSIJSKA IMOVINA KOJA SE VREDNUJE PO FER VRIJEDNOSTI

U sljedećoj tabeli dat je pregled finansijske imovine po namjeni:

	31. decembar 2019. 000 BAM	31. decembar 2018. 000 BAM
Finansijska imovina koja se vrednuje po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha		
Hartije od vrijednosti za trgovanje	10.688	6.753
Neto vrijednost na dan 31. decembra	10.688	6.753
Finansijska imovina koja se vrednuje po fer vrijednosti kroz ostali ukupan rezultat		
Hartije od vrijednosti koje se drže do dospeljeća	52	91
Učešća u kapitalu drugih pravnih lica	1.237	1.185
Obveznice Republike Srpske	233.691	246.686
Ispravka vrijednosti obveznica	-	(241)
Neto vrijednost na dan 31. decembra	234.980	247.721

17. FINANSIJSKA IMOVINA KOJA SE VREDNUJE PO FER VRIJEDNOSTI (nastavak)

Ispravke vrijednosti na obveznice Republike Srpske su iskazane kroz ostali ukupan rezultat i sa 31.12.2019. godine iznose 257 hiljada KM.

Banka na dan 31. decembra 2019. godine ima iskazano učešće (udjele) u drugim pravnim licima. Ni jedno učešće u kapitalu pojedinačnog pravnog lica ne prelazi 5% regulatornog kapitala Banke.

Takođe, na dan 31. decembra 2019. godine ukupna neto vrijednost svih učešća Banke u kapitalu kod drugih pravnih lica ne prelazi 20% regulatornog kapitala Banke, a ukupan iznos u drugim nefinansijskim pravnim licima ne prelazi 10% osnovnog kapitala Banke.

Struktura učešća u kapitalu drugih pravnih lica data je u slijedećoj tabeli:

	%	31. decembar	31. decembar
	<i>učešća</i>	2019.	2018.
		000 BAM	000 BAM
Banjalučka berza a.d. Banjaluka	9,47%	252	252
Centralni registar HoV a.d. Banjaluka	7%	334	235
ZIF Unioninvest fond a.d. Bijeljina	7,85%	200	200
Nova Real Estate a.d Banjaluka	9%	450	450
SWIFT		86	86
		1.322	1.223
Ispravka vrijednosti		(85)	(38)
Učešća u kapitalu, neto		1.237	1.185

Pregled Obveznica Republike Srpske sa stanjem na dan 31. decembra 2019. godine je prikazan u slijedećoj tabeli:

Naziv HoV	Datum kupovine	Datum dospijeca	Kamatna stopa	Nominalna vrijednost	Odstupanje od fer vrijednosti	Stanje na dan 31.12.2019.
				000 BAM	000 BAM	000 BAM
Obveznice RS (RSBD)	21.10.2015.	21.10.2020.	4,25	4.081	(20)	4.061
Obveznice RS (RSBD)	07.09.2016.	07.09.2023.	4,50	24.965	346	25.311
Obveznice RS (RSBD)	07.12.2016.	07.12.2023.	4,50	20.334	76	20.410
Obveznice RS (RSBD)	27.01.2017.	27.01.2020.	3,25	11.104	334	11.438
Obveznice RS (RSBD)	05.05.2017.	05.05.2022.	3,50	21.646	494	22.140
Obveznice RS (RSBD)	21.06.2017.	21.06.2027.	4,50	6.250	149	6.399
Obveznice RS (RSBD)	04.08.2017.	04.08.2027.	4,00	10.000	159	10.159
Obveznice RS (RSBD)	06.09.2017.	06.09.2024.	3,75	15.507	181	15.688
Obveznice RS (RSBD)	08.12.2017.	08.12.2024.	3,75	9.248	24	9.272
Obveznice RS (RSBD)	31.01.2018.	31.01.2023.	3,00	1.001	19	1.020
Obveznice RS (EUROBOND)	28.06.2018.	28.06.2023.	4,75	107.571	222	107.793
Ukupno				231.707	1.984	233.691

18. KREDITI I DOSPJELA POTRAŽIVANJA PO KREDITIMA

a) Pregled po korisnicima kredita

	31. decembar 2019. 000 BAM	31. decembar 2018. 000 BAM
- Preduzeća	553.705	516.211
- Javna i državna preduzeća	128.306	132.665
- Vlada	210.316	140.222
- Stanovništvo	529.431	495.110
- Ostali komitenti	16.842	12.316
- Otkupljena potraživanja	44.257	2.950
Kredit i plasmani komitentima (bruto)	1.482.857	1.299.474
Ispravka vrijednosti	(110.107)	(111.921)
Ukupni krediti plasirani komitentima (neto)	1.372.750	1.187.553

b) Ročnost dospijuća kredita

Ročnost dospijuća kredita klijentima, prema roku dospijuća, sa stanjem na dan 31. decembar je sljedeća:

	31. decembar 2019. 000 BAM	31. decembar 2018. 000 BAM
Do 30 dana	129.835	98.199
Od 1 do 3 mjeseca	71.764	51.429
Od 3 do 12 mjeseci	257.342	238.106
Od 1 do 5 godina	693.467	857.395
Preko 5 godina	330.449	54.345
Kredit klijentima na dan 31. decembra (bruto)	1.482.857	1.299.474
Ispravka vrijednosti	(110.107)	(111.921)
Kredit klijentima na dan 31. decembra (neto)	1.372.750	1.187.553

18. KREDITI I DOSPJELA POTRAŽIVANJA PO KREDITIMA (nastavak)

c) Koncentracija kredita klijenata

Koncentracija ukupno plasiranih sredstava komitentima od strane Banke, na dan 31. decembar po granama djelatnosti je sljedeća:

	31. decembar 2019. 000 BAM	31. decembar 2018. 000 BAM
Poljoprivreda, lov i ribolov	44.678	50.674
Rudarstvo i industrija	201.309	195.734
Građevinarstvo	63.745	95.062
Trgovina	197.976	166.675
Usluge, turizam i ugostiteljstvo	22.514	20.890
Transport, skladištenje, telekomunikacije	57.804	15.360
Finansije	44.364	57.802
Trgovina nekretninama	16.322	16.420
Administracija, druge javne usluge	250.022	140.222
Stanovništvo	529.431	495.110
Ostalo	54.692	45.525
Kredit i plasmani komitentima (bruto)	1.482.857	1.299.474
Ispravka vrijednosti	(110.107)	(111.921)
Kredit i plasmani komitentima (neto)	1.372.750	1.187.553

Promjene na ispravkama vrijednosti bile su sljedeće:

	31. decembar 2019. 000 BAM	31. decembar 2018. 000 BAM
Stanje na početku godine	111.921	84.730
Prva primjena MSFI 9	-	4.604
Ispravke vrijednosti u tekućoj godini	35.634	53.072
Ukidanja ispravke vrijednosti	(34.400)	(30.361)
Isknjižavanje kredita	(3.048)	(124)
Stanje na dan 31. decembra	110.107	111.921

19. OSNOVNA SREDSTVA I ULAGANJE U NEKRETNINE

Osnovna sredstva i promjene na osnovnim sredstvima u toku 2019. i 2018. godine prikazani su kako slijedi:

u 000 BAM	Zemljište i poslovne zgrade	Oprema i ostala sredstva	Investicione nekretnine i oprema	Osnovna sredstva u zakupu (leasing)	Osnovna sredstva u pripremi	Avansi za osnovna sredstva	Ukupno
NABAVNA VRIJEDNOST							
Stanje na dan 01.01.2018.	28.175	45.640	4.544	-	3.313	930	82.602
Nabavke u toku godine	-	-	-	-	5.759	-	5.759
Aktiviranje osnovnih sredstava i polovne opreme	1.643	2.441	-	-	(4.084)	-	-
Reklasifikacija osnovnih sredstava	5.538	-	-	-	414	-	5.952
Prenos ulaganja osnovnih sredstava	(151)	-	(905)	-	-	-	(1.056)
Iskorišteni avansi u toku godine	-	-	-	-	-	(2.063)	(2.063)
Novi avansi u toku godine	-	-	-	-	-	1.824	1.824
Prodaja	(132)	(366)	(291)	-	-	-	(789)
Donacija	-	(64)	-	-	-	-	(64)
Otpis/rashodovanje/smanjenje	(2)	(2.721)	-	-	(24)	-	(2.747)
Stanje na dan 31.12.2018.	35.071	44.930	3.348	-	5.378	691	89.418
Stanje na dan 01.01.2019.	35.071	44.930	3.348	-	5.378	691	89.418
Nabavke u toku godine	-	-	-	13.306	4.059	-	17.365
Aktiviranje osnovnih sredstava i polovne opreme	4.260	4.709	-	-	(8.846)	-	123
Reklasifikacija osnovnih sredstava	-	-	-	-	-	-	-
Prenos ulaganja osnovnih sredstava	(11.571)	-	(702)	-	-	-	(12.273)
Iskorišteni avansi u toku godine	-	-	-	-	-	(1.001)	(1.001)
Novi avansi u toku godine	-	-	-	-	-	3.004	3.004
Prodaja	(642)	(768)	(151)	-	-	-	(1.561)
Donacija	-	(44)	-	-	-	-	(44)
Otpis/rashodovanje/smanjenje	(206)	(2.191)	-	(793)	-	-	(3.190)
Stanje na dan 31.12.2019.	26.912	46.636	2.495	12.513	591	2.694	91.841
ISPRAVKA VRIJEDNOSTI							
Stanje na dan 01.01.2018.	1.150	28.916	-	-	-	-	30.066
Amortizacija	307	4.292	-	-	-	-	4.599
Prenos sa materijalne aktive na osnovna sredstva	2.214	-	-	-	-	-	2.214
Ispravka vrijednosti ulaganja u investicione nekretnine	-	-	129	-	-	-	129
Prodaja	(13)	(190)	-	-	-	-	(203)
Donacija	-	(63)	-	-	-	-	(63)
Otpis/rashodovanje	-	(2.656)	-	-	-	-	(2.656)
Stanje na dan 31.12.2018.	3.658	30.299	129	-	-	-	34.086
Stanje na dan 01.01.2019.	3.658	30.299	129	-	-	-	34.086
Amortizacija	304	4.213	-	2.211	-	-	6.728
Prenos sa osnovnih sredstava na materijalnu aktivu	(2.431)	-	-	-	-	-	(2.431)
Aktiviranje polovne opreme	-	121	-	-	-	-	121
Prodaja	-	(391)	(104)	-	-	-	(495)
Donacija	-	(44)	-	-	-	-	(44)
Otpis/rashodovanje	(41)	(2.122)	-	-	-	-	(2.163)
Stanje na dan 31.12.2019.	1.490	32.076	25	2.211	-	-	35.802
SADAŠNJA VRIJEDNOST							
Stanje na dan 31.12.2019.	25.422	14.560	2.470	10.302	591	2.694	56.039
Stanje na dan 31.12.2018.	31.413	14.631	3.219	-	5.378	691	55.332

Na dan 31. decembar 2019. godine Banka nema građevinske objekte založene kao kolaterale za obezbjeđenje kredita ili ostalih finansijskih obaveza. Banka posjeduje vlasničku dokumentaciju za građevinske objekte.

Banka je sprovela test provjere umanjenja vrijednosti nekretnina na dan 31. decembra 2019. godine na osnovu kojeg nije bilo potrebe za umanjnjem vrijednosti nekretnina.

20. NEMATERIJALNA ULAGANJA

<i>u 000 BAM</i>	<i>Nematerijalna sredstva</i>	<i>Licene, softveri</i>	<i>Nematerijalna ulaganja u pripremi</i>	<i>Avansi za nematerijalna ulaganja</i>	<i>Ukupno</i>
NABAVNA VRIJEDNOST					
Stanje na dan 01.01.2018.	1.763	10.900	792	57	13.512
Nova ulaganja (nabavke u toku godine)	-	-	146	72	218
Aktiviranja u toku godine	-	760	(759)	-	1
Iskorišteni avansi u toku godine	-	-	-	-	-
Stanje na dan 31.12.2018.	1.763	11.660	179	129	13.731
 Stanje na dan 01.01.2019.	 1.763	 11.660	 179	 129	 13.731
Nova ulaganja (nabavke u toku godine)	-	-	351	-	351
Aktiviranja u toku godine	-	262	(262)	-	-
Iskorišteni avansi u toku godine	-	-	-	(72)	(72)
Stanje na dan 31.12.2019.	1.763	11.922	268	57	14.010
 ISPRAVKA VRIJEDNOSTI					
Stanje na dan 01.01.2018.	1.729	7.868	-	-	9.597
Amortizacija	33	903	-	-	936
Stanje na dan 31.12.2018.	1.762	8.771	-	-	10.533
 Stanje na dan 01.01.2019.	 1.762	 8.771	 -	 -	 10.533
Amortizacija	2	928	-	-	930
Stanje na dan 31.12.2019.	1.763	9.699	-	-	11.463
 SADAŠNJA VRIJEDNOST					
Stanje na dan 31.12.2019.	-	2.223	268	57	2.547
Stanje na dan 31.12.2018.	1	2.889	179	129	3.198

21. OSTALA POTRAŽIVANJA I AVR

	31. decembar 2019. 000 BAM	31. decembar 2018. 000 BAM
Sredstva stečena naplatom potraživanja	58.437	30.153
Potraživanja za kamatu i naknadu	7.152	7.464
Zalihe kancelarijskog i potrošnog materijala	692	680
Razgraničena potraživanja za obračunatu kamatu za rentnu štednju	2.330	3.129
Razgraničena potraživanja za obračunatu kamatu po kreditima	3.638	3.362
Razgraničena potraživanja za obračunatu kamatu po HoV	1.861	4.647
Razgraničena potraživanja za unaprijed plaćene troškove	2.024	1.449
Razgraničena potraživanja za obračunate prihode	538	1.193
Ostala potraživanja iz poslovnih odnosa	10.547	10.017
Ukupno	87.219	62.094
Ispravka vrijednosti	(33.599)	(13.664)
Stanje na dan 31. decembra	53.620	48.430
a) Materijalne vrijednosti		
	31. decembar 2019. 000 BAM	31. decembar 2018. 000 BAM
Sredstva stečena naplatom potraživanja:		
- zemljište	10.786	7.236
- nekretnine	37.780	18.136
- oprema	9.871	4.781
Ukupno	58.437	30.153
Ispravka vrijednosti materijalne imovine	(26.016)	(7.222)
Stanje na dan 31. decembra	32.421	22.931

21. OSTALA POTRAŽIVANJA I AVR (nastavak)

b) Ostala potraživanja iz poslovnih odnosa

	31. decembar 2019. 000 BAM	31. decembar 2018. 000 BAM
Potraživanja za namjenski depozit za obavljanje platnih transakcija sa karticama	2.490	2.333
Potraživanja iz operativnog poslovanja po osnovu gotovinskih isplata na ATM bankomatima za isplate od popisa do kraja poslovne godine	1.633	1.406
Potraživanja za izvršena plaćanja po karticama Nove banke	78	1.276
Potraživanja po osnovu avansa	593	471
Potraživanja za plaćanja po garanciji	27	792
Ostala potraživanja od klijenata banke	851	715
Potraživanja po osnovu prodaje zaliha	817	81
Potraživanja po osnovu naknada koje se refundiraju	368	277
Ostala potraživanja iz operativnog poslovanja po osnovu minusnog salda	267	245
Potraživanja po osnovu platnih kartica	1.877	782
Potraživanja od zaposlenih (za naknadu štete i sl.)	11	10
Potraživanja za date depozite na ime licitacije za sudske sporove	53	33
Potraživanja za više plaćen porez iz dobiti	8	61
Ostala potraživanja iz poslovnih odnosa	1.474	1.535
Ukupno	10.547	10.017

Promjene na ispravkama vrijednosti bile su sljedeće:

	31. decembar 2019. 000 BAM	31. decembar 2018. 000 BAM
Stanje na početku godine	13.664	8.898
Prva primjena MSFI 9	-	387
Ispravke vrijednosti u tekućoj godini	21.872	6.843
Ukidanja ispravke vrijednosti	(1.937)	(1.660)
Isknjižavanje ispravke vrijednosti	-	(804)
Stanje na dan 31. decembra	33.599	13.664

22. DEPOZITI KOMITENATA

	31. decembar 2019. 000 BAM	31. decembar 2018. 000 BAM
Depoziti komitenata	1.678.913	1.520.333
Ukupno	1.678.913	1.520.333
a) Depoziti po korisnicima		
	31. decembar 2019. 000 BAM	31. decembar 2018. 000 BAM
Kamatonosni depoziti		
Banke i bankarske institucije	10.306	10.301
Javna i državna preduzeća	87.152	46.791
Privreda	24.951	19.067
Vanprivreda	56.741	74.156
Vlada i vladine institucije	262.271	205.556
Strana lica	12.117	12.613
Domaća fizička lica	723.713	720.002
Ukupno kamatonosni depoziti	1.177.251	1.088.486
Nekamatonosni depoziti		
Banke i bankarske institucije	309	151
Javna i državna preduzeća	30.248	26.068
Privreda	159.554	151.365
Vanprivreda	37.857	26.517
Vlada i vladine institucije	61.162	47.123
Strana lica	11.499	12.844
Domaća fizička lica	201.033	167.779
Ukupno nekamatonosni depoziti	501.662	431.847
Ukupno obaveze po osnovu depozita na dan 31. decembar	1.678.913	1.520.333

22. DEPOZITI KOMITENATA (nastavak)

b) Depoziti po ročnosti

	31. decembar 2019. 000 BAM	31. decembar 2018. 000 BAM
Tekući računi i depoziti po viđenju		
Vlada i vladine institucije	295.809	235.693
Privreda i javna i državna preduzeća	209.130	207.340
Banke i bankarske institucije	329	173
Stanovništvo	275.526	250.788
Ostali tekući računi i depoziti po viđenju	52.761	38.835
Ukupno depoziti po viđenju	833.555	732.829
Kratkoročni depoziti		
Vlada i vladine institucije	20.733	1.586
Privreda i javna i državna preduzeća	47.799	3.528
Banke i bankarske institucije	-	-
Stanovništvo	21.000	22.240
Ostali	18.016	29.856
Ukupno kratkoročni depoziti	107.548	57.210
Dugoročni depoziti		
Vlada i vladine institucije	6.891	15.400
Privreda i javna i državna preduzeća	46.570	34.257
Banke i bankarske institucije	10.286	10.279
Stanovništvo	649.576	637.206
Ostali	24.487	33.152
Ukupno dugoročni depoziti	737.810	730.294
Stanje na dan 31. decembra	1.678.913	1.520.333

23. OBAVEZE PO UZETIM KREDITIMA

	31. decembar 2019. 000 BAM	31. decembar 2018. 000 BAM
Obaveze po uzetim kreditima	247.070	207.800
Ukupno	247.070	207.800

23. OBAVEZE PO UZETIM KREDITIMA (nastavak)

Struktura obaveza po uzetim kreditima prikazana je kako slijedi:

	31. decembar 2019. 000 BAM	31. decembar 2018. 000 BAM
Investiciono razvojna banka Republike Srpske a.d. Banja Luka:		
- Fond stanovanja RS	69.209	57.031
- Fond za razvoj i zapošljavanje RS	119.804	98.724
- Fond za razvoj istočnog dijela RS	58.048	52.009
- Fond za razvoj i zapošljavanje RS (Svjetska banka - IBRD)	9	14
Federalno ministarstvo finansija (po Projektu razvoja male komercijalne poljoprivrede)	-	22
Ukupno	247.070	207.800

Na dan 31. decembra 2019. godine tekuća dospjeća za obaveze po dugoročnim kreditima iznose 33.847 hiljada BAM (31. decembra 2018. godine iznosila su 29.638 hiljada BAM).

Obaveze po dugoročnim kreditima povučenim od fondova kojim upravlja Investiciono razvojna banka Republike Srpske (u daljem tekstu: IRB RS), odnose se na pojedinačne ugovore sa rokovima dospjeća od 2 do 25 godina i godišnjom kamatnom stopom od 0,50 % do 3,70 %.

Sredstva su primljena u cilju kreditiranja: poljoprivrede, preduzetnika i preduzeća, početne poslovne aktivnosti za jedinice lokalne samouprave, kao i za stambene kredite stanovništva.

Banka je u 2019. godini povećala kreditiranje iz sredstava IRB RS, tako da obaveze po dugoročnim kreditima povučenim od fondova kojim upravlja IRB RS iznose 247.061 hiljada BAM i u odnosu na 2018. godinu su povećane za 18,91 %.

IRB RS je u skladu sa Pravilima plasmana sredstava po kreditnim linijama i zajmovima („Službeni glasnik RS“ br. 33/18 i 62/18) definisala u članu 5. tačka 2. i članu 22. stav 3. tačka 4. da IRB RS u ime i za račun fondova kojim upravlja zaključuje okvirni ugovor o poslovno-tehničkoj saradnji i ugovor o zajmu, a u skladu sa rezultatima finansijske analize posrednika i ugovor o zalaganju sadašnjeg i budućeg portfolija, za plasman sredstava po kreditnim linijama.

S tim u vezi, IRB RS je zaključila sa Bankom ugovore o zalaganju kreditnog portfolija i to za sljedeće fondove (datum posljednjeg zalaganja 30. juna 2019. godine):

1. Fond za razvoj istočnog dijela RS;
2. Fond za razvoj i zapošljavanje RS i
3. Fond stanovanja RS.

Stanje potraživanje po osnovu plasiranih kredita koji su založeni dana 30. juna 2019. godine, sa stanjem na dan 31. decembar 2019. godine iznose:

Bruto iznos: 200.087 hiljada BAM
Ispravka vrijednosti: 13.652 hiljada BAM
Neto iznos: 186.435 hiljada BAM

Ukupan broj partija: 1.500.

Navedeni iznosi su registrovani u registru zaloga.

Banka na dan 31. decembar 2019. godine nema drugih hipoteka, zaloga ili drugih tereta nad stavkama aktive, izuzev prethodno navedenog.

24. REZERVISANJA NA STAVKE VANBILANSA

	31. decembar 2019. 000 BAM	31. decembar 2018. 000 BAM
Rezervisanja za vanbilansne stavke	1.049	2.177
Ukupno rezervisanja	1.049	2.177
Promjene na rezervisanjima vanbilansne stavke:		
	31. decembar 2019. 000 BAM	31. decembar 2018. 000 BAM
Stanje na početku godine	2.177	4.167
Prva primjena MSFI 9	-	5.117
Rezervisanja u tekućoj godini	839	1.128
Ukidanje rezervisanja	(1.967)	(8.235)
Stanje na dan 31. decembra	1.049	2.177

25. OSTALE OBAVEZE I PVR

	31. decembar 2019. 000 BAM	31. decembar 2018. 000 BAM
Razgraničeni prihodi - unaprijed naplaćena naknada	7.049	7.303
Razgraničene obaveze po osnovu kamata na depozite u domaćoj valuti	3.406	3.407
Razgraničene obaveze po osnovu kamata na depozite u stranoj valuti	4.235	4.860
Razgraničene obaveze za ostale obračunate troškove	703	375
Rezervisanja za otpremnine	325	315
Rezervisanja za sudske sporove	49	105
Rezervisanja za ostale potencijalne obaveze	277	277
Ostala pasivna vremenska razgraničenja	717	1.436
Ostale obaveze - unaprijed naplaćeni anuiteti po kreditima	6.466	7.061
Obaveze po primljenim sredstvima - neraspoređeni priliv	2.370	518
Obaveze po osnovu platnih kartica realizovanih u drugim bankama	11	108
Obaveze prema dobavljačima	841	520
Obaveze po kamatama	191	178
Obaveze za dividende	305	306
Obaveze po osnovu poštanskih uputnica	158	131
Obaveze po osnovu poslovnog lizinga višegodišnji zakup (napomena 33)	10.213	-
Obaveze po osnovu namjenskih depozita za emitovanje emisija HoV ili preuzimanje akcionarskih društava	4.653	38
Ostale obaveze	3.257	2.510
Ukupno	45.226	29.447

25. OSTALE OBAVEZE I PVR (nastavak)

Promjene na rezervisanjima za otpremnine, sudske sporove i ostale potencijalne obaveze:

	Rezervisanja za otpremnine	Rezervisanja za sudske postupke	Rezervisanja za ostale potencijalne obaveze	UKUPNO
	000 BAM	000 BAM	000 BAM	000 BAM
Stanje na dan 1. januara 2018.	313	91	277	681
Rezervisanja u tekućoj godini	2	58	-	60
Ukidanje rezervisanja / isplata	-	(44)	-	(44)
Stanje na dan 31. decembra 2018.	315	105	277	697
Stanje na dan 1. januara 2019.	315	105	277	697
Rezervisanja u tekućoj godini	10	150	-	160
Ukidanje rezervisanja / isplata	-	(206)	-	(206)
Stanje na dan 31. decembra 2019.	325	49	277	651

26. SUBORDINIRANIDUG (dopunski kapital)

Obaveze po osnovu subordiniranog duga:

	31. decembar 2019. 000 BAM	31. decembar 2018. 000 BAM
Subordinirani dug (dopunski kapital) - u domaćoj valuti	37.600	37.600
Ukupno	37.600	37.600

Obaveze po osnovu subordiniranog duga u ukupnom iznosu od 37.600 hiljada BAM su iz 2019. godine (sedma emisija obveznica).

Stanje obveznica po osnovu subordiniranog duga nakon povrata	Datum rješenja Komisije HoV RS	Nominalna vrijednost emisije BAM	Broj emitovanih obveznica	Kamatna stopa	Grejs period	Rok dospjeća
Sedma emisija	21.10.2019.	37.600.000	376	3,00%	5 godina	10 god.

Skupština akcionara Banke je dana 20. avgusta 2019. godine donijela Odluku o sedmoj emisiji obveznica javnom ponudom, kojom je izvršena zamjena VI emisije obveznica u iznosu od 37,6 miliona BAM.

Sedmom emisijom obveznica emitovano je 376.000 obveznica nominalne vrijednosti 100 BAM po obveznici, ukupne nominalne vrijednosti 37.600.000 BAM uz kamatnu stopu 3%, sa rokom dospeljeća od 10 godina i grace periodom od 5 godina. Kupac navedenih obveznica je Investiciono razvojna banka Republike Srpske i fondovi kojima ona upravlja.

27. KAPITAL

Struktura kapitala Banke

Struktura ukupnog kapitala Banke prikazana je kako slijedi:

	31. decembar 2019. 000 BAM	31. decembar 2018. 000 BAM
Aksijski kapital (obične akcije)	134.638	134.638
Emisiona premija (ažio)	8.070	8.070
Rezerve iz dobiti	8.727	8.562
Revalorizacije rezerve	2.158	40
Regulatorne rezerve za kreditne gubitke	-	(7.398)
Neraspoređena dobit iz ranijeg perioda	3.137	1
Neraspoređena dobit tekuće godine	12.178	10.699
Ukupno	168.908	154.612

Aksijski kapital

Ukupan aksijski kapital Banke na dan 31. decembra 2019. godine sastoji se od 134.637.768 običnih akcija pojedinačne nominalne vrijednosti 1 BAM (31. decembar 2018. godine: 134.637.768 obične akcije pojedinačne nominalne vrijednosti 1 BAM).

Skupština Banke je 10. maja 2019. godine donijela Odluku o raspodjeli dobiti, kojom je ostvarena neto dobit, nakon pokrića negativnog efekta prve primjene MSFI 9 (u iznosu od 7.298 hiljada BAM), te obaveznih zakonskih rezervi na neto dobit (u iznosu od 165 hiljada BAM) iznos od 3.136 hiljada BAM ostao na poziciji zadržane dobiti.

Na predmetnu raspodjelu Agencija za bankarstvo Republike Srpske je dala prethodnu saglasnost, rješenjem broj: 03-569-3/19 od 16. aprila 2019. godine.

Najveći akcionari Banke na dan 31. decembra 2019. godine su:

Naziv / Prezime i ime	Obične akcije	% učešća običnih akcija
MG Mind DOO	38.938	28,92%
Respect PLUS DOO Banja Luka	13.015	9,67%
Ban gradnja DOO Banja Luka	12.350	9,17%
Gas - petrol DOO Mrkonjić Grad	9.730	7,23%
Invest Nova AD Bijeljina	6.732	5,00%
Radanović Slobodan	6.592	4,90%
New Concept DOO Banja Luka	2.909	2,16%
Elek Nedeljko	2.621	1,95%
Legend DOO	2.461	1,83%
Gajić Zoran	2.457	1,82%
Čurčić Slobodan	2.298	1,71%
Lanaco DOO	1.935	1,44%
Radovanović Radovan	1.804	1,34%
Balta Tarik	1.676	1,24%
Babić Radislav	1.591	1,18%
Ostali	27.529	20,44%
Ukupno	134.638	100,00%

27. KAPITAL (nastavak)

Akcijski kapital (nastavak)

Najveći akcionari Banke na dan 31. decembra 2018. godine bili su:

Naziv / Prezime i ime	Obične akcije	% učešća običnih akcija
MG Mind DOO	28.043	20,83%
Respect PLUS DOO Banja Luka	13.015	9,67%
Gas - petrol DOO Mrkonjić Grad	9.730	7,22%
Ban gradnja DOO Banja Luka	7.090	5,27%
Radanović Slobodan	6.957	5,17%
Invest Nova AD Bijeljina	6.732	5,00%
Integral Inženjering AD	4.295	3,19%
Balta Tarik	3.227	2,40%
New Concept DOO Banja Luka	2.909	2,16%
Interpromet DOO Novi Grad	2.723	2,02%
Elek Nedeljko	2.621	1,95%
Gajić Zoran	2.417	1,80%
Sivrić Zdenko	2.305	1,71%
Čurčić Slobodan	2.298	1,71%
Aqua tim DOO Laktaši	2.160	1,60%
Ostali	38.116	28,30%
Ukupno	134.638	100,00%

Sve gore navedene promjene akcionara Banke u 2019. godini evidentirane su u jedinstvenoj evidenciji akcionara kod Centralnog registra hartija od vrijednosti Republike Srpske. Banka na dan 31. decembra 2019. godine ima novčani iznos kapitala u iznosu od 134.637.768 BAM. Članom 34., stav 1 Zakona o bankama Republike Srpske propisan je minimalan iznos novčanog kapitala od 15.000.000 BAM, a članom 37. stav 4. Zakona o bankama Republike Srpske i članom 34. stav 1. Odluke o izračunavanju kapitala banaka, propisan je minimalni koeficijent adekvatnosti regulatornog kapitala od 12% i način obračuna istog. Na dan 31. decembra 2019. godine, koeficijent adekvatnosti kapitala Banke iznosio je 15,16 (31. decembra 2018. godine: 14,55%) bez uključene neto dobiti tekuće godine. Koeficijent adekvatnosti kapitala sa uključenom neto dobiti tekuće godine nakon revidiranja će iznositi 16,15%.

Emisiona premija

Emisiona premija u iznosu od 8.070 hiljada BAM na dan 31. decembra 2019. i 2018. godine se odnosi na pozitivnu razliku između uplaćene vrijednosti akcija i njihove nominalne vrijednosti po osnovu emisija akcija.

Rezerve kapitala

Rezerve iz dobiti formirane su u skladu sa zakonom i propisima Republike Srpske i Statutom Banke i na dan 31. decembra 2019. godine iznose 8.727 hiljada BAM.

Regulatorne rezerve za kreditne gubitke

Banka je u skladu sa Odlukom Agencije za bankarstvo RS o uslovima za uključanje formiranih rezervi za kreditne gubitke u redovni osnovni kapital banke, a na osnovu Odluke o raspodjeli dobiti izvršila pokriće regulatornih rezervi za kreditne gubitke u iznosu od 7.398 hiljada KM.

Neraspoređena dobit

Neraspoređena dobit na dan 31. decembra 2019. godine iznosi 15.315 hiljada BAM, a obuhvata neraspoređenu dobit iz prethodnog perioda u iznosu od 3.137 hiljadu BAM i ostvarenu neto dobit tekućeg perioda u iznosu od 12.178 hiljada BAM.

27. KAPITAL (nastavak)

Neraspoređena dobit (nastavak)

Odlukom Skupštine akcionara Banke od 10. maja 2019. godine, Banka je raspodijelila neto dobiti poslovne 2019. godine u iznosu od 10.699 hiljada BAM, na sljedeći način: pokriće negativnog efekta prve primjene MSFI 9 u iznosu od 7.398 hiljada BAM, obavezne zakonske rezerve u iznosu od 165 hiljada BAM i zadržane dobiti u iznosu od 3.136 hiljada BAM.

Revalorizacija rezerve

Revalorizacija rezerve na dan 31. decembra 2019. godine iznose 2.158 hiljada BAM i formirane su kao rezultat svođenja na tržišnu vrijednost ulaganja u hartije od vrijednosti klasifikovanih kao finansijska imovina koja se vrednuje po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat.

28. ZARADA PO AKCIJI

Osnovna zarada po akciji izračunava se dijeljenjem neto dobiti koja pripada akcionarima, vlasnicima običnih akcija Banke, ponderisanim prosječnim brojem izdatih običnih akcija u toku izvještajnog perioda.

	(U 000 BAM)	
	2019.	2018.
Neto dobit koja se odnosi na vlasnike običnih akcija Banke	12.178	10.699
Ponderisani prosječni broj običnih akcija	134.638	129.780
Zarada po akciji	0,09	0,08

29. VANBILANSNA AKTIVA / PASIVA

U cilju zadovoljenja finansijskih potreba komitenata, Banka odobrava različite vidove garancija i ostalih preuzetih i potencijalnih obaveza. Iako se pomenute obaveze ne priznaju u bilansu stanja, one sadrže kreditni rizik i stoga čine sastavni dio sveukupnog rizika Banke.

Ukupno stanje potencijalnih obaveza je prikazano u sljedećoj tabeli:

	31. decembar 2019. 000 BAM	31. decembar 2018. 000 BAM
Plative garancije	60.799	56.958
Činidbene garancije	119.943	103.100
Nepokriveni nostro akreditivi	314	-
Neopozive kreditne obaveze	128.535	81.552
Ukupno	309.591	241.610

Garancije i ostale preuzete i potencijalne obaveze

Akreditivi i garancije obavezuju Banku da izvrši plaćanje u korist korisnika ukoliko se za to ispune potrebni uslovi. Garancije i „stand-by“ akreditivi nose isti tip rizika za Banku kao i krediti.

Preuzete neopozive obaveze

Preuzete neopozive obaveze se odnose na neiskorištene odobrene kredite i revolving kredite (kreditne kartice i pozajmice). Preuzete neopozive obaveze obično imaju fiksne datume kada ističu ili druge odredbe u vezi sa istekom. Pošto preuzete neopozive obaveze mogu isteći prije povlačenja kredita od strane komitenata, ukupno ugovoren iznos ne predstavlja neophodne buduće gotovinske odlive.

Ipak, potencijalni kreditni gubitak je manji od ukupnih neiskorištenih obaveza iz razloga što je većina obaveza potencijalna i ista zavisi od ispunjenja određenih uslova od strane klijenta. Banka prati ročnost preuzetih neopozivih obaveza po osnovu neiskorištenih odobrenih kredita jer dugoročne preuzete obaveze nose viši stepen kreditnog rizika od kratkoročno preuzetih obaveza.

30. SUDSKI SPOROVI

Sudski sporovi su zbog prirode bankarskog poslovanja česta pojava. Banka je ustanovila protokol za upravljanje sudskim sporovima. Na osnovu analize tužbenog zahtjeva i pravnog savjeta, Banka vrši procjenu iznosa potencijalnog gubitka po osnovu sudskih sporova. Banka rezerviše sredstva za sve negativne efekte koji mogu nastati po sudskim sporovima odnosno mogu imati uticaj na finansijsku poziciju Banke.

Vrijednost sudskih sporova za 62 predmeta koji se vode protiv Banke na dan 31. decembar 2019. godine iznose 7.516 hiljada BAM (2018: 5.972 hiljade BAM). Uprava Banke procjenjuje da u budućim periodima neće nastati materijalno značajni gubici po osnovu negativnog ishoda sudskih sporova koji su u toku, veći od iznosa stvorenog rezervisanja na dan 31. decembra 2019. godine, u iznosu od 49 hiljade BAM (2018: 105 hiljada BAM).

Za sva utužena potraživanja protiv pravnih i fizičkih lica Banka je procijenila odgovarajuća rezervisanja na teret rezultata poslovanja u tekućoj i prethodnim godinama.

Banka u kontinuitetu prati pravne rizike, te procjenjuje očekivane troškove pravnih postupaka po osnovu kojih formira odgovarajuća rezervisanja.

31. ODNOSI SA POVEZANIM STRANAMA

U skladu sa Međunarodnim računovodstvenim standardom (MRS) 24, lica povezana sa Bankom i ključni menadžment Banke čine:

<i>MRS 24.19</i>	<i>Naziv</i>	<i>Opis</i>
MRS 24.19 (a)	Matični subjekti	Banka nije imala matične subjekte
MRS 24.19 (b)	Subjekti sa zajedničkom kontrolom ili značajnim utjecajem nad subjektom	Banka nije imala subjekte sa zajedničkom kontrolom ili značajnim uticajem nad subjektom
MRS 24.19 (c)(d)(e)	Zavisni subjekti; pridruženi subjekti; zajednički poduhvati u kojima je subjekt učesnik u zajedničkim poduhvatima	Banka nije imala zavisne, pridružene subjekte i zajedničke poduhvate u kojima je subjekt učesnik u zajedničkim poduhvatima
MRS 24.19 (f)	Ključno upravljačko osoblje subjekta ili njegovog matičnog subjekta	Članovi Nadzornog odbora i Uprave banke te lica povezana sa navedenim članovima
MRS 24.19 (g)	Ostala povezana lica	Ostali mali akcionari

Stanja na kraju godine i efekti transakcija sa članovima Uprave, Nadzornog odbora i ostalim ključnim osobljem i njima povezanim stranama, kao i sa ostalim povezanim licima navedenim u tabeli iznad su prikazani u sljedećim tabelama:

31. ODNOSI SA POVEZANIM STRANAMA (nastavak)

Bilans stanja za godinu koja se završila 31. decembra 2019. godine

	<i>Subjekti sa zajedničkom kontrolom MRS 24, 19. (b) 000 BAM</i>	<i>Ključni menadžment MRS 24, 19. (f) 000 BAM</i>	<i>Ostala povezana lica MRS 24, 19. (g) 000 BAM</i>	<i>Ukupno 000 BAM</i>
AKTIVA				
Kredit i dospjela potraživanja po kreditima	20.154	3.342	63.787	87.283
Ostala potraživanja i AVR	63	40	959	1.062
Poslovna aktiva	20.217	3.382	64.746	88.345
Vanbilans- neopozive obaveze	3.209	1.075	7.001	11.285
Vanbilans- potencijalne obaveze	4.273	290	10.987	15.550
Vanbilansna aktiva	7.482	1.365	17.988	26.835
UKUPNA AKTIVA	27.699	4.747	82.734	115.180
PASIVA				
Obaveze				
Depoziti komitenata	1.799	2.313	42.791	46.903
Ostale obaveze i PVR	1.315	69	1.011	2.395
Poslovna pasiva	3.114	2.382	43.802	49.298
Vanbilans- neopozive obaveze	3.209	1.075	7.001	11.285
Vanbilans- potencijalne obaveze	4.273	290	10.987	15.550
Vanbilansna pasiva	7.482	1.365	17.988	26.835
UKUPNA PASIVA	10.596	3.747	61.790	76.133

Bilans stanja za godinu koja se završila 31. decembra 2018. godine

	<i>Subjekti sa zajedničkom kontrolom MRS 24, 19. (b) 000 BAM</i>	<i>Ključni menadžment MRS 24, 19. (f) 000 BAM</i>	<i>Ostala povezana lica MRS 24, 19. (g) 000 BAM</i>	<i>Ukupno 000 BAM</i>
AKTIVA				
Kredit i dospjela potraživanja po kreditima	-	2.388	24.831	27.219
Ostala potraživanja i AVR	-	272	720	992
Poslovna aktiva	-	2.660	25.551	28.211
Vanbilans- neopozive obaveze	-	1.195	992	2.187
Vanbilans- potencijalne obaveze	-	4.997	6.008	11.005
Vanbilansna aktiva	-	6.192	7.000	13.192
UKUPNA AKTIVA	-	8.852	32.551	41.403
PASIVA				
Obaveze				
Depoziti komitenata	-	10.149	17.807	27.956
Ostale obaveze i PVR	-	35	1.270	1.305
Poslovna pasiva	-	10.184	19.077	29.261
Vanbilans- neopozive obaveze	-	1.195	992	2.187
Vanbilans- potencijalne obaveze	-	4.997	6.008	11.005
Vanbilansna pasiva	-	6.192	7.000	13.192
UKUPNA PASIVA	-	16.376	26.077	42.453

31. ODNOSI SA POVEZANIM STRANAMA (nastavak)**Bilans uspjeha poslovne 2019. godine**

	<i>Subjekti sa zajedničkom kontrolom MRS24, 19. (b) 000 BAM</i>	<i>Ključni menadžment MRS 24, 19. (f) 000 BAM</i>	<i>Ostala povezana lica MRS 24, 19. (g) 000 BAM</i>	<i>Ukupno 000 BAM</i>
Prihodi od kamata	549	142	1.851	2.542
Rashodi od kamata	(2)	(23)	(406)	(431)
Neto prihodi od kamata	547	119	1.445	2.111
Prihodi od naknada i provizija	145	55	551	751
Ostali poslovni prihodi	10	4	1.106	1.120
Ostali operativni i rashodi iz poslovanja	(43)	(6)	(606)	(655)
Dobit tekuće godine	659	172	2.496	3.327

Bilans uspjeha poslovne 2018. godine

	<i>Subjekti sa zajedničkom kontrolom MRS24, 19. (b) 000 BAM</i>	<i>Ključni menadžment MRS 24, 19. (f) 000 BAM</i>	<i>Ostala povezana lica MRS 24, 19. (g) 000 BAM</i>	<i>Ukupno 000 BAM</i>
Prihodi od kamata	-	1.080	1.512	2.592
Rashodi kamata	-	(109)	(336)	(445)
Neto prihodi od kamata	-	971	1.176	2.147
Prihodi od naknada i provizija	-	521	347	868
Ostali poslovni prihodi	-	878	746	1.624
Ostali operativni i rashodi iz poslovanja	-	(161)	(1.355)	(1.516)
Dobit tekuće godine	-	2.209	914	3.123

U okviru redovnih transakcija obavljaju se transakcije sa povezanim licima po fer tržišnim uslovima za koje Banka procjenjuje da nema rizika od transfernih cijena.

32. PORESKI RIZICI

Obzirom da Banka posluje na teritoriji cijele Bosne i Hercegovine (oba entiteta i Brčko Distrikt BiH) u obavezi je da primjenjuje zakone iz oblasti poreza koji važe u sve tri jurisdikcije. Porezi koji se plaćaju obuhvataju porez na dobit i porez na dohodak. U regulativi koja se primjenjuje u poreskim jurisdikcijama postoji različitost u primjeni, dok su propisi kojima se vrši implementacija ovih zakona često nejasni ili ne postoje. Shodno tome, u pogledu pitanja vezanih za poreske zakone postoji ograničen broj slučajeva koji se mogu koristiti kao primjer. Često postoje razlike u mišljenju između državnih i entitetskih ministarstava i institucija u vezi sa pravnom implementacijom zakonskih odredbi što može dovesti do neizvjesnosti i sukoba interesa.

Poreske prijave, zajedno sa drugim oblastima zakonskog regulisanja (na primjer, pitanja carina i devizne kontrole) su predmet pregleda i kontrole od više ovlašćenih organa kojima je zakonom omogućeno propisivanje strogih kazni i zateznih kamata.

U skladu sa Zakonom o Poreskoj upravi RS, period zastarjelosti poreskih obaveza je pet godina, što znači da poreske vlasti imaju pravo da odrede plaćanje neizmirenih obaveza u roku od pet godina od trenutka kada je obaveza nastala. Kao rezultat toga transakcije koje se odnose na obračune i plaćanja obaveza po porezima mogu biti osporene od strane poreskih vlasti i Banci može biti određen dodatni iznos poreza, kazni i kamata. Ove činjenice utiču da poreski rizik u Republici Srpskoj, Federaciji Bosne i Hercegovine i Brčko Distriktu budu značajniji od onih u zemljama sa razvijenim poreskim sistemom.

33. LEASING

MSFI 16 uvodi jedinstven model računovodstvenog obračuna kod zakupca i zahtijeva da zakupac prizna sredstva i obaveze za sve ugovore o zakupu sa rokom dospijeća dužim od 12 mjeseci, osim ako je predmetno sredstvo male vrijednosti. Zakupac je dužan da prizna sredstvo sa pravom korištenja što predstavlja njegovo pravo na korištenje predmetnog sredstva zakupa i obaveze po osnovu zakupa što predstavlja njegovu obavezu za plaćanje zakupa.

Zakupac mjeri sredstvo s pravom korištenja na sličan način kao ostala nefinansijska sredstva (kao što su nekretnine, postrojenja i oprema) i obavezu po osnovu zakupa na sličan način kao i ostale finansijske obaveze. Posljedično, zakupac priznaje amortizaciju sredstva s pravom korištenja i kamatu na obavezu po osnovu zakupa, i takođe klasifikuje novčane otplate obaveze po osnovu zakupa za glavicu i kamatu.

Zakup se odnosi na zakup poslovnica od pravnih i fizičkih lica, kao i na zakup po osnovu prostora za ugradnju bankomata.

U 2019. godini trošak zakupnina je knjižen kroz pozicije kamata, amortizacije i zakupa to je prikazano u sljedećoj tabeli:

	31. decembar 2019.
	000 BAM
Rashodi kamata (napomena 7)	354
Amortizacija sredstava u zakupu (napomena 12)	2.392
Trošak zakupnina (napomena 12)	753
Ukupno	3.499

Buduća ukupna očekivana plaćanja po osnovu operativnog lizinga u slučajevima kada se Banka javlja kao zakupac prikazana su u narednoj tabeli:

	31. decembar 2019.			
u 000 BAM	do 1 godine	od 1 do 5 godina	preko 5 godina	UKUPNO
Rashodi kamata	295	522	57	874
Amortizacija sredstava u zakupu	2.466	6.725	2.719	11.910
Trošak zakupnina	592	1.686	602	2.880
Ukupno	3.353	8.933	3.378	15.664

	31. decembar 2018.			
u 000 BAM	do 1 godine	od 1 do 5 godina	preko 5 godina	UKUPNO
Rashodi zakupa	2.964	9.480	2.679	15.123

Buduće ukupne očekivane naplate po osnovu ugovorenih kada se Banka javlja kao zakupodavac prikazana su u narednoj tabeli:

	Godina koja se završila 31. decembra 2019.	2018.
	000 BAM	000 BAM
Do 1 godine	524	541
Između 1 i 5 godina	116	64
Preko 5 godina	-	-
Ukupno	640	605

34. MAKROEKONOMSKO OKRUŽENJE

Procijenjena stopa rasta tromjesečnog BDP u 2019. godini iznosi 2,0% u prvom tromjesečju i 2,4% u drugom tromjesečju. Pad realnog BDP u oba tromjesečja procijenjen je kod industrijske proizvodnje, gdje je za prvo tromjesečje procijenjen pad od 5,6%, a za drugo tromjesečje pad iznosi 4,0%. U području prerađivačke industrija procjenjuje se pad od 7,1% za prvo tromjesečje, odnosno 6,9% za drugo tromjesečje.

Prosječna neto plata u septembru 2019. godine iznosila je 909 BAM. U septembru 2019. godine, prosječna neto plata, u odnosu na prosječnu neto platu u septembru 2018. godine realno je veća za 2,7%. Prosječna neto plata za period januar-septembar 2019. godine iznosila je 901 KM i realno je veća za 5,7% u odnosu na prosječnu neto platu u istom periodu 2018. godine.

Bankarski sistem Republike Srpske je u prvih devet mjeseci 2019. godine stabilan i adekvatno kapitalizovan, a likvidnost i profitabilnost su na zadovoljavajućem nivou.

Bankarski sektor Republike Srpske čini najznačajniji dio ukupnog bankarskog sistema Republike Srpske. U vlasničkoj strukturi kapitala banaka dominantno je učešće stranog vlasništva.

Bankarski sektor počiva na tradicionalnim i visoko regulisanim depozitno-kreditnim poslovima. U prvih devet mjeseci 2019. godine pored intenzivnih aktivnosti na tumačenju usvojene zakonske regulative nastavljene su aktivnosti na intenzivnom jačanju kapaciteta kontrolora, posebno na SREP metodologiji, razvoju okvira za nadzorno stres testiranje, restrukturiranju banaka i poboljšanju regulatornih zahtjeva za klasifikaciju aktive banaka (primjena MSFI 9). Sve gore navedeno uslovalo je dodatno angažovanje banaka na dostavljanju znatno većeg obima podataka i izvještaja po zahtjevu regulatora.

U prvih devet mjeseci 2019. godine Agencija je popunila preliminarni upitnik o usklađenosti sa evropskim propisima u okviru prvog kruga procjene sa ciljem dobijanja statusa ekvivalentnosti supervizorskog i regulatornog okvira sa okvirom Evropske unije. Planirane dalje aktivnosti na procjeni ekvivalentnosti provodiće se do kraja 2019. godine, a što će poboljšati status naših banaka i proširiti okvire za poslovne aktivnosti.

Bankarski sektor obavlja funkciju platnog prometa u zemlji i inostranstvu i ima značajnu ulogu u sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti. Banke i druge finansijske organizacije konstantno rade na usklađivanju poslovanja sa zahtjevima Zakona o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorizma, tako da se može reći da je postignuta sistematičnost u ovom segmentu poslovanja, a unaprijeđena je i saradnja sa drugim nadzornim i kontrolnim institucijama.

Banke i druge finansijske organizacije kontinuirano unapređuju i modernizuju poslovanje, sa ciljem prilagođavanja bankarskih proizvoda i usluga potrebama korisnika.

Takođe, kontinuirano se provode aktivnosti na implementaciji odredbi Zakona o bankama Republike Srpske koje regulišu obezbjeđenje zaštite prava korisnika finansijskih usluga.

U skladu sa gore navedenim izmjenama, Banka će u cilju unapređenja kvaliteta poslovanja i održavanja stabilnosti, u narednom periodu svoje aktivnosti usmjeriti na:

- oprezno i kvalitetno poslovanje i kapitalno jačanje,
- kontrolu nivoa dospjelih potraživanja, a posebno nekvalitetnih kredita, te dodatne aktivnosti za efikasniju naplatu i unapređenje sistema ranog prepoznavanja pogoršanja kvaliteta kreditnog portfolija,
- unapređenju sistemu upravljanja rizicima, posebno kreditnim i rizikom likvidnosti, i
- uspostavljanju i unapređenju stress testova na moguće scenarije kriznih situacija i njihov uticaj na poslovanje banke, a posebno kapital, kreditni rizik i rizik likvidnosti.

35. FINANSIJSKI INSTRUMENTI

35.1. Uvod

Osnovni preduslov za uspješno bankarsko poslovanje je upravljanje rizikom, a koje obuhvata: proces neprekidnog identifikovanja, mjerenja i praćenja, definisanja i uspostavljanja ograničenja rizika i primjenu drugih vrsta kontrola i nadzora. Proces upravljanja rizikom su presudni za kontinuirano profitabilno poslovanje Banke i svaki pojedinac u Banci je, u svom domenu, odgovoran za izloženost riziku i upravljanje istim. Banka je u osnovi izložena kreditnom riziku, riziku likvidnosti i tržišnom riziku. Osim toga, Banka posebno prati operativne rizike, rizik izloženosti Banke prema jednom licu ili grupi povezanih lica, rizik ulaganja Banke u druga pravna lica i osnovna sredstva, kao i uticaj rizika koji se odnose na zemlju porijekla lica kome je Banka izložena. Ovakav sistem upravljanja rizicima omogućava blagovremeno i potpuno obavješćavanje organa upravljanja Banke o svim rizicima koji se pojavljuju ili se mogu pojaviti, te omogućava adekvatno i pravovremeno reagovanje u slučaju istih.

Nezavisni proces upravljanja rizikom ne uključuje poslovne rizike koji obuhvataju promjene u okruženju, tehnologiji i industriji. Banka prati ove rizike kroz proces strateškog planiranja.

U Banci osnovne uloge u upravljanju rizicima imaju sljedeći organi/tijela:

Nadzorni odbor i Uprava Banke

Nadzorni odbor i Uprava Banke su odgovorni za sveobuhvatni pristup upravljanja rizicima kao i za definisanje strategije i principa upravljanja rizicima. Svoje odluke donose na osnovu prijedloga Odbora za upravljanje aktivom i pasivom i drugih relevantnih organa Banke. Odlukom Nadzornog odbora Banke o prihvatljivom nivou rizika za Banku ili „Apetit za rizike“ definisani su osnovni parametri (limiti) za različite vrste rizika.

Odbor za upravljanje aktivom i pasivom (ALCO odbor)

Odbor za upravljanje aktivom i pasivom (ALCO odbor) ima sveobuhvatnu odgovornost za razvoj strategije upravljanja rizicima i implementacije principa, okvira, politika i limita. Odbor je odgovoran za fundamentalne nalaze po pitanju rizika kao i za upravljanje i praćenje relevantnih odluka vezanih za sve vrste rizika. Prateći trendove pojedinih vrsta rizika Odbor za upravljanje aktivom i pasivom daje prijedloge i mjere za poboljšanje istih.

Odbor za reviziju

Odbor za reviziju ima odgovornost za praćenje sveobuhvatnog procesa upravljanja rizicima u Banci.

Samostalno odjeljenje za internu reviziju

Proces upravljanja rizikom u Banci se kontroliše od strane Samostalnog odjeljenja za internu reviziju, koja ispituje adekvatnost procedura i usaglašenost Banke sa usvojenim politikama i procedurama, način upravljanja rizicima i efikasnost uspostavljenog sistema internih kontrola. Samostalno odjeljenje za internu reviziju diskutuje rezultate svog rada sa Upravom Banke i izvještava Odbor za reviziju i Nadzorni odbor Banke o svojim nalazima i preporukama, kao i u skladu sa svojim programom rada, vrši provjeru funkcionisanja uspostavljenih internih kontrola u okviru samih organizacionih dijelova Banke.

35. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

35.1. Uvod (nastavak)

Upravljanje rizicima

U Banci je organizovan Sektor za upravljanje rizicima, u okviru kojeg su formirana sljedeća Odjeljenja:

- * za kontrolu rizika,
- * za upravljanje operativnim rizicima,
- * za upravljanje tržišnim rizikom,

te Sektor za preuzimanje rizika u okviru kojeg su formirana sljedeća Odjeljenja:

- * za upravljanje kreditnim rizikom,
- * za identifikaciju rizika za fizička lica.

Procedurama koje se odnose na funkcionisanje svih odjeljenja u okviru Sektora za upravljanje rizicima, definisana su pravila i odgovornosti za praćenje usaglašenosti sa principima, politikama i limitima definisanim u Banci. U iste je uključeno praćenje rizika prema postavljenim limitima, kao i kompletno obuhvatanje rizika u sistemu mjerenja i izvještavanja.

U implementaciji kreditne politike, Banka se pridržava određenih principa ustanovljenih Poslovnom i kreditnom politikom Banke, i na taj način se štiti od prekomjerne izloženosti kreditnom riziku. Odjeljenje za upravljanje kreditnim rizikom u Sektoru za preuzimanje rizika se bavi upravljanjem kreditnim rizikom na nivou pojedinačne transakcije kroz proces odobravanja, dok se odjeljenje za kontrolu rizika u Sektoru za upravljanje rizicima, pored ostalih aktivnosti, bavi upravljanjem kreditnim rizicima na nivou portfelja.

U okviru Sektora za upravljanje rizicima, organizovano je Odjeljenje za upravljanje tržišnim rizikom koje ima za cilj upravljanje rizikom likvidnosti, deviznim rizikom, kao i kamatnim rizikom. Likvidnost Banke, kao njena sposobnost da u roku izvršava obaveze, zavisi prije svega od bilansne strukture Banke, odnosno usklađenosti priliva i odliva sredstava. Minimalni standardi za kreiranje i sprovođenje politike likvidnosti su uspostavljeni u okviru limita, definisanih Odlukom Nadzornog odbora o prihvatljivom nivou rizika i Planom poslovanja Banke, tako da obezbjeđuju sposobnost Banke da potpuno i bez odlaganja izvršava sve obaveze na dan dospjeća.

U cilju upravljanja rizikom likvidnosti, Banka sprovodi aktivnosti koje obezbjeđuju usklađenost strukture aktive i pasive bilansa i vanbilansa Banke, odnosno njenih novčanih tokova (priliva i odliva) i kontinuirano prati i planira buduće novčane tokove uzimajući u obzir promjene u operativnim, ekonomskim i ostalim uslovima poslovnog okruženja Banke. Za upravljanje rizikom likvidnosti Banka sprovodi i stres testove koji imaju za cilj da se identifikuju potencijalni likvidnosni gapovi koji mogu nastati u određenim vremenskim periodima i pod određenim uslovima i to: po osnovu odliva depozita, nemogućnosti transformacije dijelova aktive u likvidna sredstva, povećanog odliva gotovine i slično, te u skladu s tim i identifikuje potencijalne dodatne izvore finansiranja koji će omogućiti pokriće nastalog gapa.

Upravljanje rizicima i sistemi izvještavanja

Rizici Banke se mjere korišćenjem metoda koji odražava i očekivane gubitke koji mogu nastati u normalnim okolnostima i neočekivane gubitke, koji predstavljaju procjenu krajnjih gubitaka zasnovanu na statističkim modelima. Modeli koriste vjerovatnoću izvedenu na osnovu istorijskih podataka, prilagođenu tako da odražava trenutno ekonomsko okruženje. Banka takođe koristi metod najgorih scenarija koji se mogu desiti kao posljedica dešavanja ekstremnih događaja za koje postoji mala vjerovatnoća da se dese.

Praćenje i kontrola rizika je prvenstveno zasnovana na politici, procedurama, definisanim i uspostavljenim limitima. Ovi limiti odražavaju poslovnu strategiju i tržišno okruženje Banke, kao i nivo rizika koji je Banka spremna da prihvati. Sakupljene informacije iz svih poslovnih aktivnosti se ispituju i obrađuju da bi se identifikovali, analizirali i kontrolisali rizici. Ove informacije se prezentuju Upravi i Nadzornom odboru Banke. Izvještaji sadrže ukupnu kreditnu izloženost, prognozu plasmana, odstupanja od postavljenih limita, mjerenje tržišnog rizika, pokazatelje likvidnosti i drugo.

35. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

35.1. Uvod (nastavak)

Upravljanje rizicima i sistemi izvještavanja (nastavak)

Koncentracije kreditnog rizika mogu da nastanu kada je određen broj strana uključen u slične poslovne aktivnosti, ili posluju u istom regionu, ili kada imaju slične ekonomske karakteristike tako da se očekuje, da njihova mogućnost da ispune svoje obaveze, bude pod uticajem sličnih promjena ekonomske ili druge prirode. Koncentracija ukazuje na relativnu osjetljivost poslovanja Banke na promjene koje pogađaju određenu industriju ili geografsko područje.

Kako bi izbjegla prekomjernu koncentraciju rizika, politike i procedure Banke sadrže specifične smjernice za razvoj i očuvanje diversifikovanog portfolija. Shodno tome, Banka kontroliše i upravlja identifikovanim koncentracijama kreditnog rizika.

35.2. Kreditni rizik

Kreditni rizik predstavlja rizik da jedna ugovorna strana ne ispuni svoju obavezu i tako izazove finansijski gubitak drugoj strani. Izloženost kreditnom riziku, koji se ispoljava kao nemogućnost naplate kredita i drugih potraživanja sa pripadajućom kamatom u ugovorenim rokovima, Banka kontinuirano prati kroz analizu finansijskog stanja i poslovanja korisnika kredita, kao i stepen naplativosti kredita (dnevno, mjesečno i kvartalno praćenje), kontrolu namjenske upotrebe sredstava i procjenu stepena rizičnosti kreditnog portfolia.

U sprovođenju kreditne politike, Banka se pridržava određenih principa ustanovljenih poslovnom i kreditnom politikom Banke, i na taj način se štiti od prekomjerne izloženosti kreditnom riziku. U Sektoru za preuzimanje rizika, Banka ima Odjeljenje za upravljanje kreditnim rizikom koje se bavi upravljanjem rizikom na nivou pojedinačne transakcije kroz odobravanje, dok odjeljenje za kontrolu rizika u Sektoru za upravljanje rizicima upravlja kreditnim rizikom na nivou cjelokupnog portfelja banke.

Pomenuta odjeljenja se kontinuirano razvijaju i osnovne aktivnosti istih su uspostavljanje, praćenje i kontrola primjene utvrđene politike, pravila, smjernica u svim segmentima kreditnog poslovanja, identifikacija rizika u procesu odobravanja plasmana kroz kontrolu odstupanja od utvrđenih standarda u procesu odobravanja plasmana, realnu ocjenu kvaliteta klijenta, adekvatnu procjenu vrijednosti kolaterala, odnosno instrumenata zaštite od neplaćanja, ograničenje rizika u smislu uspostavljanja limita i prihvatljivog nivoa rizika po segmentima, preduzimanje adekvatnih mjera radi zaštite kreditnog portfolia od negativnih kretanja i usklađivanje uslova kreditiranja sa nivoom preuzetog rizika. Proces praćenja kvaliteta kredita omogućava Banci da procjeni potencijalne gubitke kao rezultat rizika kojima je izložena i da preduzme korektivne mjere.

Cilj Banke je da kroz kreditnu politiku i program upravlja kreditnim rizikom, koristeći modele za ocjenu rizika, u najvećoj mogućoj mjeri odobrava plasmane koji nose nizak rizik.

Rizici srodni kreditnom riziku

Banka izdaje garancije i akreditive svojim komitentima, i po osnovu kojih ima potencijalnu obavezu da izvrši plaćanje u korist trećih lica. Na ovaj način Banka se izlaže rizicima srodnim kreditnom riziku, koji se mogu prevazići istim kontrolnim procesima i procedurama koji se koriste za kreditni rizik.

Rizik koncentracije plasmana

Rizik koncentracije je rizik gubitka koji proizilazi iz velike izloženosti Banke prema određenoj grupi dužnika. Koncentracija kreditnog rizika nastaje kada značajan broj komitenata pripada sličnoj industriji, ili istom geografskom području, ili imaju slične ekonomske karakteristike što može biti od uticaja na izmirivanje njihovih ugovornih obaveza u slučaju promjena u ekonomskim, političkim ili nekim drugim okolnostima koje ih jednako pogađaju. Da bi se ostvario i održao sigurniji kreditni portfolio i da bi se minimizirao rizik koncentracije, utvrđuju se mjere bezbjednosti definisanjem maksimalnih nivoa izloženosti i kreditnih limita kao i redovnim praćenjem poštovanja utvrđenih limita.

35. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)**35.2. Kreditni rizik (nastavak)****a) Maksimalna izloženost kreditnom riziku ne uzimajući u obzir kolateral ili druge instrumente zaštite od rizika**

Sljedeća tabela pokazuje maksimalnu izloženost kreditnom riziku pozicija bilansa stanja. Maksimalna izloženost je prikazana u neto iznosu ne uzimajući u obzir efekte smanjenja rizika putem kolaterala ili drugih instrumenata zaštite od rizika.

	31. decembar 2019. 000 BAM	31. decembar 2018. 000 BAM
AKTIVA		
Novčana sredstva i računi depozita kod depozitnih institucija	260.978	226.883
Obavezna rezerva kod Centralne banke	185.194	174.141
Finansijska imovina koja se vrednuje po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha	10.688	6.753
Finansijska imovina koja se vrednuje po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	234.980	247.721
Plasmani drugim bankama	1.979	2.005
Kreditni i dospjela potraživanja po kreditima	1.372.750	1.187.553
Ostala potraživanja i AVR	53.620	48.430
Ukupno	2.120.189	1.893.486
Potencijalne obaveze	181.056	160.058
Neopozive obaveze	128.535	81.552
Ukupno	309.591	241.610
Ukupna izloženost riziku	2.429.780	2.135.096

U slučaju finansijskih instrumenata vrednovanih po fer vrijednosti prikazani iznosi predstavljaju trenutnu izloženost kreditnom riziku, ali ne i maksimalnu izloženost riziku koja može nastati u budućnosti kao rezultat promjena fer vrijednosti.

Detalji o maksimalnoj izloženosti kreditnom riziku svake od klasa finansijskih instrumenata biće objelodanjeni u samim napomenama vezanim za specifične finansijske instrumente.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

35. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)**35.2. Kreditni rizik (nastavak)****b) Koncentracija rizika pri maksimalnoj izloženosti kreditnom riziku**

Koncentracijom rizika se upravlja postavljanjem limita kreditne izloženosti u odnosu na pojedinačne komitente, geografska područja i industrije. Maksimalna kreditna izloženost prema pojedinačnom klijentu na dan 31. decembar 2019. godine iznosi 58.949 hiljada BAM (31. decembar 2018. godine: 33.607 hiljada BAM).

Finansijska sredstva Banke prije uzimanja u obzir sredstava obezbjeđenja i ostalih sredstava zaštite od kreditnog rizika mogu se analizirati kroz sljedeća geografska područja:

	Novčana sredstva i računi depozita kod depozitnih institucija	Obavezna rezerva kod Centralne Banke	Finansijska imovina koja se vrednuje po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha	Finansijska imovina koja se vrednuje po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	Plasmani drugim bankama	Kredit i dospjela potraživanja po kreditima	Ostala potraživanja i AVR	Potencijalne i neopozive obaveze	Ukupno
31. decembra 2019. godine	000 BAM	000 BAM	000 BAM	000 BAM	000 BAM	000 BAM	000 BAM	000 BAM	000 BAM
Bosna i Hercegovina	251.165	185.194	10.688	234.980	98	1.372.750	53.620	309.591	2.418.086
Evropska Unija	6.858	-	-	-	1.754	-	-	-	8.612
Ostalo	2.955	-	-	-	127	-	-	-	3.082
Ukupno	260.978	185.194	10.688	234.980	1.979	1.372.750	53.620	309.591	2.429.780

	Novčana sredstva i računi depozita kod depozitnih institucija	Obavezna rezerva kod Centralne Banke	Finansijska imovina koja se vrednuje po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha	Finansijska imovina koja se vrednuje po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	Plasmani drugim bankama	Kredit i dospjela potraživanja po kreditima	Ostala potraživanja i AVR	Potencijalne i neopozive obaveze	Ukupno
31. decembra 2018. godine	000 BAM	000 BAM	000 BAM	000 BAM	000 BAM	000 BAM	000 BAM	000 BAM	000 BAM
Bosna i Hercegovina	204.165	174.141	6.753	247.721	95	1.187.553	48.430	241.610	2.110.468
Evropska Unija	22.295	-	-	-	1.910	-	-	-	24.205
Ostalo	423	-	-	-	-	-	-	-	423
Ukupno	226.883	174.141	6.753	247.721	2.005	1.187.553	48.430	241.610	2.135.096

35. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

35.2. Kreditni rizik (nastavak)

b) Koncentracija rizika pri maksimalnoj izloženosti kreditnom riziku (nastavak)

Analiza izloženosti Banke kreditnom riziku, po industrijskim sektorima, prije uzimanja u obzir sredstva obezbjeđenja i ostalih sredstava zaštite od kreditnog rizika, na dan 31. decembra 2019. i 2018. godine prikazana je u sljedećoj tabeli:

<i>Neto maksimalna izloženost</i>	<i>31. decembar</i>	<i>31. decembar</i>
	<i>2019.</i>	<i>2018.</i>
	<i>000 BAM</i>	<i>000 BAM</i>
Stanovništvo	539.343	505.923
Prerađivačka industrija	218.625	202.776
Trgovina	254.603	201.827
Finansijske usluge	61.715	66.204
Poljoprivreda, šumarstvo, vodoprivreda	44.643	52.521
Građevinarstvo	120.748	141.926
Transport	92.272	51.623
Usluge, ugostiteljstvo i turizam	23.246	21.169
Trgovina nekretninama	17.172	16.600
Vlada i državni organi	501.666	397.978
Banke i finansijske institucije	452.055	408.019
Ostalo	103.692	68.530
Ukupno	2.429.780	2.135.096

Kolaterali i drugi instrumenti zaštite od rizika

Politikom kolaterala Banka definiše prihvatljive kolaterale za pojednačne vrste plasmana.

Osnovni tipovi kolaterala su sljedeći:

- * Novčani depozit, hartije od vrijednosti, garancije osiguravajućih kuća i banaka, zalog na nepokretnu i pokretnu imovinu i jemstva.

Tržišna vrijednost kolaterala se kontinuirano prati te ukoliko ima potrebe traže se dodatna sredstva obezbjeđenja u fazi odobravanja kao i u toku korišćenja kredita. Banka u skladu sa internom metodologijom periodično u toku korišćenja kredita vrši analizu tržišne vrijednosti kolaterala i u skladu sa istom preispituje i usklađuje ispravku vrijednosti.

35. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)**35.2. Kreditni rizik (nastavak)****c) Kvalitet finansijskih instrumenata po klasama finansijske aktive**

Kvalitetom finansijskih sredstava Banka upravlja koristeći internu klasifikaciju plasmana zasnovanu na MSFI 9 metodologiji.

Kvalitet plasmana po tipovima sredstava koji se nalaze u bilansu stanja, zasnovanim na razvrstavanju po nivoima kreditnog rizika (Stage-evima) posmatrano po tipovima klijenata, klasama ratinga i danima kašnjenja sa posebnim akcentom na kredite za 2019. i 2018. godinu prikazan je sljedećim tabelama:

(U 000 BAM)					
Banke/ostali komitenti	S1	S2	S3	S3-POCI	Ukupno 31.12.2019.
Plasmani drugim bankama	1.981	-	-	-	1.981
Kredit i dospjela potraživanja po kreditima	1.187.031	165.465	64.329	66.032	1.482.857
Bruto izloženost	1.189.012	165.465	64.329	66.032	1.484.838
Ispravka vrijednosti	3.114	10.032	46.359	50.604	110.109
Neto izloženost	1.185.898	155.433	17.970	15.428	1.374.729

(U 000 BAM)					
Banke/ostali komitenti	S1	S2	S3	S3-POCI	Ukupno 31.12.2018.
Plasmani drugim bankama	2.005	-	-	-	2.005
Kredit i dospjela potraživanja po kreditima	890.008	227.949	66.248	115.269	1.299.474
Bruto izloženost	892.013	227.949	66.248	115.269	1.301.479
Ispravka vrijednosti	2.619	12.569	38.659	58.074	111.921
Neto izloženost	889.394	215.380	27.589	57.195	1.189.558

Pregled kredita i dospjelih potraživanja po kreditima po segmentima na dan 31. decembar 2019. i 2018. godine prikazan je u sljedećim tabelama:

(U 000 BAM)					
Plasmani ostalim komitenitma po segmentima	S1	S2	S3	S3-POCI	Ukupno 31.12.2019.
FI *	12.556	0	0	0	12.556
Goverment	145.873	0	0	0	145.873
L-RSGU	97.198	6.434	169	349	104.150
MSE-SEB	16.471	2.030	1.211	127	19.839
Non-Profit-Org	1.272	331	2.874	0	4.477
PI	386.036	92.495	22.737	8.324	509.592
SME-Corp-DEB	527.625	64.175	37.338	57.232	686.370
Bruto izloženost	1.187.031	165.465	64.329	66.032	1.482.857
Ispravka vrijednosti	3.112	10.032	46.359	50.604	110.107
Neto vrijednost	1.183.919	155.433	17.970	15.428	1.372.750

*Nebankarske finansijske institucije

35. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)**35.2. Kreditni rizik (nastavak)****c) Kvalitet finansijskih instrumenata po klasama finansijske aktive (nastavak)**

(U 000 BAM)					
Plasmani ostalim komitenitma po segmentima	S1	S2	S3	S3-POCI	Ukupno 31.12.2018.
FI *	8.070	0	0	0	8.070
Goverment	26.791	0	0	0	26.791
L-RSGU	99.742	15.213	4	551	115.510
MSE-SEB	12.960	2.291	914	174	16.339
Non-Profit-Org	1.150	462	2.916	0	4.528
PI	350.503	96.449	23.714	8.104	478.770
SME-Corp-DEB	390.792	113.534	38.700	106.440	649.466
Bruto izloženost	890.008	227.949	66.248	115.269	1.299.474
Ispravka vrijednosti	2.619	12.569	38.659	58.074	111.921
Neto vrijednost	887.389	215.380	27.589	57.195	1.187.553

*Nebankarske finansijske institucije

Pregled kredita i dospjelih potraživanja po kreditima po klasama rejtinga na dan 31. decembar 2019. i 2018. godine prikazan je u sljedećim tabelama:

(U 000 BAM)					
Plasmani ostalim komitentima po klasama ratinga	S1	S2	S3	S3-POCI	Ukupno 31.12.2019.
1	47.823	60	0	0	47.883
2	191.886	347	0	700	192.933
3	305.648	777	0	161	306.586
4	292.256	1.977	24	462	294.719
5	157.766	3.005	0	1.109	161.880
6	82.001	50.494	0	1.147	133.642
7	77.077	27.667	0	1.475	106.219
8	0	28.905	0	527	29.432
9	32.290	37.181	0	0	69.471
10	0	15.052	0	4.984	20.036
Default	0	0	64.305	55.467	119.772
NR**	284	0	0	0	284
Bruto izloženost	1.187.031	165.465	64.329	66.032	1.482.857
Ispravka vrijednosti	3.112	10.032	46.359	50.604	110.107
Neto vrijednost	1.183.919	155.433	17.970	15.428	1.372.750

**dio klijenata u defaultu je istovremeno i POCI imovina

**Klijenti bez ratinga

35. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)**35.2. Kreditni rizik (nastavak)****c) Kvalitet finansijskih instrumenata po klasama finansijske aktive (nastavak)**

(U 000 BAM)					
Plasmani ostalim komitentima po klasama ratinga	S1	S2	S3	S3-POCI	Ukupno 31.12.2018.
1	41.770	10	0	0	41.780
2	238.083	437	0	782	239.302
3	159.095	923	0	181	160.199
4	179.112	2.950	0	1.767	183.829
5	170.500	5.253	0	1.256	177.009
6	46.244	51.556	0	4.352	102.152
7	38.470	32.047	0	336	70.853
8	0	75.459	0	3.300	78.759
9	0	24.617	0	2.423	27.040
10	0	34.697	0	552	35.249
Default	0	0	66.248	100.320	166.568
NR**	16.734	0	0	0	16.734
Bruto izloženost	890.008	227.949	66.248	115.269	1.299.474
Ispravka vrijednosti	2.619	12.569	38.659	58.074	111.921
Neto vrijednost	887.389	215.380	27.589	57.195	1.187.553

**dio clijenata u defaultu je istovremeno i POCI imovina

**Klijenti bez ratinga

Pregled kredita i dospjelih potraživanja po kreditima po danima kašnjenja na dan 31. decembar 2019. i 2018. godine prikazan je u sljedećim tabelama:

(U 000 BAM)					
Dani kašnjenja	S1	S2	S3	S3-POCI	Ukupno 31.12.2019.
1. Bez kašnjenja	1.186.244	157.354	1.354	11.319	1.356.271
2. od 1-30	787	3.888	714	297	5.686
3. od 31 do 90 dana	0	4.223	2.906	223	7.352
4. veće od 90 dana	0	0	59.355	54.193	113.548
Bruto izloženost	1.187.031	165.465	64.329	66.032	1.482.857
Ispravka vrijednosti	3.112	10.032	46.359	50.604	110.107
Neto vrijednost	1.183.919	155.433	17.970	15.428	1.372.750

(U 000 BAM)					
Dani kašnjenja	S1	S2	S3	S3-POCI	Ukupno 31.12.2018.
1. Bez kašnjenja	888.749	218.554	1.636	50.540	1.159.479
2. od 1-30	1.259	7.325	1.637	265	10.486
3. od 31 do 90 dana	0	2.070	200	817	3.087
4. veće od 90 dana	0	0	62.775	63.647	126.422
Bruto izloženost	890.008	227.949	66.248	115.269	1.299.474
Ispravka vrijednosti	2.619	12.569	38.659	58.074	111.921
Neto vrijednost	887.389	215.380	27.589	57.195	1.187.553

35. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

35.2. Kreditni rizik (nastavak)

Restrukturirani krediti

Pod restrukturiranim kreditima Banka smatra kredite i druge plasmane kod kojih je izvršeno restrukturiranje i promjena inicijalno ugovorenih uslova usljed nemogućnosti klijenta da izmiruje svoje obaveze u skladu sa ugovorom definisanim uslovima i rokovima zbog problema u poslovanju i pogoršanja finansijskih pokazatelja. Na dan 31. decembra 2019. godine, bruto restrukturirani krediti i plasmani iznose ukupno 105.858 hiljada BAM i isti su klasifikovani u skladu sa Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka, te Odlukom o privremenim mjerama za reprogram kreditnih obaveza fizičkih i pravnih lica u bankama i Odlukom o privremenim mjerama za kreditne obaveze klijenata koji su ugroženi elementarnim nepogodama. Na dan 31. decembra 2018. godine restrukturirani krediti su iznosili 136.104 hiljada BAM.

35.3. Rizik likvidnosti

Rizik likvidnosti je rizik mogućnosti nastanka gubitka odnosno negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke, kada Banka nije sposobna da izmiri sve dospjele obaveze. Rizik likvidnosti proizilazi iz neusklađenosti novčanih priliva i odliva.

Da bi se smanjio ili ograničio ovaj rizik, Banka putem sistema upravljanja aktivom i pasivom, prateći buduće novčane tokove i likvidnost na dnevnoj osnovi vrši diversifikaciju izvora finansiranja.

U cilju upravljanja rizikom likvidnosti Banka sprovodi aktivnosti koje obezbjeđuju usklađenost strukture aktive i pasive bilansa i vanbilansa Banke, odnosno novčanih tokova i kontinuirano prati i planira buduće novčane tokove uzimajući u obzir promjene u operativnim, ekonomskim i ostalim uslovima poslovanja. Banka svakodnevno prati i analizira stanje u okruženju tj. privredna dešavanja kako bi se blagovremeno pripremila na potencijalne rizike.

Politikom i procedurama za upravljanje rizikom likvidnosti Banke, propisani su način, dinamika i odgovornosti u upravljanju rizikom likvidnosti kao i Plan za vanredne (neočekivane) situacije i udare koji mogu ugroziti likvidnost Banke.

Zbog činjenice da depoziti nebankarskog sektora čine najznačajniji izvor sredstava Banke, likvidnosni rizici predstavljaju posebno osjetljive rizike.

Banka obezbjeđuje dovoljno likvidnih sredstava za izmirenje svih dospjelih obaveza, redovno planira potrebe za likvidnim sredstvima uključujući i identifikaciju očekivanih i neočekivanih novčanih odliva, provodi politiku upravljanja aktivom i pasivom koja osigurava održavanje optimalnog stanja rezervi likvidnosti.

U upravljanju rizikom likvidnosti Banka se oslanja na stabilne izvore finansiranja, ugovorene rokove dospelja i maksimalno moguću diversifikaciju izvora po dospelju, izbjegavajući situacije koje mogu dovesti do potrebe da obezbjeđuje potrebna likvidna sredstva po cijenama koje su značajno više od tržišnih.

Banka održava portfolio koji se sastoji od visokolikvidnih hartija od vrijednosti i diversifikovanih sredstava koja mogu lako da se konvertuju u gotovinu u slučaju nepredviđenih i negativnih oscilacija.

U skladu sa zakonskim okvirima i internim limitima, politikama i procedurama, Banka upravlja ročnom usklađenošću tako što izrađuje projekciju cashflow-a, prateći nivo koncentracije depozita koji dospijevaju (po ročnim razredima), uzimajući u obzir vjerovatnoću odliva (stress testovi) i priliva novih depozita.

Prema podacima na dan 31.12.2019. godine Banka je ostvarila visoke koeficijente ispunjenja likvidnosti, putem velikog iznosa likvidnih rezervi koje se sastoje od gotovine i rezervi kod Centralne banke Bosne i Hercegovine, plasmana sredstava kod domaćih i ino banaka, i portfolia visokolikvidnih hartija od vrijednosti.

Na dan 31.12.2019. godine Banka je u potpunosti ispoštovala zakonsku regulativu Centralne banke BiH i Agencije za bankarstvo RS koja se odnosi na likvidnost. Obavezna rezerva je održavana prema propisima utvrđenim od strane Centralne banke BiH.

35. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)**35.3. Rizik likvidnosti (nastavak)**

Banka na dan 31. decembra 2019. godine ima veću dospijevajuću pasivu u odnosu na aktivu, kumulativno u periodu do godinu dana, u iznosu od 337.294 hiljade BAM (na dan 31. decembra 2018. godine u iznosu od 229.807 hiljada BAM). Porast je uslovljen trendom velikog rasta depozita po viđenju, iz razloga porasta broja clijenata i povećanja poslovanja preko Nove banke. Rukovodstvo Banke primjenom redovnih stress testova redovno analizira tekuću likvidnost, uzimajući u obzir strukturu i diverzifikaciju izvora finansiranja. Obzirom da se banka dominantno finansira iz depozita stanovništva koji imaju nisku stopu fluktuacije, smatra se da likvidnost banke u ovom ročnom razredu neće biti ugrožena. Banka konstantno održava visoku stopu likvidnosti, u cilju stvaranja zaštitnog buffera za potrebe likvidnih odliva. Banka takođe održava i visok nivo finansijske imovine raspoložive za prodaju, kao dodatnu likvidnosnu rezervu.

Tabela ispod prikazuje knjigovodstvenu vrijednost imovine i obaveza na osnovu očekivanog odliva po finansijskim obavezama, projektovan od strane Banke, na dan 31. decembra 2019. godine:

31. decembar 2019.	<i>Do 1 mjesec</i>	<i>Od 1 do 3 mjeseca</i>	<i>Od 3 do 12 mjeseci</i>	<i>Od 1 do 5 godina</i>	<i>Preko 5 godina</i>	<i>Ukupno</i>
	<i>000 BAM</i>	<i>000 BAM</i>	<i>000 BAM</i>	<i>000 BAM</i>	<i>000 BAM</i>	<i>000 BAM</i>
AKTIVA						
Novčana sredstva i računi depozita kod depozitnih institucija	260.978	-	-	-	-	260.978
Obavezna rezerva kod Centralne Banke	185.194	-	-	-	-	185.194
Finansijska imovina koja se vrednuje po fer vrijed. kroz bilans uspjeha	10.688	-	-	-	-	10.688
Finansijska imovina koja se vrednuje po fer vrijed. kroz ostali ukupni rez.	233.691	-	13	39	1.237	234.980
Plasmani drugim bankama	100	-	1.752	127	-	1.979
Kredit i dospjela potraživanja po kreditima	46.167	70.845	253.160	680.308	322.270	1.372.750
Osnovna sredstva i ulaganja u nekretnine	-	-	-	-	56.039	56.039
Nematerijalna ulaganja	-	-	-	-	2.547	2.547
Ostala potraživanja i AVR	25.174	135	14.893	12.634	784	53.620
Ukupno aktiva	761.992	70.980	269.818	693.108	382.877	2.178.775
Obaveze						
Depoziti komitenata	645.057	120.298	605.778	302.412	5.368	1.678.913
Obaveze po uzetim kreditima	2.574	5.397	25.876	114.374	98.849	247.070
Rezervisanja na stavke vanbilansa	79	54	408	507	1	1.049
Ostale obaveze i PVR	12.754	1.287	20.523	8.828	1.843	45.235
Subordinirani dug (dopunski kapital)	-	-	-	-	37.600	37.600
Kapital i rezerve	-	-	-	-	168.908	168.908
Ukupno obaveze	660.464	127.036	652.585	426.121	312.569	2.178.775
Neto izloženost riziku likvidnosti na dan 31. decembar 2019. godine	101.528	(56.056)	(382.767)	266.987	70.308	-

35. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)**35.3. Rizik likvidnosti (nastavak)**

Tabela ispod prikazuje knjigovodstvenu vrijednost imovine i obaveza na osnovu očekivanog odliva po finansijskim obavezama, projektovan od strane Banke, na dan 31. decembra 2018. godine:

31. decembar 2018.	<i>Do 1 mjesec</i>	<i>Od 1 do 3 mjeseca</i>	<i>Od 3 do 12 mjeseci</i>	<i>Od 1 do 5 godina</i>	<i>Preko 5 godina</i>	<i>Ukupno</i>
	<i>000 BAM</i>	<i>000 BAM</i>	<i>000 BAM</i>	<i>000 BAM</i>	<i>000 BAM</i>	<i>000 BAM</i>
AKTIVA						
Novčana sredstva i računi depozita kod depozitnih institucija	226.883	-	-	-	-	226.883
Obavezna rezerva kod Centralne Banke	174.141	-	-	-	-	174.141
Finansijska imovina koja se vrednuje po fer vrijed. kroz bilans uspjeha	6.753	-	-	-	-	6.753
Finansijska imovina koja se vrednuje po fer vrijed. kroz ostali ukupni rez.	246.445	-	-	39	1.237	247.721
Plasmani drugim bankama	252	-	1.557	196	-	2.005
Kredit i dospjela potraživanja po kreditima	49.085	49.869	231.808	557.412	299.379	1.187.553
Osnovna sredstva i ulaganja u nekretnine	-	-	-	-	55.332	55.332
Nematerijalna ulaganja	-	-	-	-	3.198	3.198
Ostala potraživanja i AVR	19.318	949	21.630	6.441	92	48.430
Ukupno aktiva	722.877	50.818	254.995	564.088	359.238	1.952.016
Obaveze						
Depoziti komitenata	546.527	136.967	517.029	307.474	12.336	1.520.333
Obaveze po uzetim kreditima	2.151	4.844	22.642	99.217	78.946	207.800
Rezervisanja na stavke vanbilansa	112	812	919	301	33	2.177
Ostale obaveze i PVR	5.211	494	20.789	2.287	713	29.494
Subordinirani dug (dopunski kapital)	-	-	-	30.080	7.520	37.600
Kapital i rezerve	-	-	-	-	154.612	154.612
Ukupno obaveze	554.001	143.117	561.379	439.359	254.160	1.952.016
Neto izloženost riziku likvidnosti na dan						
31. decembar 2018. godine	168.876	(92.299)	(306.384)	124.729	105.078	-

35. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

35.3. Rizik likvidnosti (nastavak)

Sljedeća tabela pokazuje potencijalne i preuzete neopozive obaveze Banke prema ugovorenim rokovima dospijea na dan 31. decembra 2019. i 2018. godine:

31. decembar 2019.	<i>Do 1 mjesec</i> <i>000 BAM</i>	<i>Od 1 do 3 mjeseca</i> <i>000 BAM</i>	<i>Od 3 do 12 mjeseci</i> <i>000 BAM</i>	<i>Od 1 do 5 godina</i> <i>000 BAM</i>	<i>Preko 5 godina</i> <i>000 BAM</i>	<i>Ukupno</i> <i>000 BAM</i>
Potencijalne obaveze	26.702	31.757	83.969	38.133	495	181.056
Preuzete obaveze	7.647	12.081	58.599	49.866	342	128.535
Ukupno	34.349	43.838	142.568	87.999	837	309.591

31. decembar 2018.	<i>Do 1 mjesec</i> <i>000 BAM</i>	<i>Od 1 do 3 mjeseca</i> <i>000 BAM</i>	<i>Od 3 do 12 mjeseci</i> <i>000 BAM</i>	<i>Od 1 do 5 godina</i> <i>000 BAM</i>	<i>Preko 5 godina</i> <i>000 BAM</i>	<i>Ukupno</i> <i>000 BAM</i>
Potencijalne obaveze	18.996	27.527	79.229	32.676	1.630	160.058
Preuzete obaveze	2.772	6.766	42.754	27.580	1.680	81.552
Ukupno	21.768	34.293	121.983	60.256	3.310	241.610

Banka ne očekuje da će sve potencijalne i preuzete neopozive obaveze biti povučene prije isteka roka dospijea istih.

35.4. Tržišni rizik

Tržišni rizik je rizik da će fer vrijednost ili očekivani budući gotovinski tokovi finansijskih instrumenata fluktuirati usljed promjena tržišnih varijabli kao što su kamatne stope i devizni kursevi.

Upravljanje tržišnim rizicima u Banci je definisano politikama koje odobrava Nadzorni odbor i koje su u saglasnosti sa strategijom upravljanja rizicima. U okviru Sektora za upravljanje rizicima, organizovano je Odjeljenje upravljanja tržišnim rizicima koje ima za cilj upravljanje tržišnim rizicima. Rad Odjeljenja za upravljanje tržišnim rizicima prije svega podrazumijeva praćenje tržišnih rizika prema utvrđenim limitima, kao i praćenje rizika koji proističu iz uvođenja novih proizvoda i složenih transakcija.

Rizik promjene kamatnih stopa

Kamatni rizik predstavlja nepovoljnu promjenu kamatnih stopa što može dovesti do smanjenja dobiti ili do povećanja zahtjeva za dodatnim kapitalom Banke.

Kamatna osjetljivost, koja se javlja kao posljedica promjena tržišnih kamatnih stopa, utiče na visinu neto kamatnih prihoda i tržišnu vrijednost finansijskih instrumenata.

Banka je utvrdila Politiku za upravljanje kamatnim rizicima čiji je cilj upravljanje i ograničavanje potencijalnog gubitka Banke. Poslovna politika Banke određuje principe po kojima se ugovara, obračunava i naplaćuje kamata na kredite i druge plasmane (aktivna kamata), kao i principe po kojima se vrši kalkulacija i plaćanje kamate na depozite, uloge i druga primljena sredstva (pasivna kamata).

Kamatna stopa je određena na bazi roka dospijea, iznosa, namjene, izvora, valute i drugih parametara. Sve kamatne stope utvrđene su na godišnjem nivou, osim u slučaju kada je pored stopa upisan drugi vremenski period.

35. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

35.4. Tržišni rizik (nastavak)

Rizik promjene kamatnih stopa (nastavak)

Banka u skladu sa vrstom proizvoda, izvora finansiranja, roka i iznosa, ugovara fiksne ili promjenjive pasivne i aktivne kamatne stope. Takođe, izračunava odnos promjene ekonomske vrijednosti bankarske knjige i regulatornog kapitala, mjeri i ocjenjuje negativan uticaj kamatnog rizika na neto kamatni prihod, odnosno dobit.

U mjeranju izloženosti kamatnom riziku u bankarskoj knjizi Banka koristi pojednostavljeni obračun procjene promjene ekonomske vrijednosti bankarske knjige, primjenjujući standardni kamatni šok na pozicije bankarske knjige po svim značajnim valutama pojedinačno i za ostale valute ukupno. Za potrebe pojednostavljenog obračuna promjene ekonomske vrijednosti bankarske knjige, koja podrazumijeva bilansne i vanbilansne pozicije, kamatno osjetljive pozicije se raspoređuju u vremenske zone, sa procijenjenim modifikovanim trajanjem i na njih se primjenjuje standardni kamatni šok od 200 baznih poena.

U cilju upravljanja kamatnim rizikom, Banka kroz stres testove vrši analizu senzibilne aktive i pasive, utvrđuje moguće kamatne gapove i definiše mjere za održavanje kamatnog rizika na nivou prihvatljivom za Banku.

Sljedeće tabele prikazuju izloženost Banke riziku promjene kamatne stope na dan 31. decembra 2019. i 2018. godine. Sredstva i obaveze Banke su kategorizovane ranijim od datuma određivanja cijene (re-pricing date) ili datumu dospijanja:

31. decembar 2019.	Do 1 mjesec	Do 3 mjeseca	Od 3 do 12 mjeseci	Od 1 do 5 godina	Preko 5 godina	Nekama tonosno	Ukupno
	000 BAM	000 BAM	000 BAM	000 BAM	000 BAM	000 BAM	000 BAM
AKTIVA							
Novčana sredstva i računi depozita kod depozitnih institucija	184.437	-	-	-	-	76.541	260.978
Obavezna rezerva kod Centralne Banke	-	-	-	-	-	185.194	185.194
Finansijska imovina koja se vrednuje po fer vrijed. kroz bilans uspjeha	10.688	-	-	-	-	-	10.688
Finansijska imovina koja se vrednuje po fer vrijed. kroz ostali ukupni rez.	233.691	-	-	-	-	1.289	234.980
Plasmani drugim bankama	-	-	1.752	127	-	100	1.979
Kredit i dospjela potraživanja po kreditima	46.167	70.845	253.160	680.308	322.270	-	1.372.750
Osnovna sredstva i ulaganja u nekretnine	-	-	-	-	-	56.039	56.039
Nematerijalna ulaganja	-	-	-	-	-	2.547	2.547
Ostala potraživanja i AVR	-	-	-	-	-	53.620	53.620
Ukupno aktiva	474.983	70.845	254.912	680.435	322.270	375.330	2.178.775
Obaveze							
Depoziti komitenata	316.508	100.074	485.955	270.284	4.430	501.662	1.678.913
Obaveze po uzetim kreditima	2.574	5.397	25.876	114.374	98.849	-	247.070
Rezervisanja na stavke vanbilansa	-	-	-	-	-	1.049	1.049
Ostale obaveze i PVR	-	-	-	-	-	45.235	45.235
Subordinirani dug (dopunski kapital)	-	-	-	-	37.600	-	37.600
Kapital i rezerve	-	-	-	-	-	168.908	168.908
Ukupno obaveze	319.082	105.471	511.831	384.658	140.879	716.854	2.178.775
Neto izloženost kamatnom riziku na dan 31. decembar 2019. godine	155.901	(34.626)	(256.919)	295.777	181.391	(341.524)	-

35. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

35.4. Tržišni rizik (nastavak)

Rizik promjene kamatnih stopa (nastavak)

31. decembar 2018.	<i>Do 1 mjesec</i>	<i>Do 3 mjeseca</i>	<i>Od 3 do 12 mjeseci</i>	<i>Od 1 do 5 godina</i>	<i>Preko 5 godina</i>	<i>Nekama tonosno</i>	<i>Ukupno</i>
	<i>000 BAM</i>	<i>000 BAM</i>	<i>000 BAM</i>	<i>000 BAM</i>	<i>000 BAM</i>	<i>000 BAM</i>	<i>000 BAM</i>
AKTIVA							
Novčana sredstva i računi depozita kod depozitnih institucija	166.076	-	-	-	-	60.807	226.883
Obavezna rezerva kod Centralne Banke	-	-	-	-	-	174.141	174.141
Finansijska imovina koja se vrednuje po fer vrijed. kroz bilans uspjeha	6.753	-	-	-	-	0	6.753
Finansijska imovina koja se vrednuje po fer vrijed. kroz ostali ukupni rez.	246.445	-	-	-	-	1.276	247.721
Plasmani drugim bankama	156	-	1.557	196	-	-	2.005
Kredit i dospjela potraživanja po kreditima	49.085	49.869	231.808	557.412	299.379	-	1.187.553
Osnovna sredstva i ulaganja u nekretnine	-	-	-	-	-	55.332	55.332
Nematerijalna ulaganja	-	-	-	-	-	3.198	3.198
Ostala potraživanja i AVR	-	-	-	-	-	48.430	48.430
Ukupno aktiva	468.515	49.869	233.365	557.608	299.379	343.280	1.952.016
Obaveze							
Depoziti komitenata	263.323	120.230	419.663	281.101	4.169	431.847	1.520.333
Obaveze po uzetim kreditima	2.151	4.844	22.642	99.217	78.946	-	207.800
Rezervisanja na stavke vanbilansa	-	-	-	-	-	2.177	2.177
Ostale obaveze i PVR	-	-	-	-	-	29.494	29.494
Subordinirani dug (dopunski kapital)	-	0	0	30.080	7.520	-	37.600
Kapital i rezerve	-	-	-	-	-	154.612	154.612
Ukupno obaveze	265.474	125.074	442.305	410.398	90.635	618.130	1.952.016
Neto izloženost kamatnom riziku na dan 31. decembar 2018. godine	203.041	(75.205)	(208.940)	147.210	208.744	(274.850)	-

S obzirom da kamatonosna finansijska sredstva i finansijske obaveze nisu prevashodno bazirani na varijabilnim kamatnim stopama, Banka smatra da osjetljivost prihoda i rashoda na promjene u tržišnim kamatnim stopama nije značajna.

Sljedeća tabela prikazuje osjetljivost bilansa uspjeha Banke na promjene kamatnih stopa uz održavanje ostalih varijabli konstantnim. Osjetljivost bilansa uspjeha predstavlja efekat pretpostavljenih promjena u kamatnim stopama na dobitak ili gubitak perioda koji su bazirani na varijabilnim stopama na dan 31. decembra 2019. godine i 31. decembra 2018. godine.

35. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

35.4. Tržišni rizik (nastavak)

Rizik promjene kamatnih stopa (nastavak)

	Povećanje je (smanjenje) u procentnim poenima	Osjetljivost prihoda i rashoda	Povećanje (smanjenje) u procentnim poenima	Osjetljivost prihoda i rashoda
	2019.	2019.	2018.	2018.
		000 BAM		000 BAM
EUR	0,5%(0,5%)	(22)/22	0,5%(0,5%)	(153)/153
USD	0,5%(0,5%)	(15)/15	0,5%(0,5%)	(22)/22
BAM	0,5%(0,5%)	(462)/462	0,5%(0,5%)	(700)/700

Valutni rizik

Valutni rizik predstavlja izloženost Banke mogućem uticaju promjena valutnih kurseva i opasnosti da nepovoljne promjene imaju za rezultat gubitak Banke. Rizik nastaje kada Banka ima otvorenu valutnu (deviznu) poziciju koja može dovesti do nastanka gubitka zbog promjene međuvalutnih odnosa, odnosno promjene cijene BAM u odnosu na druge valute.

Izlaganje riziku dovodi do porasta pozitivnih i negativnih kursnih razlika koje se evidentiraju u bilansu uspjeha. Banka upravlja valutnim rizikom kroz usklađivanje valutne strukture aktive i pasive, a u skladu sa očekivanim promjenama valutnog kursa.

U cilju upravljanja valutnim rizikom, Banka koristi savremeni informacioni server Thomson Reuters za dobijanje pravovremenih informacija o kretanjima na tržištu, informacija o kreditnim bonitetima zemalja sa kojima ima poslovnu saradnju, a na osnovu kojih donosi pravovremene odluke o upravljanju deviznim sredstvima u cilju minimiziranja, odnosno, disperzije rizika.

Deviznom pozicijom se upravlja na dnevnom nivou uz podršku nekoliko aplikativnih sistema, koji obezbjeđuju tzv. real time informacije o svim deviznim transakcijama obavljenim unutar Banke, a koje bi eventualno mogle uticati na rizik otvorenih pozicija i u skladu s tim preduzima mjere zaštite i održavanje istog do nivoa prihvatljivog za Banku.

Na dan 31.12.2019. Banka je ispunjavala sve propise i smjernice za upravljanje valutnim rizikom, propisane od strane lokalnog regulatora i utvrđene politikama Banke.

Banka na dan 31. decembra 2019. godine ima umjerenu izloženost u EUR-ima, međutim Banka nije izložena deviznom riziku jer je vrijednost te valute fiksna u odnosu na domaću valutu, imajući u vidu da Centralna banka Bosne i Hercegovine počev od 1997. godine održava monetarnu stabilnost u skladu sa „currency board aranžmanom“ (1 EUR = 1,95583 BAM).

	Promjene u deviznom kursu (%)	Efekat na bilans uspjeha	Promjene u deviznom kursu (%)	Efekat na bilans uspjeha
	2019.	2019.	2018.	2018.
		000 BAM		000 BAM
CHF	3,66%	11,97	4,23%	6,39
USD	2,33%	3,56	4,71%	7,96

35. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

35.4. Tržišni rizik (nastavak)

Valutni rizik (nastavak)

Sljedeća tabela prikazuje izloženost Banke deviznom riziku na dan 31. decembra 2019. godine. U tabeli su uključena sredstva i obaveze po njihovim knjigovodstvenim vrijednostima:

	<i>EUR</i>	<i>USD</i>	<i>CHF</i>	<i>Ostale valute</i>	<i>Ukupno u stranoj valuti</i>	<i>Ukupno u domaćoj valuti</i>	<i>Ukupno</i>
31. decembar 2019.	<i>000 BAM</i>	<i>000 BAM</i>	<i>000 BAM</i>	<i>000 BAM</i>	<i>000 BAM</i>	<i>000 BAM</i>	<i>000 BAM</i>
AKTIVA							
Novčana sredstva i računi depozita kod depozitnih institucija	40.844	4.718	11.667	5.506	62.735	198.243	260.978
Obavezna rezerva kod Centralne Banke	-	-	-	-	-	185.194	185.194
Finansijska imovina koja se vrednuje po fer vrijed. kroz bilans uspjeha	-	10.392	-	-	10.392	296	10.688
Finansijska imovina koja se vrednuje po fer vrijed. kroz ostali ukupni rez.	107.912	-	-	-	107.912	127.068	234.980
Plasmani drugim bankama	1.919	18	-	-	1.937	42	1.979
Kredit i dospjela potraživanja po kreditima	1.048.107	-	-	-	1.048.107	324.643	1.372.750
Osnovna sredstva i ulaganja u nekretnine	-	-	-	-	-	56.039	56.039
Nematerijalna ulaganja	-	-	-	-	-	2.547	2.547
Ostala potraživanja i AVR	7.293	2.446	-	8	9.747	43.873	53.620
Ukupno aktiva	1.206.075	17.574	11.667	5.514	1.240.830	937.945	2.178.775
OBAVEZE							
Depoziti komitenata	872.978	17.543	11.270	3.539	905.330	773.583	1.678.913
Obaveze po uzetim kreditima	247.070	-	-	-	247.070	-	247.070
Rezervisanja na stavke vanbilansa	-	-	-	-	-	1.049	1.049
Ostale obaveze i PVR	9.846	187	70	6	10.109	35.126	45.235
Subordinirani dug (dopunski kapital)	37.600	-	-	-	37.600	-	37.600
Kapital i rezerve	-	-	-	-	-	168.908	168.908
Ukupno obaveze	1.167.494	17.730	11.340	3.545	1.200.109	978.666	2.178.775
Neto izloženost kamatnom riziku na dan 31. decembar 2019. godine	38.581	(156)	327	1.969	40.721	(40.721)	-

35. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

35.4. Tržišni rizik (nastavak)

Valutni rizik (nastavak)

Sljedeća tabela prikazuje izloženost Banke deviznom riziku na dan 31. decembra 2018. godine. U tabeli su uključena sredstva i obaveze po njihovim knjigovodstvenim vrijednostima:

	<i>EUR</i>	<i>USD</i>	<i>CHF</i>	<i>Ostale valute</i>	<i>Ukupno u stranoj valuti</i>	<i>Ukupno u domaćoj valuti</i>	<i>Ukupno</i>
31. decembar 2018.	<i>000 BAM</i>	<i>000 BAM</i>	<i>000 BAM</i>	<i>000 BAM</i>	<i>000 BAM</i>	<i>000 BAM</i>	<i>000 BAM</i>
AKTIVA							
Novčana sredstva i računi depozita kod depozitnih institucija	40.259	5.060	11.949	5.098	62.366	164.517	226.883
Obavezna rezerva kod Centralne Banke	-	-	-	-	-	174.141	174.141
Finansijska imovina koja se vrednuje po fer vrijed. kroz bilans uspjeha	-	6.478	-	-	6.478	275	6.753
Finansijska imovina koja se vrednuje po fer vrijed. kroz ostali ukupni rez.	107.438	119	-	-	107.557	140.164	247.721
Plasmani drugim bankama	1.939	18	-	-	1.957	48	2.005
Kredit i dospjela potraživanja po kreditima	1.048.107	-	-	-	1.048.107	139.446	1.187.553
Osnovna sredstva i ulaganja u nekretnine	-	-	-	-	-	55.332	55.332
Nematerijalna ulaganja	-	-	-	-	-	3.198	3.198
Ostala potraživanja i AVR	11.808	2.340	1	7	14.156	34.274	48.430
Ukupno aktiva	1.209.551	14.015	11.950	5.105	1.240.621	711.395	1.952.016
OBAVEZE							
Depoziti komitenata	955.802	13.676	10.289	2.541	982.308	538.025	1.520.333
Obaveze po uzetim kreditima	207.800	-	-	-	207.800	-	207.800
Rezervisanja na stavke vanbilansa	-	-	-	-	-	2.177	2.177
Ostale obaveze i PVR	8.608	265	561	160	9.594	19.900	29.494
Subordinirani dug (dopunski kapital)	37.600	-	-	-	37.600	-	37.600
Kapital i rezerve	-	-	-	-	-	154.612	154.612
Ukupno obaveze	1.209.810	13.941	10.850	2.701	1.237.302	714.714	1.952.016
Neto izloženost kamatnom riziku na dan 31. decembar 2018. godine	(259)	74	1.100	2.404	3.319	(3.319)	-

35. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)**35.5. Operativni rizik**

Operativni rizik je rizik da će doći do gubitka koji bi proistekao iz pada računarskog sistema, ljudskih grešaka, pronevjera ili spoljnih događaja. Kad kontrole prestanu da funkcionišu, operativni rizik može da naruši ugled Banke, može imati zakonske posljedice ili usloviti nastanak finansijskih gubitaka. Banka ne može očekivati da eliminiše sve operativne rizike, ali uvođenjem rigoroznog kontrolnog okvira i nadgledanjem i odgovaranjem na potencijalne rizike, Banka je u mogućnosti da upravlja ovim rizicima. Kontrola uključuje efektivnu podjelu dužnosti, pristupa, ovlašćenja i usaglašavanje procedura, obuku osoblja i proces nadgledanja, uključujući i internu reviziju.

Banka operativnim rizicima upravlja na osnovu prikupljenih podataka o štetnim događajima, praćenjem ključnih indikatora o operativnim rizicima, procjene operativnih rizika pri donošenju odluka o poslovnim promjenama, te o istom, kao i o rezultatima upravljanja operativnim rizicima izvještava Upravu Banke.

Banka prati operativne rizike na dnevnoj osnovi putem seta ključnih risk indikatora (KRI), procjene rizika fizičke sigurnosti, informacione sigurnosti po standardu ISO 27000, kao i rizika povezanih sa zdravljem ljudi u skladu sa odredbama Zakona o zaštiti na radu. Za procjenu rizika u poslovnim linijama koriste se upitnici za samoocjenjivanje (CRSA).

U cilju efikasnog upravljanja operativnim rizikom, Banka koristi softver za evidentiranje operativnih gubitaka i incidenata kojim je omogućeno efikasnije kreiranje baze i praćenje trendova što ima za cilj donošenje pravovremenih odluka i kreiranje dugoročne osnove za napredni model upravljanja operativnim rizikom.

Korištenjem sopstvenog znanja i bez angažovanja spoljnih konsultanata, Banka je u toku 2014. godine sertifikovala sopstveni sistem upravljanja informacionom sigurnosti po međunarodnom standardu ISO 27000, a u 2016. godini izvršena je redovna godišnja provjera od strane TUV Austrija. Na taj način Banka je dokazala da dijelom operativnog rizika koji je povezan sa primjenom informacionih tehnologija, upravlja u skladu sa međunarodno priznatim okvirom - ISO 27000.

Banka provodi periodičnu obuku osoblja iz bezbjednosne kulture prema usvojenom planu i programu. Program obuhvata fizičku sigurnost, informacionu sigurnost, zaštitu ličnih podataka i odabrana poglavlja iz krivičnog zakonodavstva.

35.6. Rizik zemlje

Pod rizikom koji se odnosi na zemlju porijekla lica prema kome je Banka izložena podrazumijevaju se negativni efekti koji bi mogli uticati na njen finansijski rezultat i kapital zbog nemogućnosti Banke da naplati potraživanja od ovog lica iz razloga koji su posljedica političkih, ekonomskih ili socijalnih prilika u zemlji porijekla tog lica.

Banka najvećim dijelom plasira sredstva komitentima iz Republike Srpske, dok je riziku zemlje izložena u dijelu sredstava koja se u određenim momentima mogu plasirati do utvrđenih limita ino-bankama.

Sektor za upravljanje rizicima je kreirao metodologiju za određivanje limita plasmana u druge banke. Na osnovu analiza Sektor za sredstva sačinjava prijedlog na osnovu koga Sektor za upravljanje rizicima, a po osnovu procjene rizika, određuje limite koje usvaja Odbor za upravljanje aktivom i pasivom Banke.

Rizik zemlje Banka minimizira i politikom plasiranja sredstava u inostranstvo, prvenstveno kratkoročnim oročavanjem sredstava kod prvoklasnih inostranih banaka.

35. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

35.7. Upravljanje kapitalom

Ciljevi Banke koji se odnose na upravljanje kapitalom obuhvataju ne samo usklađenost sa propisima Agencije za bankarstvo Republike Srpske u pogledu strukture kapitala i održavanja nivoa adekvatnosti kapitala nego i:

- * da obezbijedi mogućnost dugoročnog nastavka poslovanja uz obezbjeđenje prinosa akcionarima i koristi drugim zainteresovanim stranama,
- * da obezbijedi jaku kapitalnu osnovu kao podršku daljem razvoju poslovanja Banke.

Banka stalno vrši monitoring strukture kapitala, stope adekvatnosti kapitala, kao i nadzor na održavanju zakonom propisanih limita koji se odnose na pozicije kapitala. Zakon o bankama i propisi Agencije za bankarstvo Republike Srpske propisuju minimalni iznos kapitala od 15 miliona BAM i stopu adekvatnosti kapitala od najmanje 12%.

U skladu sa Odlukom Agencije za bankarstvo Republike Srpske o minimalnim standardima za upravljanje kapitalom banaka i kapitalnoj zaštiti, iznos opštih rezervisanja u okviru dopunskog kapitala iznosi 1,25% u odnosu na ukupno ponderisani rizik koji iznosi 1.202.488 hiljade BAM sa stanjem na dan 31. decembra 2019. godine.

U sljedećoj tabeli je prikazana struktura ukupnog kapitala Banke na dan 31. decembra 2019. i 2018. godine, kao i stopa adekvatnosti kapitala u skladu sa propisima Agencije za bankarstvo Republike Srpske:

	2019. 000 BAM	2018. 000 BAM
Regulatorni kapital		
- Osnovni kapital	154.182	148.113
- Dopunski kapital	51.394	40.103
Ukupno regulatorni kapital	205.576	188.216
Iznos izloženosti ponderisan rizikom za kreditni rizik, kreditni rizik izloženosti finansijskih derivata, te slobodne isporuke	1.202.488	1.144.677
Iznos izloženosti za rizik pozicije, devizni i robni rizik	-	-
Iznos izloženosti riziku za operativni rizik	153.861	148.497
Ukupno ponderisani rizici	1.356.349	1.293.174
Stopa redovnog osnovnog kapitala	11,37%	11,45%
Stopa osnovnog kapitala	11,37%	11,45%
Stopa regulatornog kapitala	15,16%	14,55%

Koeficijent adekvatnosti kapitala (stopa regulatornog kapitala) u iznosu od 15,16% je bez uključene neto dobiti tekuće godine. Koeficijent adekvatnosti kapitala (stopa regulatornog kapitala) sa uključenom neto dobiti tekuće godine nakon revidiranja će iznositi 16,15%.

U skladu sa propisima Republike Srpske kapital Banke sastoji se od:

- * osnovnog kapitala, koji obuhvata obične akcije i akcijsku premiju, zakonske rezerve i ostale rezerve, kao i neraspoređenu dobit iz prethodnog perioda umanjeno za nematerijalna ulaganja,
- * dopunskog kapitala, koji uključuje iznos opštih rezervi za pokriće kreditnih gubitaka za aktivu banke procijenjenu kao dobra aktiva, i iznos subordinisanog duga najviše do 1/3 iznosa osnovnog kapitala.

35. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)**35.8. Fer vrijednost finansijske aktive i obaveza**

Poslovna politika Banke je da objelodani informacije o pravičnoj vrijednosti aktive i pasive za koju postoje zvanične tržišne informacije i kada se pravična vrijednost značajno razlikuje od knjigovodstvene vrijednosti.

Po mišljenju Uprave Banke, iznosi finansijskih sredstava i obaveza iskazani u priloženim finansijskim izvještajima odražavaju vrijednost koja je u datim okolnostima najvjerodostojnija i najkorisnija za potrebe izvještavanja.

Finansijski instrumenti čija je fer vrijednost aproksimativno jednaka knjigovodstvenoj vrijednosti

Za finansijska sredstva i finansijske obaveze koje su likvidne ili imaju kratak rok dospelja (do 3 mjeseca) pretpostavlja se da su knjigovodstvene vrijednosti aproksimativno jednake njihovoj fer vrijednosti. Ova pretpostavka se takođe odnosi na depozite po viđenju, štedne depozite bez roka dospelja i finansijske instrumente sa varijabilnim kamatnim stopama.

Finansijski instrumenti sa fiksnom kamatnom stopom

Fer vrijednost finansijskih sredstava i obaveza sa fiksnom kamatnom stopom, koje se evidentiraju po amortizovanoj nabavnoj vrijednosti, se procjenjuje poređenjem tržišnih kamatnih stopa pri početnom priznavanju sa tekućim tržišnim stopama koje trenutno važe za slične finansijske instrumente na osnovu kotiranih cijena na tržištu. Za finansijske instrumente za koje nisu dostupne tržišne cijene, koristi se model diskontovanog novčanog toka koji je baziran na krivoj prinosa tekuće kamatne stope koja odgovara preostalom periodu do roka dospelja.

Finansijski instrumenti vrednovani po fer vrijednosti

Finansijski instrumenti, kao što su hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju, se vrednuju po fer vrijednosti baziranoj na dostupnim tržišnim informacijama, odnosno korišćenjem kotirane tržišne cijene na dan izvještavanja.

31. decembar 2019. godine

	<u>Nivo 1</u>	<u>Nivo 2</u>	<u>Nivo 3</u>	BAM hiljada <u>Ukupno</u>
Finansijska imovina koja se vrednuje po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha				
Hartije od vrijednosti za trgovanje	10.688	-	-	10.688
Ukupno	10.688	-	-	10.688
Finansijska imovina koja se vrednuje po fer vrijednost kroz ostali ukupni rezultat				
Obveznice Republike Srpske	-	233.691	-	233.691
Hartije od vrijednosti koje se drže do dospelja	-	52	-	52
Udjeli u kapitalu drugih pravnih lica	-	-	1.237	1.237
Ukupno	-	233.743	1.237	234.980
Ukupna finansijska imovina na dan 31. decembra 2019.	10.688	233.743	1.237	245.668

31. decembar 2018. godine

	<u>Nivo 1</u>	<u>Nivo 2</u>	<u>Nivo 3</u>	BAM hiljada <u>Ukupno</u>
Finansijska imovina koja se vrednuje po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha				
Hartije od vrijednosti za trgovanje	6.753	-	-	6.753
Ukupno	6.753	-	-	6.753
Finansijska imovina koja se vrednuje po fer vrijednost kroz ostali ukupni rezultat				
Obveznice Republike Srpske	4.538	241.907	-	246.445
Hartije od vrijednosti koje se drže do dospelja	91	-	-	91
Udjeli u kapitalu drugih pravnih lica	1.185	-	-	1.185
Ukupno	5.814	241.907	-	247.721
Ukupna finansijska imovina na dan 31. decembra 2018.	12.567	241.907	-	254.474

36. DEVIZNI KURSEVI

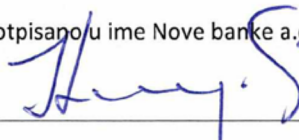
Zvanični kursevi koji su korišćeni za kursiranje bilansnih pozicija denominiranih u stranoj valuti na 31. decembar 2019. i 2018. godine u Konvertibilnu marku (BAM) su bili sljedeći:

31. decembar	2019.	2018.
EUR	1,95583	1,95583
USD	1,74799	1,70755
CHF	1,79913	1,74208

37. DOGAĐAJI POSLIJE DANA BILANSIRANJA

Nije bilo značajnih događaja poslije datuma izvještavanja koji bi zahtijevali prilagođavanje ili objelodanjivanje u napomenama uz finansijske izvještaje Banke za 2019. godinu.

Potpisano u ime Nove banke a.d. Banja Luka:

Mr Srđan Kondić
Predsjednik Uprave Banke

Jasna Zrilić
Član Uprave Banke